

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΝΑ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΑΘΗΝΑΙ, 1. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14, Τ. 140-ΤΗΛ. 718-308 | 1. ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1977 | ΑΡΙΘ. 22

ΑΥΤΟΚΡΙΤΙΚΗ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΘΕΟΛΟΓΙΑΣ

Δ'

1. Διατί ἔγραψα, ὅσα εἰς τὰ προηγούμενα φύλλα τοῦ ἐπισήμου τούτου ὄργάνου ἐσημείωσα; Διὰ νὰ φέρω εἰς αὐτοσυνειδησίαν ἐμὲ αὐτόν. Ἄλλὰ καὶ διὰ νὰ ἐπισημάνω, καθὼ πρεσβύτερος, ὅσα οἱ νεώτεροι συναδελφοί μου, οἱ πλεῖστοι δὲ τούτων καὶ μαθηταί μου, θὰ ἠδύναντο νὰ διδαχθοῦν. Διότι ἀπηχήσεις, ἐνὶδὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ περιβάλλου, ἐμφανίζουσι τινὰς ἐξ ἡμῶν ποιουμένους χρῆσιν οὐχὶ τὴν πρέπουσαν τῶν δικαιωμάτων, τῶν ὑψηλῶ ἀξιωματικῶν ἡμῶν συνακολούθων. Οὕτω δὲ ἐξ ἐγωισμοῦ ἢ καὶ κακῶς ἐννοουμένης ἀκαμψίας καὶ αὐστηρότητος, ἐγίνετο αἰτία ἀντιπερισπασμῶν καὶ ἀντιθέσεων μεταξὺ μας ἐν τῇ Σχολῇ, οὐ μόνον εἰς ἰδεολογικά—θεολογικά ἢ ἐκκλησιαστικά—θέματα, ἀλλὰ καὶ εἰς ἀπλῶς διοικητικά, ἀκόμη καὶ εἰς προσωπικά ζητήματα. Ἀποτέλεσμα δὲ τούτων ὑπῆρξεν ἡ πρόκλησις πολλάκις πολυπραγμόνων συζητήσεων καὶ ἐριστικῶν διενέξεων, ἄσπετο καὶ περιβόητον καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἀξιαγάπητον ὄνομα τῆς Θεολογίας μεγάλας ζημιωθῆναι, ὡς λέγει καὶ Κλήμης ὁ Ῥώμης (Α' Κορ. 1,1). Ἐπιλήσμονες πολλάκις γιγνώμενοι τῆς ὀφειλομένης πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους ἡμῶν ὀφειλῆς καὶ μάλιστα πρὸς τοὺς κατὰ σύμπτωσιν χρηματίσαντας καὶ διδασκάλους ἡμῶν, ἐναντιούμεθα πρὸς αὐτοὺς συμπεριφερόμενοι, ὡς ἀντικείμενοι, οὐ

μὴν ἀλλὰ καὶ ὡς πολέμιοι αὐτῶν. Καὶ πάντα ταῦτα ἐκ τοῦ ἐμφωλεύοντος ἐγωισμοῦ καὶ τῆς ἀποκρουστικῆς ἐπάρσεως ὅτι ἠδυνάμεθα πλέον ἀφ' ὑψηλοῦ νὰ κρίνωμεν τοὺς πάντας καὶ νὰ ἀποφαινώμεθα περὶ πάντων, ὅμως μετὰ προκαταλήψεως καὶ οὐχὶ σπανίως μετ' ἐμπαθείας. Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα; Ἡ ἀμοιβαία ἀνησυχία, αἱ σχίζουσαι τὴν ἐπιβαλλομένην ὁμόνοιαν ἐν μιᾷ Θεολογικῇ Σχολῇ ἔριδες, ἡ συγκρότησις κομματικῶν παρατάξεων καὶ ἡ μετὰ φανατισμοῦ ὑποκειμενικῆ ἀντιμετώπισις τῶν ἐκάστοτε ἀναφουομένων προβλημάτων, ἐπὶ ζημίᾳ τῆς ἐν ἀντικειμενικότητι ἐπικρατήσεως τοῦ ὀρθοῦ καὶ δικαίου.

2. Ταῦτα πάντα ἀναλογιζόμενος ἐλέγχω ἐμαυτόν, διότι ἐν ἐνεργείᾳ κάποτε εὐρισκόμενος, ἐπεζήτητον ἐγωιστικῶ τῷ τρόπῳ νὰ πείσω ἢ καὶ νὰ παρασύρω τοὺς συναδέλφους μου εἰς τὰς ἰδικὰς μου θέσεις, ὀρθὰς ἢ μὴ! Ἄλλ' ἐνὸς καθήκοντος μὲ διεφύλαξεν ὁ Θεὸς νὰ μὴ γίνω παραβάτης. Τῆς πρὸς τοὺς διδασκάλους μου ὀφειλομένης τιμῆς καὶ εὐγνωμοσύνης. Διότι πιστεύω εὐκρινῶς καὶ μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι ἡ μεγαλύτερα ἁμαρτία διὰ τὸν χριστιανὸν καὶ μάλιστα τὸν Θεολόγον, εἶναι ἡ ἀγνωμοσύνη. Ἀνασκοπῶν σήμερον τὴν ἐν τῇ Σχολῇ πολιτείαν μου, διαισθάνομαι ὅτι οὐχὶ σπανίως κατετριβόμην

περὶ ἀνούσια καὶ μικρᾶς ἀξίας πράγματα. Διαισθάνομαι ἐλεγχόμενος, ὅτι ἐτύρβαζον ἐνίοτε περὶ τινὰ μάταια καὶ ἀνάξια προσοχῆς θέματα καὶ ἐγενόμην αἴτιος ὀχληρῶν συζητήσεων, περιπτώσεων καὶ οὐχὶ σπανίως ἐπιζημιῶν. Θὰ ἐπεθύμουν τὰ τότε σφάλματά μου, ὅπως ἀποφεύγωνται ὑπὸ τῶν νεωτέρων, οἵτινες καλὸν εἶναι νὰ ἔχουσι πρὸ ὀφθαλμῶν ἐσαεὶ, ὅτι «καὶ ὁ κόσμος παράγεται καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ· ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα» (Α΄ Ἰω. 2,17). Ποίαν ἀξίαν οὐσιαστικὴν καὶ μόνιμον ἔχουν τὰ ἀξιώματα καὶ αἱ τιμαί, ἐφ' ὅσον οἱ πάντες εἴμεθα παρεπίδημοι καὶ πάροικοι καὶ τὰ πάντα, ἀργὰ ἢ γρήγορα, καλύπτονται ὑπὸ τοῦ θανάτου; Τὰ ἀξιώματα καὶ αἱ τιμαί ἔχουν ἀξίαν, ὅταν συνοδεύωνται ὑπὸ τῆς ἀρετῆς, τῆς χριστιανικῆς ἀρετῆς, τῆς Πίστεως δῆλον ὅτι καὶ τῆς Ἀγάπης. Διότι οὕτω πως οἱ καταξιούμενοι τῆς τιμῆς καὶ τῶν ἀξιομάτων, γίνονται αἰτία ὑστεροφημίας καὶ ὑπόδειγμα μιμήσεως τῶν μεταγενεστέρων.

3. Μόνη ἢ ταπεινώσις, ἢ πρὸς τὸν πλησίον ὀφειλομένη τιμὴ, ἢ ἀξιοπρέπεια καὶ ἢ πρὸς πάντας εὐμενῆς διάθεσις ἐν πνεύματι ἀγάπης, ἐνὶ λόγῳ ἢ Ἀρετῇ, ἀναδεικνύει τὸν ἐπιστήμονα Θεολόγον ἀξίον τῆς ἀποστολῆς του. Μόνη ἢ ταπεινώσις καθιστᾷ τοῦτον ἀξίον νὰ αὐτοκυριαρχῆται καὶ νὰ κατανοῇ τὴν ἀξίαν καὶ τὴν σπουδαιότητα τοῦ «Γνωθὶ σαυτὸν» τῆς Σωκρατικῆς-Δελφικῆς ρήσεως. Ἡ πολυμαθία ὠφελεῖ, ὅταν ἐξ αὐτῆς καρποῦται ὁ ἐπιστήμων τὴν Ἀλήθειαν τῆς Γνώσεως. Καὶ ἡ ἀλήθεια τῆς Γνώσεως διὰ τὸν Θεολόγον ἐπιστήμονα εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἡ κατανόησις εἰς βάθος τοῦ Σωκρατικοῦ ἀποφθέγματος: «Ἐν οἶδα, ὅτι οὐδὲν οἶδα»! Ὁ φυσικὸς ἐπιστήμων ἢ ὁ μαθηματικὸς λύουν τὰ προβλήματα τῶν θετικῶς καὶ λογικῶς καὶ ικανοποιοῦνται. Ὁμοίως καὶ ὁ ἐπιστήμων ἱατρὸς πορεύεται μετ' ἀσφαλείας ἐκ τῶν ἐπιστημονικῶν του δεδομένων εἰς ἐπωφελεῖς ἐφαρμογὰς τῶν ἐπιστημονικῶν του γνώσεων. Ὁμοίως καὶ οἱ τῶν λοιπῶν θεωρητικῶν λεγομένων ἐπιστημῶν ἐκπρόσωποι, οἱ φιλόλογοι καὶ οἱ νομικοὶ ἐπιστήμονες ὁδηγοῦνται εἰς συμπεράσματα ἀσφαλῆ ἐκ τῶν προϋφισταμένων καὶ τεθειμένων ἀρχῶν καὶ κανό-

νων, φιλολογικῶν ἢ νομικῶν. Ἀλλ' ἡμεῖς οἱ Θεολόγοι τότε μόνον ὁδηγοῦμεθα ἐπὶ τὴν Ἀλήθειαν, τὴν μοναδικὴν Ἀλήθειαν περὶ Θεοῦ, κόσμου καὶ ἀνθρώπου, ὅταν πιστεύοντες ἐπὶ τὴν ἐξ Ἀποκαλύψεως Ἀλήθειαν, ὁδηγοῦμεθα εἰς τὴν βιωματικὴν Θεογνωσίαν διὰ τῆς Ἀνωθεν συναντιλήψεως. Μόνον διὰ τῆς ταπεινώσεως ὁδηγοῦμεθα εἰς ἀναγνώρισιν τῆς «ἀγνοίας» ἡμῶν καὶ γινόμεθα πράγματι «γνωστικοί», κατὰ τὸν Ἀλεξανδρινὸν σοφὸν Κλήμεντα. Διότι, ὡς λέγει καὶ ὁ φιλοσοφῶν Πατὴρ τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν Γρηγόριος Νύσσης, «Ὅταν ἔλθῃ εἰς τὰ ὑπὲρ λόγον ὁ λόγος, γίνεται τότε καιρὸς τοῦ σιγᾶν, καὶ τῆς ἀφράστου ἐκείνης δυνάμεως ἀνερμήνευτον ἐν τῷ ἀπορρήτῳ τῆς συνειδήσεως ἔχει θαῦμα, εἰδότα, ὅτι καὶ οἱ μεγάλοι τὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ οὐ τὸν Θεὸν ἐλάλουν» (Migne, P. G. 44, 720A). Καὶ κατωτέρω: «Οὐκοῦν ἐν τοῖς περὶ Θεοῦ λόγοις, ὅταν μὲν περὶ τῆς οὐσίας ἢ ζήτησις ᾖν, καί ρ ο ς τ ο ὕ σ ι γ ᾶ ν» (αὐτόθι).

4. Ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν ὠφέλιμον συμπέρασμα καρποῦμεθα οἱ Θεολόγοι. Ὅτι οὐχὶ αἱ γνώσεις, ἀλλ' ἡ Γνώσις, ἢ μοναδικὴ καὶ σωτηριώδης πρέπει νὰ κατέχη ὅλον τὸν κόσμον τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας ἡμῶν διὰ νὰ καταστῶμεν ἀληθινοὶ διδάσκαλοι θείων δογμάτων καὶ ἀρχῶν. Μόνον οὕτω καταξιούμεθα τῆς Χάριτος νὰ εἰσέλθωμεν, ὡς ὁ Μωϋσῆς, εἰς τὸν «γνόφον», ἐν ᾧ ὁ ὑπερούσιος Θεὸς κατοικεῖ καὶ δι' οὗ εἶναι δυνατόν νὰ ἀναγνωρισθῇ καὶ ὑπὸ τῶν ἀληθῶς Θεολόγων τὸ ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον τῆς Θεογνωσίας Φῶς. Μακάριος λοιπὸν, ὅστις θὰ δυνηθῇ νὰ διαπεράσῃ τὴν «νεφέλην» τοῦ ὑλικοῦ κόσμου διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν «γνόφον», ἐνθα ᾖν ὁ Θεός, διὰ νὰ λάβῃ μικρὰν ἔστω καὶ ἀμυδρὰν αἴσθησιν τοῦ κεκρυμμένου Μυστηρίου τῆς Θεότητος καὶ τῶν ἐξ Αὐτῆς ἐκχεομένων δωρεῶν διὰ μέσου τῶν Μυστηρίων τῆς Ἐκκλησίας. Ἐνῶ λοιπὸν ἀδυνατοῦμεν νὰ διερμηνεύσωμεν τὰς ἐν τοῖς Μυστηρίοις τῆς διὰ Χριστοῦ θείας Ἀποκαλύψεως κεκρυμμένας Ἀληθείας· τὰ δὲ Δόγματα, καθὼς Δόγματα διὰ μόνης τῆς Πίστεως καλούμεθα νὰ δεχθῶμεν· ἐν τούτοις ἀρνούμεθα πᾶσαν μετὰ τῶν ἄλλων, ἔστω ἀντιφρονούντων, ἴσως

Η ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗ ΔΙΑΔΟΧΗ ΕΝ ΤΗ, ΣΟΥΗΔΙΚΗ, ΕΚΚΛΗΣΙΑ,

Ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τε τῇ Ἀγγλικανικῇ καὶ τῇ Παλαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸ ὁποῖον ἠρευνήθη εὐρέως καὶ μελετᾶται εἰσέτι, κατὰ καιροὺς, ὑπὸ θεολόγων καὶ εἰδικῶν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, εὐρισκομένης ἐν ἐκκλησιαστικαῖς σχέσεσι καὶ θεολογικῇ διαλόγῳ μετὰ τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν, τὸ θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ, οὐδόλως ἢ μόνον παρεμπιπτόντως ἐκίνησε τὸ ἐνδιαφέρον τῶν ὀρθοδόξων μελετητῶν, πάλαι τε καὶ σήμερον, ὡς ἄλλωστε τοῦτο διαπιστοῦται εὐχερῶς ἐξ ἀπλῆς ἐπισκοπήσεως τῆς παρ' ἡμῖν θεολογικῆς βιβλιογραφίας. Ἀφ' οὗτου ὅμως ἡ Α' Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις, ἡ συνεληθούσα ἀπὸ 21ης μέχρι 28ης Νοεμβρίου 1976 ἐν Σαμπεζῦ τῆς Γενεύης, ἤχθη ὁμοφώνως εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως συσταθῆ Ἰορθόδοξος Ἐπιτροπὴ πρὸς προετοιμασίαν ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς ἐπισήμου θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῶν Λουθηρανῶν¹, ἀναποφεύκτως θὰ τεθῆ πρὸς μελέτην καὶ ἐξέτασιν καὶ τὸ θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ, διὰ τὴν σημασίαν ἣν ἔχει αὐτὸ καθ' ἑαυτό, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἰδιαίτεράν θέσιν ἣν ἐν τῷ συστήματι τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον Λουθηρανικῶν Ἐκκλησιῶν κατέχει ἡ Σουηδικὴ Ἐκκλησία.

Πρὸ τῆς ἀναπτύξεως ἐν τοῖς ἐφ' ἐξῆς τοῦ θέματος τοῦτου, παρέχονται ἱστορικαὶ τινας πληροφορίες ἀναφορικῶς πρὸς τε τὴν διάδοσιν καὶ τὴν πορείαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Σουηδίᾳ καὶ μάλιστα πρὸς τὴν πολιτικοινωγικὴν κατάστασιν ἐν αὐτῇ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐνάρξεως τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ, δεδομένου ὅτι τὸ θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τύχῃ τῆς δεούσης ἱστορικῆς ἐρεῦνης ἀσχέτως καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν γενικωτέρων συνθηκῶν ὑφ' ἃς εὐρέθη ἡ Ἐκκλησία αὕτη κατὰ τὴν τεταραγμένην πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς περίοδον ἐκείνην.

1. Πρώτη Προσυνοδικὴ Πανορθόδοξος Διάσκεψις (Πρακτικὰ - Κείμενα), Γενεύη 1976, σελ. 190.

καὶ ἐχθρευομένων ἡμᾶς, νὰ διαλεχθῶμεν. Ἀγνοοῦντες ὅτι ὁ Θεὸς «πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν» (Α' Τιμ. 2,4). Πῶς λοιπὸν ἡμεῖς καὶ μὲ ποῖαν δικαιολογίαν ἀρνούμεθα τὰς μετὰ τῶν ἄλλων «ἐντεῦξεις»; Ὁ ἀπόστολος Παῦλος στεντορία τῇ φωνῇ διακηρύττει, λέγων: «εἰς τοῦτο γὰρ κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα, ὅτι ἠλπίκαμεν ἐπὶ Θεῷ ζῶντι, ὅς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώ-

Ἐν πάσῃ δυνατῇ συντομίᾳ εἰπεῖν, ἡ ἱστορία τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Σουηδίᾳ² ἀρχεται μετὰ τὴν δραστηριότητα τοῦ Γάλλου Βενεδικτίνου μοναχοῦ καὶ ἱεραποστόλου Ἀνσγκαρ (ANSGARIUS), ὅστις ἀφίκετο εἰς τὴν χώραν ταύτην τὸ ἔτος 829, ὡς ἀπεσταλμένος τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας Λουδοβίκου τοῦ Εὐσεβοῦς (778-840), τῇ προσκλήσει τῶν ἰθυόντων τῆς σουηδικῆς πόλεως Μπίρκα (BIRKA), ἐνδιαφερομένων ἐν τῇ πραγματικότητι δι' οἰκονομικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐπαφὰς μετὰ τῆς Γαλλίας. Τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ Ἀνσγκαρ ἐν Σουηδίᾳ δὲν ἀπέδωκε τοὺς ἀναμενομένους καρπούς, παρὰ τὰς ἀναμφισβητήτους αὐτοῦ ἱκανότητας, τὴν κεκτημένην προσωπικὴν πείραν ἐξ ἄλλης ἐπιτυχοῦς ἱεραποστολικῆς αὐτοῦ ἐξορμήσεως ἐν Δανίᾳ, καὶ τὸν ἐνθεον ζῆλον ὑφ' οὗ διακατείχεται οὗτος, καὶ τοῦτο διότι προσέκρουσε κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὰς ἰσχυρὰς εἰδωλολατρικὰς πεποιθήσεις τῶν Βίκινγκς, αἵτινες δὲν ἐπέτρεψαν τὴν θεμελίωσιν ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως ἐν Σουηδίᾳ. Ἐν τούτοις αἱ προσπάθειαι διὰ τὴν διάδοσιν καὶ ἐπικράτησιν τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Σουηδίᾳ ἐσυνεχίσθησαν μέσῳ Δανίας καὶ Νορβηγίας, αἱ ὁποῖαι ἐδέχθησαν ἐνωρίτερον τὴν χριστιανικὴν πίστιν καὶ ἐστελλον εἰς Σουηδίαν ἱεραποστόλους γνωρίζοντας τὴν γλῶσσαν, τὴν νοστορίαν καὶ τὰ ἦθη τῆς χώρας. Ἀποτελεσμα τῶν συνεχῶν τούτων προσπαθειῶν ὑπήρξεν ἡ ὀριστικὴ ἐπικράτησις τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν Σουηδίᾳ περὶ τὰ τέλη τοῦ 11ου αἰῶνος. Ἡ ἐπικράτησις αὕτη σημειοῦται διὰ τῆς κατεδαφίσεως τοῦ περιφήμου εἰδωλολατρικοῦ ναοῦ τῆς Οὐφάλης καὶ τῆς ἀνεγέρσεως ἐν τῇ αὐτῇ τοποθεσίᾳ ἐτέρου χριστιανικοῦ τοιοῦτου.

Ἐξ ἐπόψεως ἐκκλησιαστικῆς, ἡ Σουηδία διετέλει ἀρχικῶς ὑπὸ τὴν κανονικὴν καὶ πνευματικὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμβούργου καὶ Βρέμης,

2. Μητροπολίτου Σουηδίας Παύλου, Ἡ Σουηδικὴ Ἐκκλησία, ἐν τιμητικῷ Τόμῳ «Χαριστήρια εἰς τιμὴν τοῦ Μητροπολίτου Γέροντος Χαλκηδόνος Μελιτώνος», Θεσσαλονίκη 1977, σελ. 451 - 462.

πων, μάλιστα πιστῶν» (Α' Τιμ. 4,10). Εἴμεθα πιστοί, ἔστω. Μάλιστα ὀρθόδοξοι πιστοὶ καὶ ὑπερηφανευόμεθα διὰ τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἡμῶν. Διατί νὰ ἀποφεύγωμεν τὴν ἀλήθειαν τῆς Πίστεως ἡμῶν νὰ μεταδώσωμεν καὶ εἰς μὴ πιστοὺς ἢ ἀλλοδόξους;

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΙΟΝΗΣ

Ἐομότιμος Καθηγητῆς τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν

ἐν συνεχείᾳ ὑπήχθη ὑπὸ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν τῆς Αούγτ, τελούσης τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὑπὸ Δανικὴν κυριαρχίαν, ἐν τέλει δὲ ἀπετέλεσε, διὰ τῆς ἐγκαθιδρύσεως τοῦ πρώτου Ἀρχιεπισκόπου ἐν Οὐφάλλῃ, κατὰ τὸ ἔτος 1164, ἴδιαν ἐκκλησιαστικὴν Ἐπαρχίαν τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ὡς τοιαύτη, καθ' ὅλον τὸν χριστιανικὸν Μεσαίωνα ἐστερέωσε τὴν ἐκκλησιαστικὴν αὐτῆς ὀργάνωσιν, ἀνέπτυξε τὴν μοναστικὴν καὶ λατρευτικὴν αὐτῆς ζωὴν καὶ ἀνέδειξε φυσιογνωμίας διακριθείσας ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ δράσει καὶ τῇ ἀγιότητι τοῦ βίου. Ἐπίσης γενικὴ τυγχάνει ἡ ὁμολογία ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς διεδραμάτισεν ἐξ ἐπόψεως θρησκευτικῆς, πολιτιστικῆς καὶ κοινωνικῆς, πρωτεύοντα ρόλον εἰς τὴν καθόλου ζωὴν τοῦ Σουηδικοῦ Λαοῦ κατὰ τὸν Μεσαίωνα.

Ἡ Μεταρρύθμισις εὐρίσκει τὴν Ἐκκλησίαν ἐν Σουηδία ὀργανωμένην εἰς ἑπτὰ ἐπισκοπὰς, ἕξ Σουηδικὰς (UPPSALA, LINKÖPING, VÄSTERAS, STRÄNGNÄS, VÄXJÖ καὶ SKARA) καὶ μίαν Φιλλανδικὴν (ABO)³, δεδομένου ὅτι τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ Φιλλανδία εὐρίσκετο ἡνωμένη μετὰ τῆς Σουηδίας, ἄριστα συγκεκροτημένην, μετὰ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ Κληρικῶν, Ναῶν, Μονῶν καὶ Μοναχικῶν Ταγματίων ἀνά τὴν χώραν καὶ κατέχουσαν μεγάλην κτηματικὴν περιουσίαν, προερχομένην ἐκ δωρεῶν πρὸς αὐτὴν καὶ διαθηκῶν. Ἀναντιλέκτως πλείστα μέλη τῆς Ἱεραρχίας καὶ τοῦ Κλήρου ἦσαν ἄνθρωποι μεγάλης εὐσεβείας, εὐρείας μορφώσεως καὶ ἐγνωσμένου ἥθους. Ἡ προηγηθεῖσα ὁμῶς ἀνώμαλος ἐκκλησιαστικὴ κατάστασις ἐν τῇ ἡπειρωτικῇ Εὐρώπῃ, ἀφειλομένη εἰς τὴν θαυδάλωνιον αἰχμαλωσίαν τοῦ παπισμοῦ (1309 - 1377) καὶ τὸ ἐν συνεχείᾳ μέγα παπικὸν σχίσμα (1378 - 1415), καὶ ὁ ἀρνητικὸς ἀντίκτυπος ταύτης καὶ ἐν Σουηδία, ὁ συγκεντρωθεὶς εἰς τὰς χεῖρας τῆς Ἐκκλησίας πλοῦτος, κυρίως δὲ ἡ ἀνάμιξις καὶ ἐμπλοκὴ αὐτῆς εἰς τὴν πολιτικὴν ζωὴν τῆς χώρας, εἶχον ἀρχίσει γὰ ὑποσκάπτωσι τὰ θεμέλια τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὀργανισμοῦ ἐν Σουηδία καὶ ἐδημιούργησαν τὰς προϋποθέσεις αἵτινες ἐν τέλει ὠδήγησαν τὴν Ἐκκλησίαν ταύτην εἰς τοὺς κόλπους τῆς Μεταρρυθμίσεως⁴.

Τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν ἐκκλησιαστικὴν Μεταρρύθμισιν ἐν Σουηδία πολιτικὰ καὶ ἐκκλησιαστικὰ γεγονότα ἔχουσιν ἐν ἀδροτάταις γραμμαῖς ὡς ἀκολουθῶς:

Τὸ ἔτος 1397, ἡ βασίλισσα τῆς Δανίας Μαργαρίτα (1376 - 1412), ἐπέτυχε τὴν κληθείσαν «Ἐνωσιν τοῦ Κάλμαρ», ἣτοι τὴν ἔνωσιν τῶν τριῶν Σκανδιναβικῶν κρατῶν, Σουηδίας, Δανίας, Νορβηγίας, ὑπὸ τὸ σκήπτρον τῆς Δανίας. Ἡ ἔνωσις ἦτο μόνον προσωπικὴ, τὰ δὲ κράτη διετήρουν τὴν αὐτοτέλειαν αὐτῶν. Μετὰ τὸν θάνατον τῆς βασίλισσας Μαργαρίτας, καὶ ἐπὶ βασιλείας τῶν διαδόχων αὐτῆς, προεκλήθη ἐξέγερσις τῶν Σουη-

δῶν, μερὶς ὁμῶς τῶν εὐγενῶν, διατεθειμένη εὐμενῶς πρὸς τὴν «Ἐνωσιν τοῦ Κάλμαρ» ὑπεστήριξε τοὺς Δανοὺς βασιλεῖς πρὸς καταστολὴν τοῦ ἐθνικοῦ κινήματος. Ἐπὶ τινα χρόνον οἱ Σουηδοὶ ἐπαναστάται κατόρθωσαν γὰ διατηρήσωσι ὑπεροχὴν τινα, ὁ δὲ ἀγὼν ἐξηκολούθησεν ὑπὸ κυβερνήτας, Στέν Στοῦρε τὸν πρεσβύτερον (1471 - 1503), Σδάντε (1504 - 1512) καὶ Στέν Στοῦρε τὸν νεώτερον (1512 - 1520), μετὰ τινας ἐπιτυχίας. Ἐν τῇ προσώπῳ αὐτῶν συγκεντροῦνται καὶ ἐκφράζονται αἱ περὶ πλήρους ἐθνικῆς ἀνεξαρτησίας ἐφέσεις τοῦ Σουηδικοῦ Λαοῦ. Ἡ Ἐκκλησία, καίτοι ἐν ἀρχῇ ἐφαίνετο εὐμενῶς διακειμένη πρὸς τὸ ἐθνικὸν κίνημα, συνειδητοποιήσασα ἐγκαίρως τοὺς κινδύνους οὗς συνεπήγετο δι' αὐτὴν ἡ ἐγκαθίδρυσις ἐν Σουηδία ἰσχυρᾶς βασιλικῆς δυναστείας, καὶ ἀποβλέπουσα κατὰ πρῶτον λόγον εἰς τὴν «προάσπισιν τῆς ἐλευθερίας τῆς Ἐκκλησίας», ἐτάχθη ὑπὲρ τῆς νομιμότητος, ἣν ἐξεπροσώπει τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἢ μετὰ τῆς Δανίας ἔνωσις. Ἡ Ρώμη, ἐξ ἄλλου, μὴ δυναμένη, λόγῳ τῶν ἀποστάσεων καὶ συνθηκῶν τῆς ἐποχῆς, ὅπως σχηματίσῃ ἴδιαν ἀντικειμενικὴν γνώμην, ἐτάσσετο, συμφώνως πρὸς τὰς γενομένας πρὸς αὐτὴν εἰσηγήσεις, ἄλλοτε ὑπὲρ τῆς μιᾶς, καὶ ἄλλοτε ὑπὲρ τῆς ἐτέρας παρατάξεως.

Κατὰ τὰ ἔτη 1470 - 1515 Ἀρχιεπίσκοπος Οὐφάλλης εἶναι ὁ Ἰάκωβος ULVSSON, μία ἐκ τῶν πλέων ἐξεχουσῶν προσωποποιήτων τῆς ἐν Σουηδία Ἐκκλησίας, οὗτινος τὸ ὄνομα συνδέεται μετὰ τὴν ἵδρυσιν τοῦ Πανεπιστημίου Οὐφάλλης, τὴν διάδοσιν τῆς τυπογραφίας, τὴν ἀνάπτυξιν τῆς θρησκευτικῆς τέχνης, τὴν ἀναγνώρισιν Σουηδῶν ἀγίων, τὴν ἐπέκτασιν ἔργων εὐσεβείας, κ.ἄ. Διάδοχος τοῦτου ἐξελέγη, εἰς ἡλικίαν τριάκοντα μόλις ἔτων, ὁ Γουσταῦος TROLLE, χειροτονηθεὶς κανονικῶς ἐν Ρώμῃ. Οὗτος εὐμενῶς διακείμενος πρὸς τὴν παράταξιν τῶν ἐπιθυμούντων τὴν μετὰ τῆς Δανίας ἔνωσιν, καὶ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς συνεργαζόμενος μετὰ τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ τοῦ Β', προὐκάλεσε τὴν ἀντίδρασιν τῶν ἐθνικιστῶν τῆς Σουηδίας, οἵτινες συγκαλέσαντες κατὰ τὸ ἔτος 1517 Ἐθνοσυνέλευσιν ἐν Στοκχόλμῃ, ἀπεφάσισαν τὴν μὴ ἀναγνώρισιν ἐφ' ἐξῆς τοῦ Γουσταῦου TROLLE ὡς Ἀρχιεπισκόπου Οὐφάλλης, ἐπὶ τῇ λόγῳ τῆς συνεργασίας αὐτοῦ μετὰ τῶν ἐχθρῶν τῆς Σουηδίας, ὑπεχρέωσαν αὐτὸν ὅπως ὑποβάλλῃ ἔγγραφον παραίτησιν πρὸς τὸν Πάπαν, καὶ ἐφυλάκισαν αὐτὸν εἰς πύργον ἐν τῇ πόλει VÄSTERAS. Οὐχ ἦττον κατόπιν πολλῶν πολιτικοεκκλησιαστικῶν περιπετειῶν καὶ τῆς νικηφόρου μάχης τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας Χριστιανοῦ τοῦ Β' κατὰ Στέν Στοῦρε τοῦ νεωτέρου (1520), ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Γουσταῦος TROLLE ἀποκατεστάθη εἰς τὴν προτέραν αὐτοῦ θέσιν καὶ ἰσχύον, μάλιστα δὲ ἔσπεψε τὸν βασιλέα τῆς Δανίας Χριστιανὸν τὸν Β' ὡς βασιλέα τῆς Σουηδίας ἐν τῇ Καθεδρικῇ Ναῷ τῆς Στοκχόλμης, ἵνα ἀπομακρυνθῇ ὁμῶς ὀριστικῶς τῆς θέσεως αὐτοῦ κατὰ τὸ ἐπόμενον ἔτος, ὅτε ἠναγκάσθη ὅπως καταφύγῃ εἰς Δανίαν. Σημειωτέον ὅτι ἡ Ρώμη μὴ ἀποδεχθεῖσα τὴν ὑποβληθεῖσαν αὐτῇ παραίτησιν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Γουσταῦου TROLLE συνεχίζει ὅπως θεωρεῖ αὐτὸν ὡς τὸν κανονικὸν Ἀρχιεπίσκοπον Οὐφά-

3. Ἡ σουηδικὴ ὀνομασία τῆς Φιλλανδικῆς πόλεως - λιμένος Τούρκου.

4. ROBERT MURRAY, L' EGLISE SUEDOISE, SON HISTOIRE ET SON ORGANISATION, Στοκχόλμη 1970, σελ. 19.

λγης. Ἡ στέφισ τοῦ βασιλέως Χριστιανοῦ τοῦ Β' συνεδέθη μετὰ τραγικῶν καὶ αἱματηρῶν γεγονότων, πρὸς πᾶταξιν καὶ ἐκφροδισμόν παντὸς ἀντιτιθεμένου εἰς τὴν ὑπὸ τὸ αὐτὸ σκῆπτρον τῆς Δανίας ἐνωσιν τῶν δύο χωρῶν, γεγονότων ἄτινα τυγχάνουσι γνωστὰ ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὡς «ὁ λουτρὸς αἵματος τῆς Στοκχόλμης», καὶ κατὰ τὰ ὅποια ἀπεκεφαλίσθησαν καὶ οἱ Ἐπίσκοποι τῶν πόλεων STRÄNGNÄS καὶ SKARA, κατόπιν δίκης, καθ' ἣν ἀπηγγέλθη κατ' αὐτῶν ἡ κατηγορία τῆς αἰρέσεως.

Κατὰ τὴν πολιτικῶς καὶ ἐκκλησιαστικῶς τεταραγμένην ταύτην περίοδον ἐμφανίζεται τὸ ὄνομα τοῦ Γουσταύου Βάζα (GUSTAV ERIKSSON VASA), (1496 - 1560), ἡρωὸς εἰς τοὺς ἀγῶνας τῶν ἐθνικιστῶν διὰ τὴν ἀνεξαρτησίαν τῆς Σουηδίας καὶ ἀνακηρυχθέντος κατὰ τὸ ἔτος 1523 ὑπὸ τῆς ἐν τῇ πόλει STRÄNGNÄS συγκληθείσης Ἐθνοσυνελεύσεως βασιλέως τῆς Σουηδίας. Λέγεται ὅτι ὁ Γουσταῦος Βάζα, διαρκουσῶν τῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐθνοσυνελεύσεως, ἤκουσε τὸ κήρυγμα ἱερέων τινῶν, φερομένων ὡς μαθητῶν τοῦ διακόνου Ὀλάου Πέτρη (OLAUS PETRI), καὶ ὅτι ἐπιδείξας σχετικὸν ἐνδιαφέρον ἐπληροφόρηθη παρὰ τοῦ ἀρχidiaκόνου Λαυρεντίου ANDREAE τὸ πρῶτον περὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Λουθήρου καὶ τῶν μεταρρυθμιστικῶν ἰδεῶν αὐτοῦ, ἃς καὶ ἐσκέφθη ὅτι θὰ ἠδύνατο ὅπως ἐπωφεληθῆ πρὸς πραγματοποιήσιν τῶν πολιτικῶν αὐτοῦ ἐπιδιώξεις. Ὅντως, ὀλίγον ἀργότερον, ὁ βασιλεὺς προσέλαβεν ὡς γραμματέα αὐτοῦ τὸν ἀρχidiaκόνον Λαυρέντιον ANDREAE, ὠνόμασε δὲ τὸν διάκονον Ὀλάου Πέτρη γραμματέα τῆς πόλεως Στοκχόλμης καὶ ἱεροκήρυκα τοῦ Καθεδρικοῦ αὐτῆς Ναοῦ, ἀσφαλῶς δὲ οἱ διορισμοὶ οὗτοι δὲν εἶναι ἄσχετοι πρὸς τὸ ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον τὸ ὅποιον προὐκάλεσαν εἰς αὐτὸν αἱ ἰδέαι αὐταί. Πάντως, σύντριψ, ὃ τε βασιλεὺς καὶ οἱ διορισθέντες, διεδραμάτισαν πρωτεύοντα ρόλον καὶ ἐπηρέασαν μεγάλως, κατὰ τὰς ἐπομένους δεκαετηρίδας, τὰ γεγονότα καὶ τὰς ἀνελιξεις ἐν τῇ ἐκκλησιαστικῇ ζωῇ τῆς χώρας, αἵτινες ἐν τέλει ὠδήγησαν αὐτὴν εἰς τὴν Μεταρρύθμισιν⁵.

Ἐν τῇ μεταξὺ ἤρξαντο γὰρ διαδίδωνται αἱ ἰδέαι τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν Σουηδίᾳ. Ἦδη ἐν ἔτος ἐνωρίτερον, τὸ 1522, ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ LINKÖPING Χάνς Μπράσκ (HANS BRASK) ἀπηγόρευεν ἐπὶ ποιῆν ἄφορισμοῦ, τὴν ἀγοράν, πώλησιν, κατοχὴν καὶ ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων τοῦ Λουθήρου, εἰς ὃν προσάπτει τὴν κατηγορίαν ὅτι κλονίζει τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν καὶ διασπᾷ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας.

Κατὰ τὰ ἔτη λοιπὸν ταῦτα, καθ' ἃ ἐμφανίζονται τὸ πρῶτον αἱ ἰδέαι τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν Σουηδίᾳ (1521 - 1523) καὶ ἀνακηρύσσεται βασιλεὺς ὁ Γουσταῦος Βάζα (1523), ἡ ἐν Σουηδίᾳ Ἱεραρχία, ἀποδεκατισμένη κυριολεκτικῶς, ἐκ πολιτικῶν λόγων ἢ τυχαίων γεγονότων, ἐμφανίζει τὴν ἐξῆς εἰκόνα:

5. JULES MARTIN, GUSTAVE VASA ET LA REFORME EN SUEDE, PARIS 1906.

Ἐκ τῶν ἐπτὰ ἐπισκόπων οὓς ἠρίθμει συνήθως ἡ ἐν Σουηδίᾳ Ἱεραρχία, ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης Γουσταῦος TROLLE εὐρίσκεται ἐν φυγῇ. Οἱ Ἐπίσκοποι τῶν πόλεων SKARA καὶ STRÄNGNÄS εἴχον, ὡς ἐγράφη ἐν τοῖς πρόσθεν, θανατωθῆ, οἱ δὲ διάδοχοι αὐτῶν εὐρίσκονται ἐπίσης ἐν φυγῇ. Ὡσαύτως χηρεύουσιν αἱ ἐπισκοπαὶ τῶν πόλεων VÄSTERAS καὶ ABO, τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρώτης ἀποθανόντος ἐκ φυσικοῦ θανάτου, τῆς δὲ δευτέρας ἀπολεσθέντος ἐν ναυαγίῳ. Κατὰ ταῦτα, ἡ Ἱεραρχία ἐν Σουηδίᾳ συνεκροτεῖτο κατὰ τὴν περίοδον ἐκείνην ἐκ δύο Ἐπισκόπων, τοῦ γέροντος Ἰνγεμαρ Πέτρη (INGEMAR PETRI), τῆς ἐπισκοπῆς VÄXJÖ, καὶ τοῦ Χάνς Μπράσκ, τῆς ἐπισκοπῆς LINKÖPING, ἀμφοτέρων κανονικῶς ἐκλελεγμένων καὶ κατεστημένων ὑπὸ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας. Ἡ εἰκὼν αὕτη, ἣν παρουσιάζει ἡ Ἱεραρχία ἐν Σουηδίᾳ, εὐρίσκεται, ἀναμφιδόλως, ἐν στενῇ συσχέτισει καὶ συναρτήσει πρὸς τὸ καθόλου θέμα τῆς ἀποστολικῆς διαδοχῆς ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν αὐτῆς γνῶρισμα, ἥτοι τὴν μετάδοσιν τῆς ἱερωσύνης καὶ χάριτος διὰ κανονικῶν, ἐν τῇ ἱστορικῇ πορείᾳ τῆς Ἐκκλησίας, χειροτονιῶν.

Τὸ ἔτος 1523, ὁ βασιλεὺς ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Πάπαν, καὶ ζητεῖ τὴν ἐπικύρωσιν τῆς ἐκλογῆς τεσσάρων ἐψηφισμένων Ἐπισκόπων, τοὺς ὁποίους ἀνέδειξαν τὰ καπίτουλα τῶν οικείων ἐπισκοπῶν. Καὶ συγκεκριμένως: Τοῦ Ἰωάννου Μάγκνου (JOHANNES MAGNUS), διὰ τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν Οὐψάλης. Τοῦ Πέτρου Μάγνη (PETRUS MAGNI), ὅστις τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἦτο ὁ Ἡγούμενος τοῦ ἐν Ρώμῃ Οἴκου τοῦ Τάγματος τῆς ἁγίας Μπιργίττας, τῆς κατ' ἐξοχὴν τιμωμένης ἁγίας τῶν Σκανδιναβικῶν Χωρῶν, διὰ τὴν ἐπισκοπὴν VÄSTERAS. Τοῦ Μάγκνου Χάραλντσον (MAGNUS HARALDSSON), διὰ τὴν ἐπισκοπὴν SKARA. Καὶ τοῦ Μάγκνου Σόμμαρ (MAGNUS SOMMAR), διὰ τὴν ἐπισκοπὴν STRÄNGNÄS. Ἐξ αὐτῶν, ἡ ἐκλογή τῶν δύο τελευταίων οὐδέποτε ἐπεκυρώθη ὑπὸ τῆς Ρώμης. Ὁ Ἰωάννης Μάγκνου ἀνεγνωρίσθη ἀπλῶς ὡς ἀποστολικὸς διαχειριστῆς τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Οὐψάλης, δεδομένου ὅτι ἡ Ρώμη ἐσυνέχιζεν, ὡς ἐλέχθη καὶ ἐν τοῖς πρόσθεν, θεωροῦσα ὡς Ἀρχιεπίσκοπον τὸν καταφυγόντα εἰς Δανίαν Ἀρχιεπίσκοπον Γουσταῦον TROLLE⁶. Οὕτω δὲ ἐνεκρίθη ἡ ἐκλογή μόνον τοῦ Πέτρου Μάγνη, διαμένοντος τότε ἐν Ρώμῃ, ὅστις χειροτονήθεις κανονικῶς ἐπανήλθεν εἰς Σουηδίαν κατὰ Ἰούλιον τοῦ 1524 πρὸς ἐγκαθίδρυσιν ἐν τῇ λαχούσῃ αὐτῷ ἐπισκοπῇ τοῦ VÄSTERAS.

6. Ὁ Ἰωάννης Μάγκνου καταλιπὼν τὴν Σουηδίαν πρὸ τῆς ἐπικρατήσεως τῆς Μεταρρυθμίσεως ἐν αὐτῇ, ἐχειροτονήθη ἐν Ρώμῃ κατὰ τὸ ἔτος 1533 ὡς Ἀρχιεπίσκοπος Οὐψάλης, οὐδέποτε ὅμως ἐπανήλθεν εἰς Σουηδίαν. Μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ (1544), διάδοχος αὐτοῦ, ἀνεδείχθη ὑπὸ τῆς Ρώμης, ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ Ὀλάου Μάγκνου (OLAUS MAGNUS), ὑπὸ τὰς αὐτὰς συνθήκας.

ΠΕΡΙ ΤΟΝ ΔΙΑΛΟΓΟΝ ΜΕΤΑΞΥ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΚΑΙ ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΩΝ

Ἐξ ἀφορμῆς τῆς πραγματοποιηθείσης κατ' αὐτὰς συσκέψεως ἀντιπροσώπων τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν πρὸς μεθόδευσιν καὶ προετοιμασίαν τοῦ ἀποφασισθέντος ὀρθόδοξο - ρωμαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου σκόπιμον κρίνομεν ὅπως δημοσιεύσωμεν κατωτέρω σύντομον ἐπ' αὐτοῦ σημεῖωμα πρὸς ἐνημέρωσιν τοῦ Ὀρθοδόξου πληρώματος.

Ὡς γνωστόν, κατὰ μῆγα Ἰούλιον τοῦ ἔτους 1054 πρεσβεία τοῦ Πάπα Ῥώμης Λέοντος Θ' ὑπὸ τὸν καρδινάλιον Οὐμβέρτον, ἀποσταλεῖσα εἰς Κωνσταντινούπολιν πρὸς πολιτικούς μᾶλλον σκοπούς, προὐκάλεσε τὴν ὀλοκλήρωσιν καὶ παγίωσιν τοῦ μεγάλου μεταξὺ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως ἐκκλησιαστικοῦ Σχίσματος¹. Τοιουτοτρόπως ἡ μία Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ

1. Βλέπε Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Δύο Βυζαντινοί. Ἱεράρχαι καὶ τὸ Σχίσμα τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1950, σ. 75 ἐξ.

διηρέθη εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Καθολικὴν καὶ εἰς τὴν Ρωμαιοκαθολικὴν Ἐκκλησίαν, ἔκτοτε δὲ ἐξακολουθοῦσιν αὐταὶ νὰ εἶναι διηρημέναι μέχρι σήμερον, διστάμεναι εἰς ἰκανὰ δογματικά, διοικητικά καὶ ἄλλα θέματα. Ἀλλὰ νῦν, μετὰ πάροδον 923 ἐτῶν, ἀπεφάσισαν αἱ Ἐκκλησίαι αὐταὶ, ἐπιπλοῖα τοῦ Παρακλήτου, νὰ χωρήσωσιν εἰς τὴν διεξαγωγὴν θεολογικοῦ διαλόγου ἐπὶ τῶν χωρίζουσῶν αὐτὰς διαφορῶν, καὶ πρὸς τοῦτο συνήλθεν ἀπὸ 21-24 Ἰουνίου ἐ.ξ. ἐν τῷ ἐν Σαμπιεζῶ Γενεύης Ὀρθοδόξῳ Κέντρῳ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἢ πρὸς τοῦτο ὀρισθεῖσα Διορθόδοξος Τεχνικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου τούτου,

Ἡ ἐν Ῥώμῃ γενομένη εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Πέτρου Μάγνη, ἀποτελεῖ σημεῖον κεντρικὸν ἐν τῷ ὑπὸ ἐξέτασιν θέματι, δι' ὃ καὶ ἀπησχόλησε μεταγενεστέρως τοὺς ἐρευνητάς, ιστορικούς καὶ θεολόγους. Καίτοι ἐν τοῖς ἀρχείοις τοῦ Βατικανοῦ δὲν ἀνευρέθη ἡ σχετικὴ πράξις τῆς χειροτονίας τοῦ Πέτρου Μάγνη, ἐν τούτοις πλείστα ἄλλαι μαρτυρίαι, ἐνδείξεις καὶ ἀποδείξεις, θέτουσιν ἔκτος ἀμφισβήτησεως τὴν ἱστορικότητα καὶ κανονικότητα τῆς χειροτονίας ταύτης⁷.

(Συνεχίζεται)

Ὁ Σουηδίας ΠΑΥΛΟΣ

7. JEAN HOFFMANN, LA REFORME EN SUEDE, PARIS 1945, σελ. 98 - 99. L. M. DEWAILLY, L' EGLISE SUEDOISE D' ETAT A-T-ELLE GARDE LA SUCCESSION APOSTOLIQUE?, ἐν REVUE DES SCIENCES PHILOSOPHIQUES ET THEOLOGIQUES 27 (1938) 391 - 392. A. NICHOLSON, APOSTOLICAL SUCCESSION IN THE CHURCH OF SWEDEN, LONDON 1880, σελ. 2 - 15.

ἀφοῦ προηγουμένως κατ' Ὀκτώβριον τοῦ προηγουμένου ἔτους 1976 εἶχε συνεδριάσει ἐν Ῥώμῃ πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν καὶ ἡ ἀντίστοιχος Ῥωμαιοκαθολικὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ. Ἐντεῦθεν ἀρχεται γένα περίοδος φιλενωτικῶν προσπαθειῶν μεταξὺ Ὀρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν ἐν συνεχείᾳ πρὸς προηγηθείσας πολλὰς ὁμοίας προσπαθείας ἤδη ἀπὸ τῆς ἐπομένης σχεδὸν τοῦ Σχίσματος τοῦ ἰα' αἰῶνος, αἵτινες ὁμως πᾶσαι ἀπέβησαν ἀκαρποί.

Ἄξιον ἰδιαίτερας προσοχῆς καὶ ἐξάρσεως εἶναι τὸ γεγονός, ὅτι εἰς τὴν λήψιν τῆς ἀποφάσεως περὶ διεξαγωγῆς θεολογικοῦ διαλόγου μεταξὺ τῶν δύο πρεσβυτέρων Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ῥωμαιοκαθολικῆς, ὡς καὶ τῶν διεξαγομένων νῦν ὑπολοίπων διμερῶν διαλόγων μεταξὺ διαφόρων ἄλλων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν², οὐκ ὀλίγον συνέβαλε, πρὸς τοὺς ἄλλοις, καὶ ἡ ἐκ τῶν κάτω, τ.ἔ. ἐκ μέρους τῶν συνειδητῶν Ὀρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν πιστῶν καὶ γενικώτερον πάντων τῶν χριστιανικῶν λαῶν ἀσκηθεῖσα πίεσις ἐπὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς καὶ τῆς θεολογικῆς ἡγεσίας τῶν διηρημένων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ἐκδηλωθεῖσα ἤδη ἀπὸ τῶν πρώτων δεκαετηρίδων τοῦ παρόντος αἰῶνος διὰ τῆς οἰκουμενικῆς ἐκκλησιαστικῆς Κινήσεως. Διότι παγχριστιανικὸν εἶναι τὸ ἐνωτικὸν αἶτημα ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ, καταστὰν κοινὴ συνειδησις καὶ ἀπαίτησις, ἀλλὰ καὶ ἀντικείμενον προσευχῆς τῶν χριστιανικῶν λαῶν, καὶ δὴ καὶ τῶν ἀληθῶν καὶ ἀξίων τοῦ ὀνόματος Ὀρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν. Πρὸ πάντων οἱ Ὀρθόδοξοι προσεύχονται ἀκαταπαύστως εἰς τὸν Θεὸν ἐν τῇ θεῖᾳ λατρείᾳ «ὕπερ εὐσταθείας τῶν ἁγίων τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς τῶν πάντων ἐνώσεως», ἐξαιτούμενοι «τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως» καὶ τὴν «εἰρήνην τῷ κόσμῳ καὶ ταῖς Ἐκκλησίαις», ἡ δὲ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία «προσφέρει τὴν λογικὴν λατρείαν ὑπὲρ τῆς ἁγίας, καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας»³, δεομένη «μνήσθητι Κύριε τῆς ἁγίας Σου καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, τῆς ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης, καὶ εἰρήνευσον αὐτήν, ἣν περιποιήσω τῷ τιμίῳ αἵματι τοῦ Χριστοῦ Σου...», παύσον

2. Βλέπε Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν διαλόγῳ μετὰ τῶν ἑτεροδόξων Ἐκκλησιῶν, Ἀθήναι 1975. R. GROS CURTH (HRSG.), WANDERNDEN HORIZONTE AUF DEM WEG ZU KIRCHLICHER EINHEIT, FRANKFURT 1974. N. EHRENSTROM G. GASSMANN, CONFESSIONS IN DIALOGUE, A SURVEY OF BILATERAL CONVERSATIONS AMONG WORLD CONFSSIONAL FAMILIES, 1962 - 1971, GENEVA 1973.

3. Λειτουργία Ἰωάννου Χρυσοστόμου, παρὰ Ἰω. Καρμίρη, Τὰ δογματικά καὶ συμβολικά μνημεῖα τῆς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, Ἀθήναι 1960, τ. 12, σ. 290, 302, 309, 314.

τά σχίσματα των Ἐκκλησιῶν, σβέσον τὰ φρυάγματα τῶν ἐθνῶν, τὰς τῶν αἱρέσεων ἐπαναστάσεις ταχέως κατάλυσον, τῇ δυνάμει τοῦ Ἁγίου Σου Πνεύματος»⁴. Ἰδίως οἱ σύγχρονοι χριστιανοί, ἀνεξαρτήτως τῆς ὁμολογιακῆς τοποθετήσεως αὐτῶν, εὐλόγως δὲν ἀνέχονται τὴν μετατροπὴν τῆς ἐαυτῶν θρησκείας τῆς ἀγάπης, τῆς ἀδελφότητος καὶ τῆς ἐνότητος εἰς θρησκείαν τοῦ μίσους, τῆς ἐχθρότητος καὶ τῆς διαιρέσεως τῶν ὁπαδῶν τῆς, τοῦθ' ὅπερ ὀρθῶς ἔχει χαρακτηρισθῆ ὡς τὸ μέγα σκάνδαλον τῶν αἰῶνων. Διότι πιστεύουσιν οὗτοι, ὅτι τὸ χωρίζον τὰς χριστιανικὰς Ἐκκλησίας χάσμα δὲν εἶναι τελείως ἀγεφύρωτον, ἀλλ' ὅτι καὶ δύναται καὶ ἐπιβάλλεται ὅπως γεφυρωθῆ. «Ὅτι ἐχώρισαν ἡ ἔλλειψις χριστιανικῆς ἀγάπης καὶ ἡ ἀνθρωπίνῃ ἁμαρτία καὶ ἰδίᾳ τὸ ῥωμαϊκὸν πνεῦμα καὶ ἡ φιλαρχία τῶν Παπῶν, ὡς καὶ διάφοροι ἄλλαι προσωπικαί, ἐκκλησιαστικά, πολιτικά, φυλετικά, οἰκονομικά καὶ παντοῖαι ἄλλαι ἐπιδιώξεις⁵, πρέπει νὰ ἐπανενώσῃ ἡ χριστιανι-

κὴ ἀγάπη καὶ ἀδελφότης. Ἡ πεποίθησις ἀκριβῶς αὐτῇ ὠδήγησεν εἰς τὴν πανορθόδοξον ἀπόφασιν περὶ προ- παρασκευῆς καὶ εἰτα διεξαγωγῆς ἐκ νέου θεολογικοῦ διαλόγου μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας.

Εἰδικώτερον ἡ μνημονευθεῖσα ἀπόφασις πρὸς διεξαγωγὴν διμεροῦς ὀρθοδόξου - ρωμαιοκαθολικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου ἐλήφθη καὶ προωθῆθη ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν ἐνδιαφερομένων Ἐκκλησιῶν κατὰ τὰς δύο τελευταίας δεκαετίαι, καὶ δὴ ἀπὸ ὀρθοδόξου μὲν πλευρᾶς ὑπὸ τῶν τεσσάρων Πανορθοδόξων Διασκέψεων καὶ τῆς Α' Προσυνοδικῆς Πανορθοδόξου Διασκέψεως, ἀπὸ ῥωμαιοκαθολικῆς δὲ πλευρᾶς ὑπὸ τῆς Β' Βατικανείου Συνόδου καὶ ἄλλων μεταγενεστέρων ἀποφάσεων τοῦ Βατικανοῦ, προπαρασκευάσθη δὲ ἀρκούντως διὰ τῆς παραλλήλου διεξαγωγῆς τοῦ ἀποκληθέντος «διαλόγου τῆς ἀγάπης», ἰδιαίτατα μεταξὺ τοῦ ὑποτάχοντος τὰ πάντα εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν ἀδελφότητα Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου Α' καὶ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ'. Πρὸ πάντων ὁ Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, ὁ ἐπικληθεὶς «πατριάρχης τῆς ἀγάπης», «εἰρηνοποιός», «ἀπόστολος τῆς συμφιλίωσης Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως» κ.τ.τ. καθήρξατο τῆς προσπάθειαις ταύτης, πρὸς τὴν ὁποῖαν ἀνταπεκρίθησαν οἱ Πάπαι Ἰωάννης ΚΓ' καὶ Παῦλος ΣΤ'. Μεταξὺ δὲ τῶν ἄλλων ἐχρησιμοποίησε πρὸς τοῦτο ὁ δραματιστῆς Πατριάρχης τὰς ὑπ' αὐτοῦ συγκληθεῖσας τέσσαρας Πανορθοδόξους Διασκέψεις, τὰς τρεῖς προσωπικὰς συαντήσεις του μετὰ τοῦ Πάπα Παύλου ΣΤ' ἐν Ἱεροσολύμοις, Κωνσταντινουπόλει καὶ Ῥώμῃ, τὴν ἄρσιν τῶν ἀναθεμάτων τοῦ ἔτους 1054 — οὐχὶ δ' ὅμως καὶ τὴν ἄρσιν τοῦ Σχίσματος —, ὡς καὶ τὴν πυκνὴν ἀλληλογραφίαν καὶ ἐπικοινωνίαν μεταξὺ Φαναρίου καὶ Βατικανοῦ⁶, δι' ὧν πάντων ἐπέτυχε τὴν διάσπασιν τοῦ φράγματος τῆς τέως ἐχθρικῆς καὶ πολεμικῆς διαθέσεως μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν Ὀρθοδόξου καὶ Ῥωμαιοκαθολικῆς καὶ τὴν πραγματοποίησιν τοῦ ὑπ' αὐτοῦ ἐγκαινιασθέντος «διαλόγου τῆς ἀγάπης» μεταξὺ αὐτῶν, ὅστις νῦν ἀρχεταὶ ἐξελισσόμενος καὶ μετατρέπόμενος βαθμῆδόν εἰς «θεολογικὸν διάλογον τῆς ἀληθείας ἐν ἀγάπῃ». Τοιοῦτοτρόπως καλούμεθα νῦν Ὀρθόδοξοι καὶ Ῥωμαιοκαθολικοὶ νὰ διαλεχθῶμεν πρὸς ἀλλήλους, «ἀληθεύοντες ἐν ἀγάπῃ» (Ἐφ. 4, 15). Λέγοντες δὲ «διάλογον ἀληθείας» ἐννοοῦμεν τὴν ἀλήθειαν τὴν περιεχομένην ἐν τῇ Ἀγ. Γραφῇ καὶ τῇ γνησίᾳ Ἱερᾷ Παραδόσει τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν ἐπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἣν «ὁμοίως ἐπίστευον καὶ συμφῶνως ἐκήρυσσον καὶ ἐδίδασκον», τότε ἀπὸ κοινοῦ ἢ τε Ἀνατολῇ καὶ ἡ Δύσει, «ὡς ἐν στόμα κεκτημέναι»⁷, οὐχὶ δὲ μεταγενεστέρως τινὰς μονομερεῖς νεοδιδασκαλίας καὶ καινοτομίας, ἀγνώστους τῇ ἀρχαίᾳ Ἐκκλησίᾳ καὶ μὴ «παραδεδομένας» ὑπ' αὐτῆς.

4. Δ ε ι τ ο υ ρ γ ι α Μ ε γ α λ ο υ Β α σ ι λ ε ῖ ο υ, εἰς: Βῆχολόγιον τὸ μέγα, ἔκδ. 8 ὑπὸ Π. Παρασκευοπούλου, Ἀθήναι 1902, σ. 98, 100/1.

5. Πλὴν τούτων καὶ ἄλλων αἰτίων δέον γενικώτερον νὰ ἐπισημάνωμεν ὡς συντελεστικὴν τῆς προῖμου διακρίσεως μεταξὺ τῆς Ἀνατολικῆς καὶ τῆς Δυτικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν «διὰ μέσου τῶν αἰῶνων ἔλως ἰδιάζουσαν καὶ σχεδὸν αὐτόνομον ἀνάπτυξιν αὐτῶν ἐπὶ τῶν πεδίων τῆς θεολογικῆς θεωρίας καὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὀργανώσεως, δοθέντος ὅτι ἡ Λατινικὴ Θεολογία καὶ Ἐκκλησία ἐχρησιμοποίησαν ὑπερμέτρως τοῦτο μὲν τὸν ὀρθολογισμὸν καὶ τὸν σχολαστικισμὸν, τοῦτο δὲ τὸν νομικισμὸν καὶ τὸν μοναρχικὸν ἀπολυταρχισμὸν τῶν Παθῶν, ἔναντι τῶν ὁποίων πάντων παρέμεινε παντελῶς ξένη ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολή. Ἡ τοιαύτη δὲ θεολογικὴ καὶ διοικητικὴ διαφοροποίησις μεταξὺ τοῦ Ὀρθοδόξου καὶ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Καθολικισμοῦ, ἀρξάμενη ἤδη κατὰ τοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνας μεταξὺ τῶν ἐπὶ θεωρητικῶν καὶ φιλοσοφικῶν μᾶλλον πνεύματι διακρινομένων Ἑλλήνων Πατέρων καὶ τῶν ἐπὶ πρακτικῶν καὶ ὀργανωτικῶν μᾶλλον πνεύματι διακρινομένων Λατίνων Πατέρων καὶ συνεχισθεῖσα καθ' ἕλως τοὺς μετέπειτα αἰῶνας, ἐπέφερε τὴν ἀπομάκρυνσιν καὶ ἀποξένωσιν τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἀπ' ἀλλήλων καὶ τὴν ὀλικὴν ἢ μερικὴν ἀμοιβαίαν ἀγνοίαν ἢ ἔλλειψιν κατανόησεως ἐκατέρωθεν, συντελουσῶν καὶ τῶν γνωστῶν ἐρίδων τῶν ἡγετῶν αὐτῶν διὰ τὰ πρωτεῖα, μάλιστα δὲ τῶν ἱμπεριαλιστικῶν ἐπιδιώξεων τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ῥώμης εἰς ἔαρος τῶν Ὀρθοδόξων διὰ τῶν Στυροφοριῶν, τῆς Οὐνίας κ.τ.τ., αἵτινες συνεσώρευσαν πολλὰς προκαταλήψεις καὶ ἐχθρότητας ἐκατέρωθεν». (Ἰ ω . Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ὀρθοδοξία καὶ Ῥωμαιοκαθολικισμός, Ἀθήναι 1964, τ. Ι, σ. 46 ἐξ.). Ἀξίσημείωτον εἶναι, ὅτι ὁ ἅγιος Γ ρ η γ ὀ ρ ῖ ο ς ὁ Θ ε ο λ ὀ γ ο ς μαρτυρεῖ ἤδη κατὰ τὸ τέλος τοῦ δ' αἰῶνος περὶ ἀρχομένης «τομῆς» τῆς Χριστιανοσύνης εἰς δύο τμήματα, «τὸ τε ἑφ' καὶ τὸ ἐσπέριον», ἐρμηνεύων ἕνα τὴν «τομὴν» ταύτην ὡς προσερχομένην μᾶλλον ἐκ τῆς διαφόρου σκέψεως ἢ τοῦ «λόγου» αὐτῶν, ὡς καὶ ἐκ τῆς «φιλαρχίας τε καὶ μοναρχίας τῶν προέδρων καὶ λαοῦ διδασκάλων», καὶ ἤττον ἐκ τῶν διαφόρων «τόπων καὶ κλιμάτων» (Ἐπη ΙΑ', περὶ τὸν ἐκτουτοῦ βίου, στίχ. 1529 ἐξ. ΡΓ 37, 1135 ἐξ. Λόγ. 42, 21. ΡΓ 36, 484).

6. Βλέπε Τ ὀ μ ο ς ἀ γ ἄ π η ς. VATICAN - PHANAR (1958 - 1970). Ῥώμη - Κωνσταντινουπόλις 1971. Ο. CLEMENT, DIALOGUES AVEC LE PATRIARCHE ATHENAGORAS, PARIS 1969.

7. Ε ἰ ρ η ν α ἰ ο υ, Ἐλεγχοὶ καὶ ἀνατροπὴ τῆς ψευδωνύμου γνώσεως Ι, 10, 2, ΒΕΠ 5, 116.

Ἡ ἀνωτέρω φιλενωτική προσπάθεια τοῦ Πατριάρχου Ἀθηναγόρου προσέλαβε πανορθόδοξον χαρακτήρα καὶ κύρος διὰ τῶν υἱοθετησασῶν αὐτὴν τεσσάρων Πανορθόδοξων Διασκέψεων καὶ τῆς Α' Προσυνοδικῆς Διασκέψεως. Οὕτως ὑπὸ μὲν τῆς Α' Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Ρόδῳ 1961 ἀπεφασίσθη ἡ ἀναγραφή τοῦ θέματος τῶν σχέσεων μεταξύ τῆς Ὁρθοδόξου καὶ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἰς τὸν κατάλογον τῶν θεμάτων τῆς προπαρασκευαζομένης Πανορθόδοξου Συνόδου, ἐν τῇ μεταξύ δὲ χρόνῳ ἐπιδιωχθῆ: «α) ἡ μελέτη τῶν μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν σημείων περὶ τὴν πίστιν, περὶ τὴν διοίκησιν καὶ περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν (ἰδίᾳ προπαγάνδα, προσηλυτισμός, Οὐνία), β) καλλιέργεια σχέσεων ἐν τῇ πνεύματι τῆς κατὰ Χριστὸν ἀγάπης, λαμβανομένων ἰδίᾳ ὑπ' ὄψιν τῶν ὑπὸ τῆς Πατριαρχικῆς ἐγκυκλίου τοῦ 1920 προβλεπομένων σημείων»⁸. Ὑπὸ δὲ τῆς Β' Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Ρόδῳ 1963 ἀπεφασίσθη ἡ ἔναρξις διαλόγου «ἐπὶ ἴσοις ὅροις» μεταξύ Ὁρθόδοξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν. Οὕτως ἡ Διάσκεψις αὕτη «ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν, ὅπως ἡ κατὰ ἀνατολὰς Ὁρθόδοξος ἡμῶν Ἐκκλησία προτείνῃ τῇ σεβασίμῃ Ῥωμαιοκαθολικῇ Ἐκκλησίᾳ τὴν ἔναρξιν διαλόγου μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν ἐπὶ ἴσοις ὅροις. Ἐπὶ τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἤκομεν πρῶτον μὲν ἀφορῶντες εἰς τὸν κοινὸν τῆς πίστεως ἡμῶν ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, οὗ τὸ ἅγιον θέλημα «ἵνα πάντες ἐν ὄσιν» (Ἰωάν. 17, 21), εἶτα δὲ ἀποθλέποντες καὶ εἰς τοὺς ἀπὸ τῆς ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας κοινοῦ τοῦ Πνεύματος θησαυρούς, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι οὐ μόνον τὴν ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος εἰλικρινῆ θέλησιν τῆς Ὁρθοδοξίας ἐκφράζομεν, ἀλλ' ὅτι καὶ πρὸς τὴν αὐτὴν ἀπευθυνόμεθα τῆς σεβασίμης Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας διάθεσιν, ἐπὶ δὲ πᾶσι καὶ ἐν ἐλπίδι ὅτι συνοικοδόμοι ἐσόμεθα τῆς τῶν πάντων ἐνότητος, ἐν ἀγάπῃ ἐποικοδομοῦντες καὶ «αὐξάνοντες εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ Χριστός» (Ἐφ. 4, 15)⁹.

Ἡ δὲ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις (ἐν Ρόδῳ 1964), ἐνῶν ἐξ ἐνός ἐνέμεινε «κατ' ἀρχὴν» ἐν τῇ ἀπόφασί τῆς Β' Διασκέψεως περὶ διεξαγωγῆς θεολογικοῦ διαλόγου μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν, ἐξ ἄλλου δ' ὅμως λαβοῦσα ὑπ' ὄψιν ὅτι οὗτος ἔχει ἀνάγκη «τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν», αἵτινες δὲν ὑπῆρχον κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἀπεφάσισεν ὁμοφώνως τὴν ἀναβολὴν τῆς ἐνάρξεως τοῦ διαλόγου τούτου. Σχετικῶς «ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ἐπαναλαμβάνει τὴν ἤδη ἐκπεφρασμένην περὶ τοῦ θέματος τούτου τοῦ διαλόγου ἐπιθυμίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μελετήσασα δὲ τὰ ἐπὶ μέρους τούτου, διεπίστωσεν, ὅτι πρὸς καρποφόρον

ἔναρξιν ἐνός πραγματικοῦ θεολογικοῦ διαλόγου παρίσταται ἡ ἀνάγκη τῆς δεούσης προπαρασκευῆς καὶ τῆς δημιουργίας τῶν καταλλήλων συνθηκῶν. Τοῦτο δὲν σημαίνει, ὅτι ἐκάστη τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι ἐλευθέρα, ἵνα ἐξακολουθῆ, ἐξ ἑαυτῆς καὶ οὐχὶ ἐξ ὀνόματος συνόλης τῆς Ὁρθοδοξίας, καλλιεργοῦσα ἀδελφικὰς σχέσεις μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν τῇ πεποιθήσει ὅτι τοιοῦτοτρόπως δύνανται ὅπως ἐξουδετερωθῶσι θαυμαίως αἱ γῶν ὑφιστάμεναι δυσχέρειαι. Ἐπὶ τῇ σκοπῇ τούτῳ καὶ πρὸς καλλιτέραν ἐξυπηρέτησιν τῆς ἱεράς ταύτης ὑποθέσεως ἡ Γ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις ὑποβάλλει ταῖς κατὰ τόπους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις ἡμῶν τὴν εὐχὴν, ὅπως μελετήσῃσι τὰ καθ' ἕκαστα τοῦ θέματος τοῦ διαλόγου τούτου ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς, ἀνταλλάσσῃσι δὲ μετὰ αὐτῶν τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν»¹⁰.

Περαιτέρω καὶ ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις (ἐν Γενεύῃ 1968), ἐπιληφθεῖσα τοῦ θέματος τοῦ μεταξύ Ὁρθοδόξων καὶ Ῥωμαιοκαθολικῶν θεολογικοῦ διαλόγου, ἀνέβαλε καὶ πάλιν, διὰ τοὺς αὐτοὺς καὶ ἡ προηγουμένη Διάσκεψις λόγους, τὴν ἔναρξιν τοῦ διαλόγου, οὐδὲ προέβη εἰς τὴν σύστασιν τῆς «εἰδικῆς Διορθόδοξου Θεολογικῆς Ἐπιτροπῆς» πρὸς προπαρασκευὴν τοῦ διαλόγου τούτου, τοῦθ' ὅπερ εἶχε προτείνει ὁ πρόεδρος τῆς Διασκέψεως διὰ τῆς ἐν ἀρχῇ γενικῆς εἰσηγήσεως αὐτοῦ¹¹. Ἡ σχετικὴ ἀπόφασις τῆς Διασκέψεως ἔχει ὡς ἐξῆς: «Ἐν πρώτοις ἐγένοντο ὄρισμένοι διαπιστώσεις ἐπὶ τῶν σημειωθειῶν, ἀπὸ τῆς Γ' Πανορθόδοξου Διασκέψεως τῆς Ρόδου καὶ ἐφεξῆς, θετικῶν ἐξελιξέων ἐν ταῖς σχέσεσι μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν, καὶ ἀνεγνωρίσθη, συμφώνως καὶ πρὸς τὰ ἐν ταῖς γενικαῖς συνελεύσεσι λεχθέντα ὑπὸ τινῶν ἀντιπροσωπειῶν, ὅτι διὰ τῶν σχέσεων τούτων ἐδημιουργήθη ἐποικοδομητικὴ ἐν πολλοῖς ἀτμόσφαιρα μεταξύ τῶν δύο Ἐκκλησιῶν. Διεπιστώθη ὅμως ἐκ παραλλήλου, ὅτι ἐνιαχοῦ τοῦ Ὁρθοδόξου κόσμου ἐσημειώθησαν καὶ ὄρισμένοι τινὲς ἐκδηλώσεις ἀπὸ ρωμαιοκαθολικῆς πλευρᾶς (ἰδίως τῆς «Οὐνίας»), αἵτινες καὶ ἐφείλκυσαν τὴν προσοχὴν τῶν μελῶν τῆς ἡμετέρας Ἐπιτροπῆς, κυρίως ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν δυναμένων νὰ ἔχωσιν αὐτὰ ἐπιπτώσεων ἐπὶ τῶν περαιτέρω ἀδελφικῶν σχέσεων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὸν θεολογικὸν διάλογον καὶ ἀνακοπτοῦσῶν τὴν ἄμεσον ἀνάληψιν τοῦ διαλόγου τούτου. Ἡ ἡμετέρα Ἐπιτροπὴ, ὑπὸ τὸ φῶς τῶν διαπιστώσεων τούτων καὶ πιστῇ πρὸς τὸ πνεῦμα τῶν ἀποφάσεων τῶν προγενεστέρων Πανορθόδοξων Διασκέψεων τῆς Ρόδου, μετὰ τὴν γενομένην οἰκοδομητικὴν συζήτησιν, συνεφώνησεν ἐπὶ τῶν ἐξῆς βασικῶν σημείων: α) Ὅπως συνεχισθῶσιν αἱ ἐκατέρωθεν, ἤτοι μεταξύ τῶν κατὰ τόπους Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐπαφαί καὶ ἐκδηλώσεις ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀμοιβαίου σεβασμοῦ, πρὸς τελικὴν ὑπερπήδη-

8. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ἡ Α' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, Ἀθήναι 1961, σ. 17. Ἡ Πατριαρχικὴ ἐγκύκλιος τοῦ 1920 παρὰ Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Τὰ δογματικὰ καὶ συμβολικὰ μνημεῖα, GRAZ 1968, τ. II², σ. 1048 ἐξ.

9. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ὁρθοδοξία καὶ Ῥωμαιοκαθολικισμός, τ. I, σ. 41.

10. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ὁρθοδοξία καὶ Ῥωμαιοκαθολικισμός, Ἀθήναι 1965, τ. II, σ. 35.

11. Ἰ. ω. Κ α ρ μ ῖ ρ η, Ἡ Δ' Πανορθόδοξος Διάσκεψις, Ἀθήναι 1968, σ. 10.

Ο ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΣ ΛΟΓΟΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΣΕΒΑΣΤΕΙΑΣ κ. Θ Ε Ο Κ Λ Η Τ Ο Υ

Ἀνεξιχνίαστοι αἱ βουλαὶ τοῦ Ὑψίστου, ἔνδοξά τε καὶ ἐξαισία καὶ θαυμασιὰ ἐκείνα, τὰ ὁποῖα ἐπιτελοῦνται ἀπὸ τὴν πάνσοφον πρόνοιάν Του.

Ἐἴη τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου εὐλογημένον.

Ἀναθεωρῶν τὸ παρελθὸν συγκλονίζομαι διαπιστώνων τὴν προστασίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος.

Μετὰ συντριμμένης καρδίας καὶ συγκινήσεως πολλῆς ἵσταμαι κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν ἐνώπιον Ὑμῶν, Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα, παρακαλῶν Ὑμᾶς, ὅπως μοὶ ἐπιτρέψητε διὰ μίαν εἰσέτι φορὰν χειροτονημένους πλέον Ἀρχιερεῦς μετὰ τὸ πῶρ τῆς πεντηκοστῆς κατακαίον ἀκόμη τὴν κεφαλὴν μου, νὰ ὑποβάλω ἐνώπιον πάντων τὰς εὐγνωμόνους νύκτας εὐχαριστίας μου τῇ Ὑμετέρᾳ Θεοσιᾷ Παναγιώτητι, τῷ προσκυνητῷ μοι Ἀνθέντη καὶ Δεσπότη, διὰ τὴν πρόκρισιν Ὑμῶν καὶ τιμὴν, δι' ἧς με περιβάλετε, καλέσαντές με ἵνα διακονήσω Ἀρχιερατικῶς τῇ εὐσεβεῖ Κοινότητι Κουρτουλὸς καὶ ταῖς παρακειμέναις αὐτῇ Κοινότησι Φερίκιοι, Προπόδων Κουρτουλὸς καὶ Χάσιοι ὡς Βοηθὸς Ἐπίσκοπος Ὑμῶν.

Ὁμολογῶ καὶ διακηρύττω, ὅτι ὄντως δυσχερὲς ἐστὶν ὡς πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ τὸ ἔργον τῆς Ἐπισκοπείας. Ἀνηφορικὸς καὶ τραχὺς τῆς πορείας ὁ δρόμος. Ὁ βίος ἀγῶν διηρηκὴς καὶ ἐπίπονος ὁ τρόπος τῆς ζωῆς διὰ τὸν Ἐπίσκοπον.

Μέγα τὸ ἀξίωμα τῆς Ἀρχιερωσύνης. Ὅσον ὅμως τοῦ ἀξιώματος τὸ ἕνρος τόσον καὶ τῶν εὐθυνῶν τὸ βάρος.

σιν τῶν ὑφισταμένων δυσχερειῶν δι' ἕνα καρποφόρον θεολογικὸν ἢ θεωρητικὸν διάλογον. β) Ὅπως γένηται ταῖς ἐπὶ μέρους Ὁρθοδόξοις Ἐκκλησίαις σύστασις περὶ τῆς συνεχίσεως τῆς περαιτέρω συστηματικῆς προπαρασκευῆς τοῦ θεολογικοῦ ἢ θεωρητικοῦ τούτου διαλόγου μετὰ τῆς Ῥωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ γ) ὅπως τὸ θέμα τοῦτο τῆς μελέτης τῶν ἐπὶ μέρους τοῦ διαλόγου τούτου γένηται παρ' ἐκάστη Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ διὰ τῶν καταλληλοτέρων μέσων καὶ μεθόδων θεολογικῆς μελέτης, ἐξακολουθῶσι δὲ αἱ Ἐκκλησίαι ἀνταλλάσσουν μεταξὺ ἀλλήλων τὰ πορίσματα τῶν μελετῶν αὐτῶν, ὡς καὶ πᾶσαν ἄλλην σχετικὴν πληροφορίαν»¹².

(Συνεχίζεται)

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΚΑΡΜΙΡΗΣ

Ἀκαδημ., Ὁμ. Καθηγ. Πανεπιστημίου

Ἐντωχῶς παρήγορος μένει ἡ βεβαία ἐλπίς, ὅτι «οὐκ ἔχομεν Ἀρχιερεῖς μὴ δυνάμενον συμπιθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν...», διὸ καταξιώνει ὁ ἀθλοθέτης Κύριος Ἰησοῦς τὸν ἀγωνιζόμενον τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν τῆς πίστεως, τὸν διώκοντα δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πραότητα, τὸν σπουδάζοντα ἑαυτὸν «παραστήσαι τῷ Θεῷ ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὁρθοτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας», ἐνισχύει καὶ καθοδηγεῖ τὸν ἐστηρικμένον εἰς τὸ ἔλεος καὶ τὴν Ἀγάπην Αὐτοῦ. Πρὸς αὐτὸν ἐπαναλαμβάνονται εἰς πᾶσαν δύσκολον περίστασιν οἱ λόγοι τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ. «Ἰσχυε καὶ ἀνδρίζου μὴ δειλιάσης μηδὲ φοβηθῆς, διὸ μετὰ σοῦ Κύριος ὁ Θεὸς εἰς πάντα σὸ πορεύη». «Ὁ Θεὸς μου —ἀναμέλπει ὁ Προφητὰναξ— βοηθὸς μου καὶ ἐλπίω ἐπ' αὐτόν». «Κύριος βοηθὸς μου καὶ Σωτὴρ μου, τίνα φοβηθήσομαι;».

Ὅθεν, εἰς τὸ ἄπειρον ἔλεος τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀγάπην Αὐτοῦ θαρρῶν, ὑπόσχομαι Σοι, Παναγιώτατε διὸ θὰ προσπαθῶ δι' ὅλων τῶν ταπεινῶν μου δυνάμεων καὶ μεθ' ὅσης ἀφοσιώσεως καὶ πιστότητος διηκόνησα τῇ Ὑμετέρᾳ Σεπτῇ Κορυφῇ ἀπὸ τῆς θέσεως τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Αὐτῆς, μετὰ τῆς αὐτῆς ἀφοσιώσεως καὶ πιστότητος νὰ διακονήσω Αὐτῇ καὶ ἀπὸ τῆς ἀνατεθείσης μοι νέας θέσεως τοῦ Ἀρχιερατικῶς Προϊσταμένου τῆς Κοινότητος Κουρτουλὸς, πειθόμενος πάντοτε τοῖς κελεύσμασιν Αὐτῆς.

Πολλὰ ἐδιδάχθην παρὰ Σοῦ, Παναγιώτατε. Κυρίως ἐδιδάχθην τὴν καλωσύνην, τὴν ὑπομονήν, τὴν ταπεινῶσιν καὶ τὴν πρὸς πάντας ἀγάπην. Φρονῶ ταπεινῶς διὸ ἀρκετὰ ἰσχυρὰ τυγχάνουσιν τὰ ἐφόδια ταῦτα καὶ διὰ τὴν περαιτέρω, σὺν Θεῷ, διακονίαν μου. Ἐπαναλαμβάνω τὸ «Κύριος βοηθὸς μου καὶ Σωτὴρ μου, τίνα φοβηθήσομαι;».

Κατὰ τὴν σημερινὴν ἀγίαν καὶ μοναδικὴν τῆς ζωῆς μου ἡμέραν χρέος ἱερὸν ἠγοῦμαι, ὅπως καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εὐχαριστήσω ἐκ βάθους ψυχῆς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἀγίους Συνδικτοὺς Ἀρχιερεῖς, οἵτινες με ἀνέδειξαν διὰ τῆς τιμῆς αὐτῶν κληρικῆς ψήφου Ἐπίσκοπον ἐπὶ τῷ ψιλῷ τίτλῳ τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης ἐπισκοπῆς.

Καθῆκον ὡσαύτως εὐγνωμοσύνης ἐπιτελῶν, ἐξαιρέτως εὐχαριστῶ τὸν πολυσέβαστόν μοι Γέροντα Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Χαλκηδόνος κ. Μελίτων, τὸν ἀπὸ τῶν μαθητικῶν μου χρόνων ἐν τῇ Κοινοτικῇ Σχολῇ τῆς Ἰμβρου καὶ μέχρι τῆς σήμερον πατρικῶν καὶ συγγενητικῶν περὶ ἐμὲ ἐπιδείξαντα ἐνδιαφέρον, τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμον Ρεπανέλληνα διὰ τῶν τιμιῶν

ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟΝ ΤΗΣ 29ης ΜΑΪΟΥ 1977

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

Ἐπὶ τῇ ἐπετείῳ τῆς θλιβερᾶς ἡμέρας τῆς ἀλώσεως τῆς Κων) λειως ἐτελέσθη ἐθνικὴ ἐκδήλωσις ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐν Ἀθήναις «Ἐταιρείας τῶν φίλων τοῦ λαοῦ» τὴν ἑσπέραν τῆς 28ης Μαΐου ἐ.ἔ. Μετὰ τὴν ἐπιμνημόσυνον δέησιν, ἣς προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρωγῶν κ. Καλλίνικος, ἐξεφώνησε ἐπικαιρον λόγον ὁ κ. Β. Δ. Πατριαρχεὺς, Ἐπίτ. Ἐπιθεωρητὴς σχολείων Μ.Ε. μέ θέμα: «Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Βυζαντίου καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος». Παρίσταστο ἐκτὸς τοῦ Μητροπολίτου Ρωγῶν κ. Καλλίνικου, ἐκπροσωποῦντες τὸν Μακαριώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, καὶ οἱ Μητροπολίται Νικαίας κ. Γεώργιος, Χίου κ. Χρυσόστομος, πολλοὶ κληρικοί, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐταιρείας Φίλων τοῦ Λαοῦ Καθηγητῆς κ. Στυλ. Κορρές, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἱστορικῆς καὶ Ἐθνολογικῆς Ἐταιρείας στρατηγὸς Δ. Μπότσαρης, ὁ Πρόεδρος τῆς Φιλικῆς Ἐταιρείας πρέσβυς κ. Ἀ. Ἀργυρόπουλος, Καθηγηταὶ Πανεπιστημίων, στρατηγοί, ἀνώτεροι ἐκπαιδευτικοί, ἐπιστήμονες καὶ ἐκλεκτὸν ἀκροατήριον ὑπεροκτακασίων Ἀθηναίων. Ὁ Σύλλογος τῶν φίλων τῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Γ. Τσατσαρώνη ἀπέδωκεν ὕμνους τῆς Ἐκκλησίας ὑπὸ 50μελοῦς χορωδίας. Ὁ λόγος τοῦ κ. Β. Δ. Πατριαρχ-

χεᾶ ἐκτὸς τῆς ἱστορήσεως τῶν τραγικῶν ἡμερῶν τῆς πολιορκίας καὶ τῆς ἀλώσεως κατὰ τὴν 29ην Μαΐου τοῦ 1453 περιεῖχε, ἐπὶ τῇ 524ῃ δύο σημαντικὰς πρωτοτύπους προτάσεις ἐπικαιροῦς, αἵτινες ἔτυγον ἐνθουσιώδους ἀποδοχῆς ὑπὸ τῶν παρευρεθέντων. Ἡ πρώτη ἦτο γὰ καταχωρίζονται εἰς τὰ «Νεοελληνικὰ Ἀναγνώσματα», μερίμνη καὶ ἐγκρίσει τοῦ ὑπουργείου Θρησκευμάτων καὶ Ἐθνικῆς Παιδείας αὐτοῦσιν οἱ τελευταῖοι ἐπίσημοι λόγοι τοῦ Αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου Παλαιολόγου, ἐνώπιον τῶν στρατηγῶν του καὶ ἀξιωματούχων εἰς τὸ Παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν, ὡς καὶ ὁ τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' τοῦ πορθητοῦ, ἵνα οἱ νέοι διαμορφώσουν διώματα ἐθνικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ φρονηματοπισμοῦ, δι' ἀντιπαροβολῆς τῶν δύο ἀντιθέτων κόσμων τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἡμισελήνου, τῆς χριστιανισμοῦ καὶ τῆς βαρβαρότητος. Ἡ δευτέρα πρότασις ἦτο ὅτι ἐπιβάλλεται ὡς χρέος τῆς καθ' ἡμᾶς Ἐκκλησίας ἡ ἀγιοποίησις τοῦ ἔθνομάρτυρος καὶ μεγαλομάρτυρος τῆς Πίστεως καὶ τῆς Πατρίδος, Κωνσταντίνου τοῦ ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου, διὰ τὴν αὐτοπροαίρετον θυσίαν του εἰς προάσπισιν τῶν ἱερῶν καὶ ὁσίων καὶ τὸν ἀκηλίδωτον βίον. Καὶ αἱ δύο προτάσεις ἀναπακοκρίνονται εἰς ἀξίωσιν τῶν εὐφρονούντων Ἑλλήνων καὶ τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

χειρῶν τοῦ ὁποῖου καὶ ἔλαβον τὴν τε Διακονικὴν καὶ τὴν τοῦ Προσβυτέρου Χάριν καὶ παρὰ τοῦ ὁποῖου ὡς καὶ παρὰ τῶν ἄλλων σεβαστῶν μοι διδασκάλων, μάλιστα δὲ τῶν τῆς γεραρᾶς Τροφοῦ Θεολογικῆς Σχολῆς, πολλὰ ἐδιδάχθην, διὸ καὶ θὰ τοὺς εὐγνωμονῶ ὅσα ἐ.

Ἐγνωμόνως καὶ ἐν σεβασμῶ πολλῶ εὐχαριστῶ τοὺς σεβαστοὺς μοι γονεῖς τοὺς μεθ' ἡμῶν παρισταμένους, οἱ ἐκ παιδίων παρ' αὐτῶν τὴν εὐσέθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν ἐδιδάχθην καὶ εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ὁδὸν ἐποδηγετήθην.

Τοὺς ἐν Χριστῷ ἀδελφοὺς καὶ συνδιακόνους μου, μεθ' ὧν ἐν ἀποστολικῇ ἀπλότητι καὶ ἀδελφοσύνῃ συνειργάσθην ἐν τῇ Ἀδῆῃ ταύτῃ τῇ Πατριαρχικῇ, φιλήματι ἀγίῳ κατασπάζομαι. Θεομᾶς εὐχαριστίας ἀπευθύνω αὐτοῖς, δι' ὅσα ὑπὲρ ἐμοῦ πάντοτε, ἰδίως ὁμῶς κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας τῆς χαρᾶς μου, ἐκοπίασαν.

Ἐυχαριστῶ ἐκ βάθους ψυχῆς τοὺς ὑπευθύνους τοῦ ὁμογλώσσου ἐν τῇ Πόλει ἡμῶν ταύτῃ Τύπου, δι' ὅσα εὐμενῆ ὑπὲρ τῆς ταπεινότητός μου ἐδημοσίευσαν.

Ἐν θαυμάτι συγκινήσει μνημονεύω πάντων τῶν ἀγαπητῶν μοι Χαλκηνῶν καὶ Ἰμβριῶν, τῶν ἐνταῦθα

τε καὶ ἀπανταχοῦ μεθ' ὧν τὸν σύνδεσμον ἔχω ἐκ τοῦ ἐν Χείμαλι καταγομένου πατρὸς καὶ τῆς ἐξ Ἰμβρου καταγομένης μητρὸς μου.

Ἄν δύναμαι γὰ ἀποκρῦψω τὴν βαθεῖαν συγκίνησίν μου καὶ γὰ ἐκφράσω τὰς θεομᾶς ἐγκαρδίους εὐχαριστίας μου διὰ τὰς ἀγαθὰς πρὸς με ἐκδηλώσεις αὐτῶν πρὸς ἀπαντα τὰ Ἐντιμα Διοικητικὰ Σώματα τῆς τε Κοινότητος Κορυνητοῦ καὶ τῶν περὶ αὐτὴν Κοινοτήτων ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τῶν ὁποίων, Θεοῦ θέλοντος, θὰ προσφέρω πρὸς τοὺς Χριστιανούς μας τὰς ταπεινὰς μου ὑπηρεσίας.

Ἐν κατακλιθεὶς ἐπικαλοῦμαι τὰς προσευχὰς πάντων ὑμῶν, εὐσεβεῖς Χριστιανοί, οἵτινες με ἐκτιμῆσατε καὶ με ἐνθαρρύνετε διὰ τῆς ἐνταῦθα παρουσίας καὶ συμπροσευχῆς ὑμῶν σήμερον, καὶ ὑπόσχομαι γὰ φανῶ ἄξιος τῶν προσδοκιῶν ὑμῶν καὶ δυνηθῶ γὰ προσφέρω ἔστω καὶ τὴν ἐλαχίστην βοήθειαν διὰ τὴν κατὰ Χριστὸν αὔξησιν καὶ προκοπὴν ὑμῶν.

Ὁ Κύριος, Ὁσὶς με ἐκάλεσεν ἐπὶ τὴν ὑψηλὴν ὅσον καὶ ὑπεύθυνον ὁκοπίαν ταύτην, εἶθε, εὐχαῖς τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος, γὰ πληρῶσθαι τὴν ἐπισκοπικὴν διακονίαν μου δι' ἀγάπης ἐκ καρδίας καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνποκοκρίτου» (Α' Τιμ. 1, 5).

Πληροφορούμεθα ὅτι σχετική αἴτησις μετὰ ἱστορικοῦ ὑπομνήματος τοῦ κ. Β. Δ. Πατριαρχεᾶ κατετέθη ἡδὴ εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καὶ τὴν ἀρμοδίαν ἐπιτροπὴν Νομοκανονικῶν ζητημάτων περὶ ἀγιοποιήσεως τοῦ αὐτοκράτορος Κωνσταντίνου ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ἐκ Μυστρᾶ.

«Πρὸς τὴν Ἁγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Συνοδικὴν Ἐπιτροπὴν Νομοκανονικῶν Ζητημάτων.
Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σεραφεῖμ, Σεδασιμώτατοι Ἱεράρχαι,

Εὐσεβάστως ὑποβάλλω ὕμῖν αἴτημα, ὁμοθυμαδὸν γενόμενον δεκτὸν ὑπὸ ἐκλεκτῆς ὁμηγύρευς ὑπερκακοσίων Ἀθηναίων, ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς ἐν Ἀθήναις Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ, ἐπὶ τῇ ἐθνικῇ ἐπιμνημοσύνῃ μουσικοφιλολογικῇ ἐκδηλώσει, τῆς 524ης ἐπετείου ἀπὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Τούρκων, περὶ ἀγιοποιήσεως τοῦ τελευταίου Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ἐκ Μυστρᾶ, ἀναδειχθέντος ἐθνομάρτυρος καὶ μεγαλομάρτυρος τῆς Πίστews, πεσόντος, ὡς γνωστόν, αὐτοπροαιρέτως διὰ τὴν μοναδικὴν δι' Ἑλληνα χριστιανὸν Αὐτοκράτορα θυσίαν Του, ἐπὶ τῶν ἐπάλλξεων τῆς Βασιλίδος τῶν Πόλεων καὶ ἱστορικῆς Καθέδρας τῆς Ὁρθοδόξου ἡμῶν Μητρὸς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν καθόλου ἀδαμάντινον καὶ ἀκηλίδωτον Αὐτοῦ βίον, δι' ᾧ καὶ ἐτιμήθη δίκην φωτοδόλου θρυλικῶ ἥρωος ὑπὸ τοῦ δουλωθέντος εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ἐπὶ τετρακόσια ἔτη ἐπ' ἐλπίδι ἀναστάσεως καὶ ἐπανακτήσεως τῆς Ἐπταλόφου Βασιλίδος, ὡς καὶ τοῦ μεγίστου Ναοῦ τοῦ Χριστιανισμοῦ τῆς Ἁγίας τοῦ Θεοῦ Σοφίας, ὅτε θὰ ἀναστηθῇ διὰ τὴν τελειωθῆ ἢ διακοπείσα θεία Λειτουργία, ἐκπληρουμένου οὕτω καὶ τοῦ προαιωνίου Πανελληνίου πάθου. Συνοποβάλλω τῇ παρουσίᾳ αἰτήσῃ μου ἀναλυτικὸν ἱστορικῆς ὑφῆς ὑπόμνημα περὶ τοῦ βίου καὶ τοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου τούτου ἥρωος καὶ Μάρτυρος τῆς χριστιανικῆς Πίστews.

Εὐλαβῆς ἐν Χριστῷ τέκνον

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Δ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑΣ

Ἐν Ἀθήναις τῇ 1ῃ Ἰουνίου 1977.

Ὑπόμνημα ἱστορικὸν περὶ ἀγιοποιήσεως Κωνσταντίνου ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου, τοῦ ἐκ Μυστρᾶ, αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου.

Κωνσταντίνος ὁ Παλαιολόγος, ὁ ἐπωνυμώμενος Δραγάσης, ἐκ τῆς μητρὸς του Ἑλένης, χριστιανῆς θυγατρὸς τοῦ χωροδεσπότη τῆς Β.Α. Μακεδονίας Κωνσταντίνου Δραγάση, ἦτο τὸ ἔγδοον τῶν

δέκα τέκνων τοῦ Αὐτοκράτορος τοῦ Βυζαντίου Μαυροῦλ Β'. τοῦ Παλαιολόγου.

Ἡ Παλαιολόγειος Ἀναγέννησις ἐν Μυστρᾷ ἐκπροσωπεῖ τὸ τελευταῖον σπουδαῖον πολιτιστικὸν καὶ πνευματικὸν φαινόμενον τοῦ ὑπερχιλιετοῦς ἐγγόξου βίου τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, ἀποτελεῖ δὲ παράδοξον ἀντίθεσιν πρὸς τὴν ἐν γένει πολιτικὴν τῆς ἐποχῆς παρακμῆν.

Ἦρχε δὲ καὶ βασιλεῖον ταύτην δὴ τὴν Κων) λιγ τὸ τούτων γένος τῶν Παλαιολόγων χρόνους ἑκατὸν ἐνεγκόντα τέσσαρας καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας δ', ὅτε ἐστέφθη αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου Κωνσταντίνος ὁ ΙΑ'.

Ἐγεννήθη ἐν Μυστρᾷ τὴν 9ην Φεβρουαρίου τοῦ ἔτους 1404 μ.Χ. διατελῶν δεσπότης τοῦ Δεσποτάτου τοῦ Μορέως, διαδεχθεὶς τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον, ὅτε ἀποδιώσαντος τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του αὐτοκράτορος Ἰωάννου τοῦ Η' (τὴν 31ην Ὀκτωβρίου 1448) ἀνεκηρύχθη αὐτοκράτωρ καὶ ἐνώπιον ἐπισήμου πρεσβείας, ἐλθούσης ἐκ Κων) λωας, ἐγένετο ἡ ἐπίσημος στέψις αὐτοῦ ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Δημητρίου ἐν Μυστρᾷ κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων, 6ην Ἰανουαρίου τοῦ ἔτους 1449.

Ἐφθασεν εἰς Κων) λιγ μετὰ πλοῦν δύο μηνῶν, συνοδευόμενος τιμητικῶς ὑπὸ Καταλωνικῶν πλοίων, τὴν 12ην Μαρτίου 1449, ὅπου ἔτυχεν θριαμβευτικῆς υποδοχῆς ἐκ μέρους τοῦ Κλήρου, τῆς Συγκλήτου, τῆς βασιλομήτορος, τοῦ ἀδελφοῦ του Θωμᾶ καὶ ἀδελφῶν του καὶ σύμπαντος τοῦ λαοῦ τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων. Δὲν ἐδέχθη γὰρ γίνῃ ἄλλη τελετὴ ἐνθρονίσεως ἐκ φειδοῦς πρὸς τὸ δημόσιον χρῆμα τοῦ πτωχοῦ ταμείου τῆς Πρωτευούσης, πέραν τῆς λιτῆς ἐν Μυστρᾷ στέψεως του. Τὸ Κράτος του περιωρίζετο ἐντὸς τῶν τειχῶν, τῶν γύρω τοῦ ἄστεως περιχώρων, τῆς μικρᾶς πόλεως Σηλυδρίας, τῶν Πριγκιπωνήσων καὶ ἐπὶ τῆς Εὐρωπαϊκῆς ἀκτῆς τοῦ Κερατίου καὶ τοῦ Βοσπόρου μικρᾶς περιουχῆς μέχρι φρουρίου, τρεῖς ὥρας ἀπέχοντος μακρὰν τῆς πόλεως, πρὸς βορρᾶν. Ἐμελλε γ' ἀναδειχθῆ ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς ἐπιφανοῦς καὶ ἀρχαίας καθέδρας τῶν Βυζαντινῶν αὐτοκρατόρων, ἀπὸ τοῦ ὁμωνύμου του Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ τῶν διαδόχων του.

Ὁ Κωνσταντίνος ἠτύχησε γὰρ τύχη ἐν Μυστρᾷ ἐπιμελετημένης παιδείας, ἐναρέτου δὲ καὶ εὐσεβεστάτης ἀνατροφῆς. Ἡ Αὐλή του ἐν Κων) λει κατέστη πνευματικὸν κέντρον τῶν λογίων καὶ ὑπεστήριξε τὰ Γράμματα καὶ τὰς Τέχνας. Ἦτο σοφός, ἐνάρετος, πρᾶος, ἐγκρατής, ταπεινόφρων καὶ ἀσκητικὸς. Ἐνέκλειε σπανίας δι' αὐτοκράτορα ἀρετὰς καὶ ἦτο ἀληθῶς εὐλαβῆς Χριστιανὸς μετὰ πνεύματος δικαιοσύνης καὶ ἐλέους ὡς ἀρχων, θαρραλέος καὶ γενναϊότατος ὡς πολεμιστής. Ἀποτελεῖ μοναδικὴν ἐξαίρεσιν μεταξὺ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου διὰ τὸν ἀδαμάντινον χαρακτήρα του, τὸν ἀμεμπτον καὶ ἄσπιλον ἐνάρετον βίον του, συνειδητοποιήσας τὴν ἀποστολὴν του ὡς θυσίαν τοῦ ὑπὲρ πάντων Ἀγῶνος. Ἐγίνωσκεν ὅτι ὁ γεραρὸς θρό-

νος του ἐπέχει θέσιν μαρτυρικοῦ Γολγοθᾶ, ὡς πράγματι ἀπέβη τὸ μεγαλοπρεπὲς σύντριμμα, ἀλλὰ καὶ ὑποδειγματικὸν ἐνδοξον τέλος τῆς ἐπὶ 1124 ἔτη ἐκμασάσης κραταιᾶς Αὐτοκρατορίας τῶν Ρωμαίων καὶ προπύργιον ἀκαταμάχητον τῆς ὀρθοδόξου ἡμῶν πίστεως.

Ὡς βασιλεὺς ὁ Κωνσταντῖνος χαρακτηρίζεται ὑπὸ τῶν συγχρόνων χρονογράφων - ἱστορικῶν «Θεότατος» καὶ παραβάλλεται πρὸς τοὺς διαπρεπεστεροὺς ἄνδρας τῆς ἐλληνικῆς ἀρχαιότητος κατὰ τὰς ἰδιαιτέρας ἀρετὰς καὶ δεξιότητας, συγκριτικῶς, καὶ ἐξαιρεται ἢ αὐτοθυσία του ὑπὲρ τῶν ὑψηλῶν Ἰδεωδῶν. Ὁ Μιχαὴλ Κριτόβουλος, ὁ Ἰμβριος, ἐπίσημος ἱστορικὸς γενόμενος τοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Β' καὶ τῶν χρόνων τῆς ἀλώσεως λέγει: «Ὁξύτερον μὲν Θεμιστοκλέους ὄρων, γλυκύτερος τοῦ Νέστορος κατὰ τὴν ὁμιλίαν, σωφρονέστερος Κύρου, δικαιοτέρος Ῥαδαμάνθυος, ἀνδρειότερος Ἡρακλέους, δεινὸς εἰς τὸ εἰπεῖν, δεινὸς νοῆσαι, δεινότερος δὲ πράγμασιν ὁμιλῆσαι, τῶν μὲν παρόντων ἀκριβῆς γνώμων, ὑπέρτερος Περικλέους, τῶν μελλόντων ἄριστος εἰκαστής, ὑπὲρ τε πατρίδος καὶ τῶν ἀρχόντων πάντα καὶ ποιεῖν καὶ πάσχειν, αἰρούμενος προαποθανεῖν αὐτός, ὅπως μὴ ταύτην τὴν Κωνσταντινούπολιν ἴδῃ ἀλοῦσαν καὶ τῶν οἰκητόρων τοὺς μὲν σφαττομένους ὠμῶς, τοὺς δὲ δορυαλώτους ἀγομένους αἰσχρῶς...».

Θνήσκει δὲ καὶ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος αὐτός, ἡπερ ἔφην μαχόμενος, σὺμφρων μὲν καὶ μέτριος ἐν τῷ βίῳ γενόμενος, φρονήσεως δὲ καὶ ἀρετῆς ἐς ἄκρον ἐπιμελετημένος, ξυνητός τε καὶ τῶν ἄγαν πεπαιδευμένος, κἄν τοῖς πολιτικοῖς δὲ πράγμασι καὶ τοῖς ἐν Ἀρχῇ οὐδενὶ τῶν πρὸ αὐτοῦ βασιλέων τῶν πρωτείων παρ᾿αχωρῶν...».

Καὶ ὁ χρονογράφος καὶ πρωτοθεσιτάριος καὶ ἐξ ἀπορρήτων σύμβουλος Γεώργιος Σφραντζῆς λέγει: «Ὁ δὲ μακαρίτης αὐθέντης μου καὶ βασιλεὺς τί οὐκ ἔπραξε κρυφίως καὶ φανερῶς ὑπὲρ τῆς δοηθείας τῆς πόλεως... Καὶ γὰρ δὴλόν ἐστι, ὅτι, ἐὰν ἤθελεν, εὐκόλως ἠδύνατο φυγεῖν. Πλὴν οὐκ ἤθελεν, ἀλλ' ἠγωνίζετο ὡς ὁ ποιμὴν ὁ καλός, ὅτι τίθησι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν προβάτων, ὡς καὶ ἐποίησεν... Τίς καὶ νηστείας καὶ δεήσεις ἐποιεῖτο καὶ δι' ἑαυτοῦ καὶ διὰ τῶν ἱερέων διδούς αὐτοῖς χρήματα, ἢ τοῖς πτωχοῖς πλείω ἐθεράπευσεν ἢ καὶ ἐπαγγελίας ἐποίησατο πλείους εἰς Θεὸν εἰς τὸ ἐλευθερωθῆναι τοὺς Χριστιανούς ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τῶν Τούρκων' ἀλλ' ὁμῶς πάντα ταῦτα μὲν παρεῖδεν Θεός, τίσι κρίμασιν, οὐκ οἶδα' τὰ δὲ ἠγνοοῦσαν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ἕκαστος ἔλεγε κατ' ἐκείνου τὸ ἤθελεν...».

Ἀλλὰ τίς δύναται ἀναγινώσκων τοὺς σφζομένους λόγους τοῦ Αὐτοκράτορος ἐνώπιον τῶν ἀξιωματῶν καὶ μεγιστάνων, κατὰ τὸ τελευταῖον πολεμικὸν Συμβούλιον εἰς τὸ ἱερὸν Παλάτιον τῶν Βλαχερνῶν, νὰ μὴ καταπλαγῆ, θαυμάζων τὴν ἀκράδαντον πίστιν του καὶ εὐλαβῆ λατρείαν τῆς Ὀρθοδόξου Θρησκείας, ὡς πιστός κατ' ἐξοχὴν ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ βασιλεὺς καὶ ἀφωσιμένος εἰς τὰ ὕψιστα ἀνθρώπινα ὑπερβατὰ ἰδεώδη, τὰ ὁποῖα δικαιοματικῶς κατατάσσον αὐτὸν εἰς τὴν

χορείαν τῶν ἁγίων, διὰ τὸ θαυμάσιον τῶν ἐπαγγελίων καὶ πράξεων αὐτοῦ μέχρι τέλους τοῦ ἐπιγείου του βίου.

Ἀποσπασματικῶς ἐγκύπτομεν εἰς τινὰς βασικὰς ἀρχάς, ἃς διατρανοῖ ἐνώπιος ἐνώπιον τοῦ προορωμένου, ὡς μελλοθανάτου, ἐνδόξου μετὰ τιμῆς τέλους πρὸ τοῦ ὁποῦ οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν δειλιᾷ, ἀλλὰ καὶ ἐμπνέει τοὺς συναγωνισαμένους εἰς τὴν θυσίαν τῆς ἀμύνης:

— «Ἐλπίς καὶ ὁδηγὸς εἶναι ὁ Θεός, ἐγὼ εἰμι δούλος καὶ στρατιώτης τοῦ Θελήματος καὶ τῶν βουλῶν τοῦ Ὑψίστου...»

Ἐπιτελῶ τὸ τεταγμένον πρόσταγμα, ὡς Καθηκόν, ἐνώπιον αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καὶ ὑμῶν τῶν γενναίων μου...

Πάντες ἐνταῦθα εἴμεθα ὑπερασπιστὰι τῆς θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος.

Διὰ τέσσαρά τινα ὀφείλεται πάντες εἴμεθα ἵνα προτιμήσωμεν ἀποθανεῖν μᾶλλον ἢ ζῆν.

Πρῶτον ὑπὲρ πίστεως ἡμῶν καὶ εὐσεβείας...

Δεύτερον ὑπὲρ πατρίδος...

Τρίτον ὑπὲρ τοῦ βασιλέως Χριστοῦ τοῦ Κυρίου... καὶ Τέταρτον ὑπὲρ συγγενῶν καὶ φίλων...

Ἐὰν τὸν κόσμον ὄλον κερδίση τις καὶ τὴν ψυχὴν ζημιωθῆ τί τὸ ὄφελος;

Ἡμεῖς πᾶσαν τὴν ἐλπίδα εἰς τὴν ἄμαχον δόξαν τοῦ Θεοῦ ἀνεθέμεθα, ἐκεῖνοι ἔχουσι τὰς ἐλπίδας αὐτῶν εἰς ἄρματα καὶ ἵππους καὶ δύναμιν καὶ πλῆθος, ἡμεῖς δὲ στηρίζομεν τὴν πεποίθησιν ἡμῶν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν. Ἀποθανοῦμεν ὑπὲρ τῆς Χριστοῦ πίστεως καὶ τῆς πατρίδος ἡμῶν.

Πολύτιμος στέφανος ὑμῖν ἔσεται, οὐχὶ μόνον ὁ φθαρτός ἀλλὰ ὁ Ἐπουράνιος.

Ὁ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν πολεμεῖ, δειλία καθέξει τὸ πλῆθος τῶν ἀσεδῶν...

(Πρὸς τὸν Σουλτᾶνον παρήγγειλε κατὰ τὸ Θερμοπύλειον «μολὼν λαβέ», ἐμπνεόμενον ἀπὸ τὸν ὑφικάρηνον Ταύγετον, ὑπὸ τὴν αὔραν τοῦ ὁποῦ ἐγεννήθη καὶ ἠνδρώθη ὡς νέος Λεωνίδας: «Τὸ δὲ τὴν Πόλιν σοὶ δοῦναι οὐκ ἐμὸν ἐστὶν οὐτ' ἄλλου τῶν κατοικούντων ἐν ταύτῃ, κοινῇ γὰρ γνώμῃ πάντες αὐτοπροαιρέτως ἀποθανοῦμεν καὶ οὐ φεισόμεθα τῆς ζωῆς ἡμῶν...».

...«Ἀδελφοὶ καὶ συστρατιῶται καὶ τεκνία ἐμά, ταῦτα κατὰ Νουν ἐνθυμήθητε ἵνα τὸ μνημόσυνον ἡμῶν καὶ ἡ μνήμη καὶ ἡ φήμη καὶ ἡ Ἐλευθερία Αἰώνιος γενήσεται! Χαίρετε».

Πάντες κατησπᾶσθησαν ἀλλήλους μεθ' ὃ ἔδραμεν εἰς τὸ πλεόν ἐπικίνδυνον σημεῖον τῆς μάχης, εἰς τὴν

πύλην τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ, διατρέχων ἔφιππος τὴν πεδιάδα τοῦ Λύκου καὶ ὡς ἀκοίμητος λέων, ἐμπνέων τοὺς ἀμύνητορας τῆς βασιλίδος τῶν Πόλεων.

Αἱ τελευταῖαι πρὸ τοῦ ἡρωϊκοῦ θανάτου του, μαχομένου ὡς ἀπλοῦ στρατιώτου, ἀφ' οὗ ἀπεδύθη τὴν αὐτοκρατορικὴν στολήν, διατηρήσας μόνον τὰ καμπάγια, ἦσαν αἱ ἐξῆς λέξεις: «Ἡ Πόλις ἀλίσκεται κάμοι ζῆν ἔτι περίεστι; Τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα. Οὐκ ἔστι τις τῶν Χριστιανῶν τοῦ λαβεῖν, τὴν κεφαλὴν μου ἀπ' ἐμοῦ;»!

Ἀντιθέτως ἡ Δημηγορία Μωάμεθ τοῦ Β', ὡς ἐν μεταφράσει ἀπεστάλη ὑπὸ τοῦ μεγάλου θεζύρου Χαλήλ, φιλικῶς διακειμένου πρὸς τὸν αὐτοκράτορα καὶ ἀντιτιθεμένου εἰς τὰς περὶ ἐκπορθήσεως ἐνεργείας ἔχει ὡς ἐξῆς: Ὑπόσχεται: Ὑλικὰς ἀμοιβὰς εἰς τοὺς πολιορκητάς, πλοῦτη ἐκ λεηλασίας ὥστε νὰ καταστήσουν δι' ἕκαστον εὐμαρῆ τὴν ζωὴν καὶ τοὺς ἀπογόνους ἕκαστου τοῦλάχιστον ἐπὶ 100 ἔτη, ἀνέλεγκτον διαρπαγὴν καὶ ἐλευθερίαν δράσεως εἰς ἕκαστον πολεμιστὴν ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, κορεσμὸν πάσης σαρκικῆς ὀρέξεως δι' αἰχμαλωσίας νέων, παρθένων, γυναικῶν, ὑπενθυμίζει δὲ τὴν μετὰ θάνατον, εἰς τοὺς ἀτυχοῦντας ἐν πολέμῳ, ὡς εἶναι φυσικόν, εὐδαμονίαν καὶ ἀπολαύσεις σαρκικὰς πάλιν. Ἡ ἀπόφασις τοῦ σουλτάνου ἡ διαμνηθῆσα τὸ τελευταῖον πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα ἔχει οὕτω: «Οὐκ ἔστι δυνατόν ἀναχωρησαί με ἐντεῦθεν. Ὁ Μωάμεθ τὴν πόλιν ταύτην ζητεῖ. Ἡ τὴν πόλιν λαμβάνω ἢ ἡ Πόλις λαμβάνει με ζῶντα ἢ τεθνεῶτα. Ἡ τὴν Πόλιν καὶ τὸ ξίφος ἢ τὸ Ἰσλάμ».

Πρὸς τὰ στίφη φανατικῶν ὁπαδῶν τοῦ Ἰσλάμ, τακτικούς ἢ ἀτάκτους τυχοδιώκτας, ἀλλὰ καλῶς ἐξοπλισμένους ἐμβάλλει τὴν πίστιν, ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλος Θεός, ἀλλὰ εἰς Θεὸς (ὁ Ἀλλάχ) καὶ μόνος, Ἀπόστολος δὲ αὐτοῦ ὁ Μωάμεθ.

Κατὰ ταῦτα ἐπιβάλλεται ὅπως ἀμφότεροι οἱ λόγοι τοῦ Αὐτοκράτορος καὶ τοῦ Σουλτάνου, ὡς παρεδόθησαν ὑπὸ τῶν χρονογράφων καταχωρίζονται εἰς τὰ «Νεοελληνικά Ἀναγνώσματα» τῶν μαθητῶν τῆς τελευταίας ἀνωτάτης τάξεως τῶν Σχολείων, οὕτω οἱ νέοι θὰ δημιουργοῦν δι' ἀμέσου ἀντιλήψεως, διώματα ἐθνικοῦ τε καὶ θρησκευτικοῦ φρονηματισμοῦ, ἀντιπαραβάλλοντες τὸν μωαμεθανισμόν πρὸς τὸν χριστιανισμόν, τοὺς ἀπογόνους τοῦ Ἀττίλα πρὸς τὸν μύστην τοῦ Χριστοῦ, τοὺς φανατικούς ὁπαδούς τῆς ἡμισελήνου πρὸς τοὺς προσκυνοῦντας τὸν Σταυρόν, δι' οὗ ὁ ἄνθρωπος ὑψώθη εἰς τὴν θείαν τελειότητα δι' αὐταπαρνήσεως καὶ θυσίας.

Ὁ τελευταῖος λόγος Κωνσταντίνου τοῦ ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου εἶναι ἀριστουργηματικὴ θεολογία τῶν πεποιθήσεών του διὰ τὴν ἐσχάτην θυσίαν, τοῦ μέχρι θανάτου Ἀγῶνος, προτροπὴ πρὸς συναθλητάς διὰ τὴν διαφύλαξιν τῶν ἱερῶν παραδόσεων καὶ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Ἑλλάδος. Ἡ ἄλωση τῆς Κωνσταντινουπόλεως ἐπιτευχθεῖσα ἔνεκα καὶ τῆς ἀδιαφορίας τῆς Χριστιανικῆς Δύσεως, παρὰ τὸν Ἀγῶνα μέχρι θανάτου τοῦ ἔθνομάρτυρος καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀγωνισαμένων ἐπὶ 51

ἡμέρας κρατερᾶς πολιορκίας ὑπὸ τῶν ἀλλογενῶν τῆς πανσπερμίας τῶν ἐθνῶν μὲ ἐμβλημα τὴν ἡμισελήνον, ἀνυφοὶ τὸν Κωνσταντῖνον τὸν ΙΑ' καὶ κατατάσσει αὐτὸν αὐτοδ:καίως εἰς τὴν χρεοίαν τῶν μεγαλομαρτύρων τοῦ Σταυροῦ. Ὁ τελευταῖος Ἕλληνας ἐξ Ἑλλήνων αὐτοκράτωρ τοῦ Βυζαντίου ἔπεσε μαχόμενος μὲ ἀνυπέροδλητον ἡρωϊσμόν ἐπὶ τῶν ἐπάλλεων τῆς Πόλεως, ὡς ἀπλοῦς καὶ γενναῖος στρατιώτης ὑπὲρ τῆς Χριστιανικῆς Ὁρθοδόξου πίστεως καὶ τοῦ ἔθνους ἡμῶν τὴν πρωΐαν (ὥραν 7 καὶ 30') τῆς ἀποφράδος ἡμέρας Τρίτης τῆς 29ης Μαΐου τοῦ ἔτους 1453, ἐπειδὴ ὁ θελήσας Θεὸς ἢ ἡ προδοσία ἔδωκεν τὴν εἴσοδον εἰς τὸν ἐχθρὸν δι' ἄλλης ὁδοῦ, τῆς ἡμιὑπογείου πυλίδος Κερκόπορτας. Ἐμβλημα καὶ ὁδηγὸν εἰς τὴν θυσίαν ταύτην εἶχεν ἐν τῷ Νῶ, ἐν τῷ στόματι καὶ ἐν τῇ πράξει τὴν Κυριακὴν φράσιν: «Ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τίθησι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν ἑαυτοῦ προβάτων» καὶ τὴν κατεκύρωσε διὰ τοῦ θανάτου του.

Περὶ τῆς κατόπιν τύχης τοῦ Αὐτοκράτορος, περὶ τοῦ σκήνους, τοῦ φ' τάφου καὶ τῆς σπάθης αὐτοῦ δὲν καταρθώθη νὰ γνωσθῇ τι τὸ ἀπολύτως ἀκριβές, ἀν καὶ ἠσυχολήθησαν περὶ τὸ θέμα πολλοὶ τῶν ἡμετέρων καὶ ξένων ἱστορικῶν. Τινὲς λέγουσιν ὅτι εὗρέθη, κατὰ προσταγὴν τοῦ σφόδρα ἀνησύχου Σουλτάνου, μὴπως διασωθεὶς διέφυγεν ἢ ἀπεκρύβη, τὸ σκήνωμα αὐτοῦ μεταξὺ τῶν νεκρῶν. Ἐγράφη ὅτι ἐξέπνευσε κατασφαγεὶς καὶ καταπατηθεὶς κατὰ τὴν εἰσδύρμησιν τῶν Τούρκων, ἐκ τῆς Κερκόπορτας, παρὰ τὴν πύλην τοῦ Ἁγίου Ῥωμανοῦ, ἔνθα ἐμάχετο καὶ ἔπου τὰ πτώματα ἔκειντο σωρηδόν, δύο δὲ νεήλυδες (γενίτσαιροι) ἤκουσαν τὰς τελευταίας του λέξεις, ὡς γνωρίζοντες τὴν ἐλληνικὴν γλῶσσαν, καὶ κατήγεγον ἐκ τῶν ὀπισθεν τὸ θανατηφόρον κτύπημα, κατὰ δὲ προσταγὴν τοῦ Μεχμέτ ἐρευνήσαντες τὰ πτώματα, ἀπέκοψαν καὶ προσήγαγον τὴν κεφαλὴν τοῦ Αὐτοκράτορος, ἣτις ἀνεγνωρίσθη ὑπὸ τῶν διασωθέντων μεγιστάνων, μεταξὺ τῶν ὁποίων καὶ ὁ Μέγας Δοῦξ Νοταρᾶς, πρὸς δὲν ἀπετάθη ὁ κατακτητὴς - πορθητὴς Μωάμεθ. Καὶ τὴν μὲν κεφαλὴν ἔστησεν ἐπὶ κοντοῦ εἰς τὸν Ἰππόδρομον καὶ ἐφυλάσσετο ὑπὸ κουστωδίας νέων καὶ νεανίδων Χριστιανῶν πρὸς ἐπίδειξιν τοῦ θριάμβου, ὕστερον μετέχθη ἡ Κεφαλὴ ἀνὰ τοὺς μουσουλμάνους ἡγεμόνας τῆς Ἀσίας, πρὸς ἐπιθεδαίωσιν τῆς Νίκης, τὸ δὲ σῶμα παρέδωκεν εἰς τοὺς Χριστιανούς πρὸς ἐνταφιασμόν καὶ ἐτάφη μετὰ βασιλικῶν τιμῶν...

«... καὶ νεκρῶν πλείστας κεφαλὰς ἀναιρεθέντων ἐπλυον, εἰ τύχη καὶ τὴν βασιλικὴν γνωρίσωσι. Καὶ οὐκ ἐδυνήθησαν γνωρίσαι αὐτήν, εἰ μὴ τὸ τεθνεὸς πτώμα τοῦ βασιλέως εὐρόντες, ὃ ἐγνώρισαν ἐκ τῶν βασιλικῶν περικνημίδων ἢ καὶ πεδίλων, ἔνθα χρυσοὶ ἀστοὶ ἦσαν γεγραμμένοι, ὡς ἔθος ὑπῆρχε τοῖς βασιλεῦσι... Καὶ μαθὼς ὁ Ἀμηρᾶς περιχαρῆς καὶ εὐφραϊνόμενος ὑπῆρχε καὶ προστάξει αὐτοῦ οἱ εὐρεθέντες Χριστιανοὶ ἔθαψαν τὸ βασιλικὸν πτῶμα μετὰ βασιλικῆς τιμῆς».

«Καὶ τῇ 20ῃ Μαΐου, ἡμέρα γ', ὥρα τῆς ἡμέρας ἀρχῆς, ἀπῆρε τὴν πόλιν ὁ ἀμηρᾶς, ἐν ἣ ὥρα καὶ ἀλώσει

τῆς Πόλεως καὶ ὁ μακαρίτης αὐθέντης μου καὶ βασιλεὺς κύρ Κωνσταντῖνος ἀπέθανεν... ἰού, ἰού καμοί, τῆς προνοίας οὐκ οἶδα εἰς τίνα με καιρὸν φυλαττούσης. Ἦν δὲ πᾶσα ἡ ζωὴ αὐτοῦ δὴ τοῦ μακαρίτου καὶ μάρτυρος χρόνοι μὴ' καὶ μῆνες γ' καὶ ἡμέραι η', ἀφ' ὧν ἦν βασιλεὺς χρόνους δ', μῆνας δ' καὶ ἡμέρας κδ', ὁ γδοσος βασιλεὺς τοῦ γένους αὐτοῦ τῶν Παλαιολόγων ὑπάρχων' ὁ γὰρ πρῶτος ἦν Μιχαήλ· ὁ δεύτερος Ἀνδρόνικος· ὁ τρίτος Μιχαήλ· ὁ τέταρτος Ἀνδρόνικος· ὁ πέμπτος Ἰωάννης· ὁ ἕκτος Μανουήλ· ὁ ἕβδομος Ἰωάννης, καὶ ὁ ὄγδοος Κωνσταντῖνος. Ἦρχον δὲ καὶ τὴν βασιλείου ταύτην δὴ τὴν Κωνσταντινούπολιν τὸ τούτων γένος τῶν Παλαιολόγων χρόνους ἑκατὸν ἐνεγνήκοντα τέσσαρας καὶ μῆνας δέκα καὶ ἡμέρας δ'». (Χρονογράφος Γεώργιος Σφραντζῆς).

Βλέπε καὶ ἱστορικὸν Κριτόδουλον, καὶ χρονογράφον Δούκα γ, καὶ Λόγιον Χάλκοκονδύλη γ, καὶ Ἀνδρόνικον Κάλλιστο γ καὶ Σπυρ. Λάμπρο γ Ν. Ε. 5, 1908 σ. 261-262 ἐκ διαφόρων κωδίκων, τοῦ αὐτοῦ Βραχέα Χρονικά, Ἀθ. 1932-1933 σελ. 18 ἐκ τοῦ κώδικος τῶν Ἰθέρων 382 (XV αἰ. φ. 964α) καὶ ἔνθ. ἀν. σ. 54, 388 φ. 408 (XVI αἰ.) «... καὶ ἀνηρέθη ὁ ἅγιος μάρτυς καὶ βασιλεὺς Κωνσταντῖνος σὺν πολλοῖς ἀρχουσι...» καὶ Ν. Τωμαδάκη γ, Ν. Ἐστία, τεύχ. 622 σ. 734-735 ἐκ κώδικος ὑπ' ἀριθ. 287 τῆς Ἱ. Μονῆς Ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου τῆς Πάτμου: «... Καὶ οὕτως εἶναι γεγραμμένον, ὅτι ὁ πρῶτος βασιλεὺς ἔπου ἔκτισε τὴν Κωνσταντινούπολιν ἦτο Κωνσταντῖνος υἱὸς Ἐλένης καὶ ὁ ὕστερος βασιλεὺς ἦτο Κωνσταντῖνος υἱὸς Ἐλένης.

Καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην ὅπου ἐπάρθη ἡ Πόλις ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος καὶ ἔγινε σκότος εἰς ὅλον τὸν κόσμον' καὶ μὴ δάλη τινὰς εἰς τὸν νοῦν του, ὅτι ἦτον ἐκλειψίς τοῦ ἡλίου, ἀμὴ τοῦτο τὸ σημεῖον παρὰ τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν ἐγγνωρίση ὁ κόσμος ὅλος, ὅτι ἡ Βασιλεύουσα τῶν πόλεων παρεδόθη εἰς τὰς χεῖρας τῶν Τούρκων! Ὡ! τῆς μακροθυμίας Σου, Δέσποτα Παντοκράτορ, πῶς ἐδάσταξες τοῦτο! Λοιπὸν τίς γὰρ μὴν κλαύσῃ καὶ γὰρ μὴν θρηγνήσῃ τὸν ἀφανισμὸν ταύτης τῆς περιφήμου πόλεως, τῆς κυρίας πασῶν τῶν πόλεων; Ποία καρδία γὰρ εἶναι τόσοσιν λιθίνη καὶ γὰρ μὴν λάβῃ πίκραν διὰ τὴν συμφορὰν ἐκείνην; Καὶ ὦ τῆς δυστυχίας! Ἦτον γὰρ θρηγνή τινὰς καὶ γὰρ κλαίῃ καὶ γὰρ ὀδύρεται καὶ γὰρ τύπτῃ τὸ στήθος του καὶ γὰρ ἀποσπᾷ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του, βλέποντας τοὺς Τούρκους ὅπου ἀρπάξαν τὰ σκευῶν τῶν ἐκκλησιῶν καὶ τῶν μοναστηρίων καὶ ἐκαταπατοῦσαν τὰς ἁγίας εἰκόνας, καὶ ἄρπαζαν τὰς καλογρῆς — τῶν ἀρχόντων τὰς θυγατέρας τὰς σεμνῆς, τὰς ἐνάρετες, τὰς εὐγενεῖς —, ἔπου ἀφηκαν πάντα τὸν κόσμον, δόξαν καὶ πλοῦτον καὶ ἔλαβαν τὸ θεῖον καὶ ἀγγελικὸν σχῆμα, καὶ ἀφιερῶθησαν τῷ Θεῷ, τίς ἔσερναν δεμένους ἀπὸ τὸν φόρον καὶ ἐκαμναν μὲ ταῦτες στανικῶς τὴν ἀμαρτίαν. Ὁμοίως καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ μοναχοὺς τοὺς ἔσερναν δεμένους ὡς καταδίκους...». Βλέπε καὶ Β. Δ. Πατριαρχία: Αἱ τελευταῖαι ἡμέραι τοῦ Βυζαντίου. Δράμα θάσει τῶν ἱστορικῶν πηγῶν. Ἀθήναι 1967, σελ. 90.

Ἔχομεν τεκμήρια ὅτι ἐτάφη εἰς τὸν Ναὸν τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων ἔπου καὶ οἱ βασιλικοὶ τάφοι — τὸν δεύτερον περικαλλῆ γὰρ μετὰ τὸν τῆς Ἀγίας Σοφίας — καὶ ὅτι ἅπαν τὸ οἰκοδομικὸν ὑλικὸν αὐτοῦ μετὰ τὴν κατεδάφισιν καὶ ἀνασκαφὴν ἐχρησιμοποιήθη ὕστερον διὰ τὴν ἀνέγερσιν ὑπὸ τοῦ Μωάμεθ Β' τοῦ τεμένουσος Σουλτάν Φατίχ, ἔνθα ἀνιδρύθη καὶ τὸ Μαυσωλεῖον τοῦ Μωάμεθ τοῦ Β' (1430-1481) τοῦ Πορθητοῦ ἢ Κατακτητοῦ ἐπιλεγομένου, καὶ ὅπερ κείται ἀδιτάρακτον εἰς τὸ κέντρον τῆς Πόλεως.

Λαμβάνοντες ὑπ' ἔψιν ἄλλα δεδομένα ἱστορικὰ στοιχεῖα, καθ' ἃ ἔθος ὑπῆρχε τοῖς μωαμεθανοῖς, καθ' ἃ «λάρνακες ἡρώων μωαμεθανῶν» ὑπέρκεινται λαρνάκων θυζαντινῶν αὐτοκρατόρων - χριστιανῶν ἢ ὅτι εἰς μωαυσωλεία τοιοῦτου εἶδους σουλτάνων ἐποποθετήθησαν μαρμαρίνοι πλάκες ἐκ χριστιανικῶν ἱερῶν ἐγγεγραμμέναι μάλιστα μὲ ἀποφάσεις Ἱερῶν Συνόδων κατακυρωθεῖσας ὑπὸ χριστιανῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, ὡς παρακαταθήκαι, συμβολίζουσαι τὴν δουλοσύνην τοῦ ἔθνους ἡμῶν καὶ τῆς Χριστιανοσύνης, προαγόμεθα διὰ τῆς ἐρεύνης γὰρ πιστεύομεν ὅτι τὸ τοιοῦτον ἔθνος, συνάπτεται στενωῶς μὲ τὸν δημῶδη θρύλον περὶ Μαρμαρμένου βασιλῆα, ὅστις ζωηρῶς συνετέλεσε τὸ δουλον Γένος κατὰ τοὺς δυσχεμεῖρους χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας. Πιθανὸν ἢ λάρναξ ἢ περιλαβοῦσα τὸ ἱερὸν σκῆνωμα Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ἐκ τοῦ Ναοῦ τῶν Ἀγίων Ἀποστόλων, ληφθεῖσα, ὑπόκειται τῆς λάρνακος Μωάμεθ τοῦ Β' ἐν τῷ Μαυσωλεῖῳ αὐτοῦ εἰς τὸ τέμενος «Φατίχ τζαμι» καὶ θὰ ἀποκαλυφθῇ τότε ὅτε ἢ μεγάλη Ἰδέα τοῦ ἔθνους θὰ πραγματοποιῆθῇ καὶ θὰ ἀνακτηθῇ ἡ Κωνσταντινούπολις ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων - Χριστιανῶν.

(Βλέπε σχετικῶς: Χρυσάνθου τοῦ Τραπεζοῦτος, ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος, — Ἀρχεῖον Πόντου — Ἡ Ἐκκλησία τῆς Τραπεζοῦντος. — Ἐργοφ. Σιδερίδου — Περιοδικὸν «Μελέτη» τοῦ ἔτους 1908. — Κωνστ. Α. Γρίδα — Ἐφημερὶς «Ἐμπρός» Κων) λειωσ 30.6.1963 κ.λπ.).

Ὅπως δὴποτε καὶ ἂν ἔχη ἡ λεπτομέρεια αὐτῆ τοῦτο εἶναι βέβαιον ὅτι, Κωνσταντῖνος ὁ Παλαιολόγος ἐπολυχρονίζετο εἰς τὰ κρυφὰ σχολεῖα, τὰς μονὰς ἢ ναοὺς ἐλευθέρων τόπων καὶ ἐμελοποιήθησαν τότε πολυχρόνιοι: «Ὁδηγεῖ Κωνσταντῖνος ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ πιστὸς βασιλεὺς καὶ αὐτοκράτωρ Ρωμαίων ὁ Παλαιολόγος». Ὡς καὶ τὸ ἐπὶ τῆς σπάθης τοῦ Αὐτοκράτορος γεγραμμένον: «Σὺ βασιλεῦ ἀήττητε, λόγε Θεοῦ Παντάναξ, Νίκης θραβεῖα δώρησαι κατὰ τῶν πολεμίων, τῷ ἡγεμόνι καὶ πιστῷ Αὐθέντη Κωνσταντίνῳ, ὡς περ ποτὲ τῷ Βασιλεῖ Μεγάλῳ Κωνσταντίνῳ». Ὁμοίωμα τῆς σπάθης εὕρηται ἐν τῷ βασιλικῷ πολεμικῷ Μουσείῳ τῆς Γενούης, παρὰ τὸν θρύλον ὅτι αὐτῆ εἶναι ἢ γυνῆα.

Ἡ δημῶδης Μοῦσα ἐμυρολόγησε τὸν Αὐτοκράτορα καὶ μὲ τὸν θρῆνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ ἡ λογία τοιαύτη στηριζομένη εἰς τὴν παράδοσιν μὲ τὸν «Δικέφαλον ἄετον» τοῦ Γ. Δροσίνη, τὸν «Μαρ-

μαρωμένον Βασιληᾶ» τοῦ Γ. Βιζυηνοῦ κ.λπ. καὶ τὸν ἐθεώρησε κοιμώμενον διὰ τὴν ἐξυπνήση, ὅταν τὸ Γένος ἀνδρωθῆ, διὰ τὴν διώξιν τὸν Τούρκον κατακτητὴν ὡς τὴν «Κόκκινη Μηλιά» καὶ μὲ τὰς λαϊκὰς προφητείας τοῦ Ἁγαθαγγέλου κ.λπ. διὰ τὴν τελειώση τὴν τελευταίαν λειτουργίαν εἰς τὴν Ἁγίαν Σοφίαν πού τὴν θεωρεῖ ὡς ἀτελειώτον.

Καὶ τὸ πρῶτον θαῦμα συνετελέσθη μὲ τὸ ὄραμα τοῦ Μαριμαρωμένου βασιληᾶ τὸν Μάρτιον τοῦ 1821 καὶ ἡ 25ῃ Μαρτίου καθιερώθη ὡς μεγίστη ἐθνικὴ ἐπέτειος τοῦ ἔθνους μας συνενοῦσα συμβολικῶς τὴν ἐνότητα τοῦ ἔθνους καὶ τῆς θρησκείας, τῆς κυανολεύκου καὶ τοῦ Σταυροῦ, εἰς μίαν Ἡμέραν πού ἡ μιὰ φέρει τὸν κρίνον ὡς ἀγγελτήριο χαρᾶς καὶ στέφεται μὲ κλωνάρι δάφνης, ἐνώνει ὅμως εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν τὰ ὑπερκόσμια θαύματα τῆς Πίστεως, μὲ τὸν Εὐαγγελισμόν τῆς Θεοτόκου καὶ τὰ ἐγκόσμια θαύματα τῆς ἀνδρείας ὁδηγεῖ δὲ εἰς τὴν Παλιγγενεσίαν τοῦ Πανελληνίου.

Χαρακτηριστικὴ τοῦ πρῶτου θαύματος εἶναι ἡ ἀπόκρισις τοῦ Πολεμάρχου τοῦ Μωρηᾶ Θεοδώρου Κολοκοτρώνη πρὸς τὸν Ἄμιλτων ἐπικυροῦσα τὴν πίστιν τοῦ δούλου Γένους: «Ὅταν πῆραν τ' Ἀνάπλι πῆγε δ' Ἄμιλτων καὶ εἶδε τὸν Κολοκοτρώνην καὶ τοῦ εἶπε ὅτι ἔπρεπε νὰ γυρέψουν οἱ Ἕλληνες συμβιβασμόν καὶ ἡ Ἀγγλία θὰ μπεῖ στὴ μέση (μεσιτεύουσα μεταξὺ Ἑλλήνων καὶ Τούρκων).

— Αὐτὸ δὲ γίνεται, εἶπε ξερὰ ὁ Κολοκοτρώνης: Λευτεριά ἢ θάνατος. Ἐμεῖς ποτὲ συμβιβασμὸν δὲ ἐκάμαμε μὲ τοὺς Τούρκους. Ἄλλους ἔκοψε, ἄλλους σκλάβωσε μὲ τὸ σπαθὶ καὶ ἄλλοι καθὼς ἔμεῖς ἐξούσαμε ἐλεύθεροι ἀπὸ γενιὰ σὲ γενιὰ.

Ἄ Βασιλέας μας ἐσηκώθη· Καμμιά συνθήκη δὲν ἔκαμε.

Ἡ φρουρά του εἶχε παντοτεινὸν πόλεμον μὲ τοὺς Τούρκους.

Καὶ δυὸ κάστρα ἦταν ἄπαρτα.

— Ποιά εἶναι ἡ φρουρά του; ρώτησε ὁ Ἄμιλτων, καὶ ποιά τὰ Κάστρα;

— Ἡ φρουρά τοῦ Βασιληᾶ μας εἶναι οἱ Κλέφτες. Καὶ τὰ Κάστρα, ἡ Μάνη, τὸ Σούλι καὶ τὰ βουνά!»

(Βλέπε καὶ Σ π Ὑ ρ ο υ Με λ ᾶ — ὁ Γέρος τοῦ Μωρηᾶ, τόμ. Α', σ. 18').

Σταθερὰ καὶ μέχρι σήμερον παραμένει ἡ Πίστις τοῦ λαοῦ, καλλιεργουμένη διὰ τῆς ἀναλλοιώτου Μεγάλης Ἰδέας, ὅτι θὰ συνετελεσθῆ καὶ τὸ δευτέρον θαῦμα τῆς ἀνακτήσεως τῆς Κων)λεως ἀλλὰ καὶ πρέπει νὰ ἀναζωπυρωθῆ, ὡς οἱ ὀρθοπρονοῦντες εὐχονται καὶ ἐπιποθοῦν.

Οἱ Τούρκοι οἱ σημερινοὶ τρέφουν τοὺς ἰδίους σκοποὺς εἰς θάρος τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ προβαίνουν εἰς πράξεις ὁμοίας τοῦ Ἀσιάτου Μωάμεθ τοῦ Β' τοῦ κατακτητοῦ ἢ πορθητοῦ, ἀναδιού-

τες μάλιστα εἰς τὴν ἐποχὴν μας μεθόδους τοῦ τρομεροῦ προγόνου των Ἀττίλα, ἀπειλοῦντες καὶ αὐτὴν τὴν ὑπόστασιν τῆς Φυλῆς μας.

Ἀπερίγραπτα εἶναι τὰ διαπραχθέντα εἰς τοὺς ἐσχάτους καιροὺς ὄργια, ὀμότητες, δεισιπραγίαι, λεηλασίαι, ἀσελεγεῖς πράξεις κατὰ τοῦ ἀόπλου καὶ ἀμάχου πληθυσμοῦ τῆς ἐλληνικωτάτης μεγαλονήσου Κόπρου, οἱ ἀνέλεγκτοι βίαιοι — κατὰ παράδασιν τῶν συνθηκῶν — διωγμοὶ τῶν ὁμογενῶν χριστιανῶν τῆς Κων)λεως, τῆς Ἰμβρου καὶ τῆς Τενέδου, αἱ παράλογοι ἀξιώσεις καὶ ἰταμαὶ ἀπειλαὶ ἐπὶ τοῦ Ἀγριατικοῦ χώρου, αἱ ἐπιθέσεις καὶ ἀπειλαὶ κατὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὥστε πρὸς τί νὰ διστάζωμεν εἰς ἐπιτέλεσιν ἱεροῦ χρέους;

Σεπτῇ Ἱεραρχία τῆς Αὐτοκεφάλου Ὁρθοδόξου

Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας!

Μακαριώτατε, Σεβασμιώτατοι,

Ἐπέστη ἡ στιγμή, καὶ νῦν καιρὸς πρὸς λήψιν ἀποφάσεως.

Ἡ φιλόσοργος πρὸς τὸ Ἔθνος ἡμῶν Μήτηρ Ἐκκλησία, ὁμοφώνῃ ψήφῳ μὴ ὀρρωδοῦσα ἔχει καὶ δικαίωμα καὶ ὀφειλόμενον χρέος νὰ ἐπιτελέσῃ, ἀδικαιολογητῶς παραλειφθὲν ἐπὶ 150 ἔτη ἀπὸ τῆς Παλιγγενεσίας τοῦ Ἔθνους.

Ἡ Ἐκκλησία ἀποδέχεται καὶ ἀνακηρύσσει Ἁγίους, ἀνθρώπους, οἵτινες ἐμαρτύρησαν χάριν τῆς Πίστεως, ἀνθρώπους οἱ ὁποῖοι ἐπεθεδαίωσαν μὲ τὸν βίον των παραδειγμα πρὸς μίμησιν διὰ τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ἀρετὴν, τὸν ἄσπιλον καὶ ἀδαμάντινον χαρακτήρα των ἐν τῇ πράξει, ἀνθρώπους οἵτινες προσήνεγκον ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ εἰς τὸ μετὰ τῆς Ἐκκλησίας ἀδιάσπαστον ἐλληνικὸν ἔθνος, ὥστε νὰ διατηρηθοῦν καὶ νὰ προασπίσουν τὰ ἱερὰ καὶ τὰ πάτρια. Θεωροῦντες τὸν βίον Κωνσταντίνου τοῦ Παλαιολόγου, ὑπὸ πᾶσαν πτυχὴν, τὴν θυσίαν αὐτοῦ ὑπὲρ τοῦ Χριστιανισμοῦ καὶ Ἑλληνισμοῦ, τὸ ἀκηλίδωτον τοῦ ἐν γένει χαρακτήρος του ὡς ἀτόμου καὶ ἄρχοντος, τὴν ἐκ τῶν μυχιῶν τοῦ ἔθνους ὑπαγορευομένην πίστιν ἐπὶ πέντε καὶ πλέον αἰῶνας, ὅτι ἡ αὐτοπροαίρετος θυσία του ἐγένετο ὑπὲρ τῆς Θρησκείας καὶ τῆς Πατρίδος καὶ πρὸς διατήρησιν καὶ προάσπισιν τῶν ἰδεῶν καὶ ἀξιών τοῦ ἐλληνικοῦ - χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ Γηθοσύνης καὶ πρεπόντως προτεινόμενον σήμερον, ὅπως ἡ Ἱερά Σύνοδος δι' ἐπισήμου πράξεως, ἐκ τῆς ἐνδόξου ταύτης πόλεως τῶν Ἀθηνῶν, διακηρύξῃ, ὅτι ἀποδέχεται τὴν ἐκ τῶν μυχιῶν τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους ὑπαγορευομένην ὁμόθυμον ἀξίωσιν καὶ ἀνακηρύσσει Ἁγίον, Κωνσταντῖνον τὸν ΙΑ' τὸν Παλαιολόγον, τελευταῖον αὐτοκράτορα τοῦ Βυζαντίου, προασπιστὴν μέχρι θανάτου καὶ διὰ τοῦ θανάτου αὐτοῦ τῆς πίστεως καὶ τῆς πατρίδος, καὶ ὁμῶνυμον τοῦ ἰσαποστόλου Κωνσταντίνου τοῦ Α' τοῦ μεγάλου, κατατάσσει δὲ αὐτὸν ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ἁγίων τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ἐν Μυστρᾷ γεννηθεὶς Ἑλληὴν αὐτοκράτωρ, ἐκ γονέων χριστιανῶν ὑπάρχει ἔθνομάρτυς ἀλλὰ καὶ μεγαλομάρτυς. Ἀπέθανε μὲ σύμβολον τὸν

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΒΗΡΥΤΤΟΥ ΗΛΙΑΣ (+)

Τὴν πρωτὴν τῆς 11ης Ὀκτωβρίου 1977 ἐξεδήμησε εἰς Κύριον ὁ μακαρίᾳ τῇ λήξει κ. Ἡλίας Σαλίμης Μητροπολίτης Βηρυττοῦ τοῦ Λιβάνου.

Ὁ θάνατος αὐτοῦ ἐδύθισεν εἰς θλίψιν ὁλόκληρον τὸν λαὸν τοῦ Λιβάνου, λόγῳ τῆς πολυπλεύρου πνευματικῆς, ἐθνικῆς καὶ φιλανθρωπικῆς δράσεως αὐτοῦ.

Ὁ Τύπος τοῦ Λιβάνου, μόλις ἀνηγγέλθη ὁ θάνατος τοῦ μεγάλου Ἱεράρχου, ἐδημοσίευσεν ἡμερησίως ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα καὶ ἐν ἐκτάσει ἄρθρα καὶ δηλώσεις τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας τοῦ Λιβάνου κ. Σαρκίς, τοῦ Πατριάρχου τῶν Μαρωνιτῶν κ. Χρέυς, τοῦ πρ. Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Χελού, τῶν ἱεραρχῶν Προέδρων τῶν ἐν Λιβάνῳ Μουσουλμανικῶν Συμβουλίων, τῶν ἀρχηγῶν διαφόρων Κομμάτων καὶ πολλῶν διαγνοσμένων μεταξὺ τῶν ὁποίων ὁ γνωστός φιλόσοφος κ. Σάβλ Μάλικ καὶ ἄλλων πολλῶν, περὶ τῆς φιλοχριστοῦ δράσεως τοῦ μεταστάτου καὶ περὶ τοῦ ἥθους, εὐσεβείας καὶ τῶν ἀγῶνων αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς Ὀρθοδοξίας καὶ τῆς Πατρίδος.

Κατὰ γενικὴν δὲ ὁμολογίαν ὁ ἐκλιπὼν Μητροπολίτης ἦτο πατὴρ ὄλων τῶν πολιτῶν. Μὲ τὸ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδοξίας, πνεῦμα ἀγάπης καὶ ἀνεξιθρησκείας παρεκίνησε τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν ἐμπολέμων πολιτικῶν Κομμάτων κατὰ τὸν ἐν Λιβάνῳ ἐμφύλιον πόλεμον, νὰ συγαντηθοῦν εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Βηρυττοῦ καὶ ὤθησεν αὐτοὺς μὲ τὴν πατριαρχικὴν μορφὴν του καὶ ἀγάπην νὰ συνηγορήσῃ καὶ συμφωνήσῃ, ὅπως συν-

εργασθοῦν ὁμοῦ διὰ νὰ διατηρηθῇ ἡ ἐθνικὴ ἐνότης τοῦ λαοῦ καὶ ἀποφευχθῇ ἡ διαίρεσις τοῦ Λιβάνου εἰς δύο κρατίδια.

Εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἁγίου Νικολάου, ὅπου ἐτέθη ὁ νεκρὸς τοῦ Ἱεράρχου συνέρρεον ὄλοι, μεγάλοι καὶ μικροὶ ἐκ διαφόρων Χριστιανικῶν Κοινοτήτων καὶ θρησκευμάτων πρὸς τελευταῖον χαιρετισμόν.

Ἐτελέσθη δὲ ἡ κηδεῖα, τὸ Σάββατον τῆς 15ης Ὀκτωβρίου, μεταφερθέντος τοῦ νεκροῦ ἐν μεγάλῃ πομπῇ εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν τοῦ Ἐθαγγελισμοῦ, ὅπου καὶ ἐτάφη.

Ἐλαβον μέρος ὁ Πρόεδρος τῆς Κυβερνήσεως κ. Χέσσ, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας, οἱ ὑπουργοί, οἱ βουλευταί, οἱ ἀντιπρόσωποι τῶν Κρατῶν, οἱ ἀρχηγοὶ τῶν πολιτικῶν Κομμάτων, πολλοὶ ἐπισκοποὶ καὶ ἱερεῖς διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ πλῆθος λαοῦ. Ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡλίας προέστη τῆς κηδεῖας συνοδευόμενος ὑπὸ τῶν Ἀρχιερέων τοῦ Θρόνου καὶ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου τῆς ἐπαρχίας, καὶ ἐξεφώνησε τὸν ἐπικηδεῖον λόγον.

Ὁ μεταστάς Ἱεράρχης ἐγεννήθη ἐν Σοῦκ Ἐλ Γάρμπ τοῦ Λιβάνου τὸ 1881. Παιδιόθεν εἰσήλθεν εἰς τὸ Ἱεροδιδασκαλεῖον Βηρυττοῦ, ὅπου συνεπλήρωσε τὰς σπουδὰς του. Ἐχειροτονήθη διάκονος τὸ 1907 ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Βηρυττοῦ κ. Γερασίμου Μεσάρρα. Διηκόνησεν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ζῆλον πολὺν. Διωρίσθη Ἀρχιερατικὸς Ἐπίτροπος καὶ πρόεδρος τοῦ Κοινο-

Σταυρὸν ἀποκρούων τὴν Ἡμισέληνον, ἐκπροσωπῶν τὸν Κόσμον τοῦ Χριστοῦ κατὰ τῶν ἀσχημιῶν τοῦ Μωάμεθ, τὸν Κόσμον τῶν ὑψίστων ἰδανικῶν κατὰ τοῦ Κόσμου τοῦ ὕλισμοῦ, ἐναπόκειται δὲ δικαίως καὶ ἀξιωματικῶς ὁ προσήκων στέφανος, ὡς καὶ ἡ ἀναγνώρισις τῆς θυσίας διὰ τοῦ τιμίου του αἵματος ἐπικυρωθεῖσα καὶ θεδαυμένη ὑπὲρ τῶν εὐγενεστέρων ἰδεωδῶν τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ρωμαιο-Καθολικὴ Ἐκκλησία δὲν ἐδίστασε, ἔστω καὶ πρὸ πολιτικῶν κωλυμάτων νὰ ἀνακηρύξῃ πρὸ τινῶν ἐτῶν Ἀγίαν τὴν ὑπὸ ὁμοίας περιστάσεις δρᾶσαν κατὰ τὸν αὐτὸν 15ον αἰῶνα Αὐρηλιανὴν παρθένον Ἰωάνναν γτ' Ἀρκ. Καὶ ἐκεῖνη ἀγωνισαμένη ὑπὲρ τῆς ἰδίας πατρίδος Γαλλίας ὑπέστη τελικῶς τὸν μαρτυρικὸν διὰ πυρᾶς θάνατον, ἐκ μέρους τῶν καταδρομῶν Ἀγγλων, καὶ ἀναγνωρισθείσης τῆς αὐτοπροαιρέτου θυσίας αὐτῆς ὑπὲρ πατρίδος κατετάγη πανηγυρικῶς τιμωμένη εἰς τὴν χορείαν τῶν Ἁγίων. Ὑφίστανται δὲ αἱ πράξεις ἀγιοποιήσεως Κοσμᾶ τοῦ Αἰτωλοῦ, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Γρηγορίου τοῦ Ε', τῆς Ἀθηναίας Ἁγίας Φιλοθέης καὶ τοῦ ἐξ Αἰγίνης ἁγίου Νεκταρίου.

Ἡ ἐπιτέλεσις σήμερον τοῦ ὀφειλομένου ἀλλὰ παραλειφθέντος ἐπὶ 15 δεκαετίας χρέους, εἰς μνήμην Κων-

σταντίου ΙΑ' τοῦ Παλαιολόγου, θὰ τιμήσῃ καὶ θὰ λαμπρύνῃ διὰ τῆς πράξεως ταύτης τὸ γόητρον τῆς Αὐτοκεφάλου Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, θὰ ἀναζωπυρᾶσῃ τὸ χριστιανικὸν καὶ ἐθνικὸν φρόνημα τῶν Ἑλλήνων εἰς τὸ ἀναμενόμενον θαῦμα — τὸ δεύτερον — μετὰ τὸ πρῶτον τοῦ 1821, ὑπὸ τὸ ὄραμα τῶν θρύλων τοῦ αὐτοῦ Μαρμαρωμένου Βασιλεῦς καὶ διακηρυσσομένη ἡ πράξις αὐτῆ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ἐξ Ἀθηνῶν URBI ET ORBI θὰ ἔχη θεδαυρῶς οἰκουμενικὴν ἀπήχησιν ὡς ἐπιτέλεσις καθήκοντος τιμῆς πρὸς τὰ ὑψίστα κατ' ἀνθρώπον ἰδεώδη.

Θὰ ἀποδείξῃ ἡ πράξις αὐτῆ, τῆς Ἀγιοποιήσεως, ὅτι τὸ Ἑλληνικὸν ἔθνος ὑπὸ τὰς Εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας δὲν ἀποδειλιᾶ, δὲν κάμπτεται, ἀναδαίνει καὶ μόνον τὸν μαρτυρικὸν Γολγοθᾶν, προβάλλει δὲ ἀείποτε καὶ εἰς τοὺς νῦν καιροὺς τὰς αἰωνίας ἀξίας εἰς μνημόσυον ἀείδιον καὶ αἰώνιον καὶ ἀνυψώνει Σύμβολα φωτοδόλα τὸν Σταυρὸν Χριστοῦ καὶ τὴν Ἐλευθερίαν τοῦ Ἀνθρώπου. Γένοιτο.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 29ῃ Μαΐου 1977.

Β. Δ. ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΑΣ

Ἐπίτ. Ἐπιθ) τῆς Μ. Ἐκπαιδεύσεως

ΕΙΣ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΠΡΟΣ ΑΦΡΙΚΑΝΟΥΣ ΙΕΡΕΙΣ*

(*Χεῖρας ταχέως μηδενί ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἄλλοις*) (Α' Τιμ. ε', 22).

Τὴν σύστασι αὐτή, τοῦ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς τὸν μαθητὴ του καὶ ἐπίσκοπον Τιμόθεον, ἔχω πάντοτε κατὰ νοῦν, διὰν πρόκειται νὰ επικαλεσθῶ τὴν χάρι τοῦ Θεοῦ, γιὰ τὴν ἀνάδειξι νέων κληρικῶν.

Μὲ φόβον Θεοῦ ἔφθασα κοντὰ σας. Μὲ περισσότερον δὲ φόβον Θεοῦ, ἐξέλεξα ἀπὸ ἀνάμεσά σας, μὲ τὴν συμμαρτυρίαν τοῦ πνευματικοῦ σας πατρὸς Χαρίτωνος, δύο ἀδελφούς, τοὺς ὁποίους καὶ καθιστῶ ἱερεῖς γιὰ τὴν ἐνορία τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου, τῶν Ὁρθοδόξων ἀδελφῶν τῆς Κανάγκας.

Μὲ εὐθύνην πολλήν καὶ μὲ φόβον Θεοῦ, λειουργῶ καὶ ἐπιτίθει τὴν χεῖρα μου εἰς τὰς κεφαλὰς τῶν ἀδελφῶν μας.

Τοὺς μεταδίδω ὅ,τι παρέλαβον ἀπὸ τὰ χεῖρια τοῦ Πάπα καὶ Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Νικολάου VI τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ στιγμή τῆς χειροτονίας τοὺς ἐνώνει μὲ τὴν ἱστορικὴ Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας, τῆς ὁποίας ἰδρυτὴς ὑπῆρξε ὁ ἐνδοξος ἀπόστολος καὶ Ἐυαγγελιστὴς Μάρκος.

Ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν ἀνήκουν εἰς τὴν σειρὰν τῶν κανονικῶν Προσβυτέρων τοῦ ἱστορικοῦ Αὐτοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Ἀπὸ τὴν στιγμήν αὐτὴν γίνονται συνεχισταὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἐυαγγελιστοῦ Μάρκου, κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγησιν καὶ τὴν κανονικὴν ἐξάρτησιν τοῦ Προϊσταμένου τους, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τους, τοῦ Πάπα

* Ἡ προσλαλιὰ αὕτη ἐλέχθη κατὰ τὴν χειροτονίαν δύο ἰθαγενῶν ὀρθοδόξων ἱερέων ἐν τῷ ἱερῷ Ναῷ τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου Kananga—Zaire, τὴν Τρίτην 23ην Αὐγούστου 1977.

Συμβουλίου Βηρυττοῦ τὸ 1911, ἀναλαβὼν πολλὰς ὑπερρέσις. Τὸ δὲ 1926 ἐχειροτονήθη βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Μητροπολίτου κ. Γερασίμου καὶ τὸ 1936 ἐξελέγη Μητροπολίτης Βηρυττοῦ.

Ὁ μεταστὰς Μητροπολίτης, διακρινόμενος διὰ τὰ ἐξαίρετα χαρίσματα καὶ τὴν καθ' ὅλου ἀρετὴν καὶ τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὰς Ἱερὰς Παραδόσεις ἀφοσίωσίν του, ἀνεδείχθη ἀγρυπνος φύλαξ τῶν θεσμῶν τῆς Ὁρθοδοξίας, καὶ σταθερὸς ἀγωνιστὴς ὑπὲρ τῶν συμφερόντων τῆς Ἐκκλησίας. Διεκρίνετο δὲ διὰ τὴν ἀγάπην του πρὸς τὴν Ἑλλάδα καὶ τὸν Ἑλληνικὸν Λαόν.

Ἰδρυσε καὶ ἀνεγένεσε πολλοὺς Ναοὺς, ὡς καὶ τὸ μεγάλο Νοσοκομεῖον τοῦ Ἁγ. Γεωργίου.

καὶ Πατριάρχου μας Νικολάου VI καὶ τῆς Ἁγίας Συνόδου μας.

Χρυσόστομε καὶ Ἀνδρέα, καταξιώνεσθε ἀπὸ τὸν Θεὸν εἰς τοῦτο τὸ μεγάλο τῆς ἱερωσύνης λειτούργημα.

Εἰσερχεσθε εἰς τὰ ἐνδότερα τοῦ καταπειάματος. Ἀξιόνεσθε νὰ ἱεουργήτε τὰ μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας Του. Θὰ τελῆτε τὴν θείαν καὶ ἱερὰν Λειτουργίαν, τὴν ἀναίμακτον θυσίαν.

Καὶ γίνεσθε πρῶτα σεῖς μέτοχοι τῆς θείας τραπέζης, γιὰ νὰ καταστήσετε ὑποστραφικὸν μέτοχον καὶ τὸν πιστὸν λαόν. Θὰ τοῦ μεταδώσετε «τὸ σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Χριστοῦ» μας. Θὰ τὸν καταστήσετε, ἀπὸ φρονικὸν ἄνθρωπον, μέτοχον τῆς θεότητος, γιὰ νὰ μένη ὁ λαὸς μὲ τὸν Χριστὸν καὶ ὁ Χριστὸς μὲ τὸν λαόν Του «ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ» (Ἰωάν. 5', 56).

Σ' αὐτὸν τὸν πιστὸν λαὸν χαρίζετε τὴν ἀγάπην σας, τὴν προσοχὴν σας, τὴν ὑπομονὴν σας, τὴν συμπάθειά σας, τὴν ἀνοχὴν σας. Κάνετε τὸν πόνο του πόνο σας, καὶ τὴν χαρὰν του χαρὰν σας.

Κανεῖς νὰ μὴ χαθῆ ἐξ αἰτίας σας.

Περὶσσότερο ἀπὸ κάθε ἀξία στὴ ζωὴν σας, μοναδικὴ ἀξία νὰ θλέπετε τὴν ψυχὴν τῶν συνανθρώπων σας.

Τότε μόνον θὰ ἀγαπήσετε τὸν Θεόν, ἂν ἀγαπήσετε ἀληθινὰ τὸν ἄνθρωπον.

Ζοῦμε σὲ καιροὺς δύσκολους. Σὲ ἐποχὴν, ποὺ ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὴν ἀξία του. Ἀγωνισθῆτε μέσα στὴν ἐνορία σας νὰ βρῆ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸν του. Νὰ βρῆ τὸν Θεὸν του, τὸν Σωτῆρα καὶ λυτρωτὴ του.

Χρυσόστομε καὶ Ἀνδρέα, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ συμπροσβυτέρου, μεγάλη ἡ τιμὴ καὶ ἡ κλήσι καὶ ἡ ἀποστολὴ σας: «Βλέπετε τὴν κλήσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς, ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρὰ» (Α' Κορ. α', 26 - 27).

Ἀλλὰ ὅσο μεγαλυτέρα ἡ τιμὴ, τόσο καὶ ἡ εὐθύνη μεγαλυτέρα ἀπέναντι τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπέναντι τῶν ἀνθρώπων.

«Γνωρίζετε τὸ Ἐυαγγέλιον, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, δι' οὗ καὶ σώζεσθε» (Α' Κορ. 1ε', 1 - 2). Βαδισατε εἰς τὰ ἴχνη τοῦ Ἐυαγγελίου Αὐτοῦ. Εἶναι τὰ ἴχνη τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας.

Τὰ ἴχνη αὐτὰ δὲ εἶναι τόσοσιν νωπὰ καὶ καθαρὰ ἀνάμεσά σας. Δύο Προσβυτέροι, ὁ ἀειμνηστὸς Χρυ-

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Τὸ ἔργον τῶν διακονισσῶν.

Κατὰ τὸ ἀπὸ 30ῆς Σεπτεμβρίου μέχρι 5ης Ὀκτωβρίου ἐ.ε. συνελθόν ἐν Nyborg τῆς Δανίας συνέδριον τῆς Γενικῆς Συνομοσπονδίας τῶν ἀπὸ τὴν Ἐδρώπην Οἰκῶν καὶ Ὁργανώσεων Διακονισσῶν ἐξετάσθησαν τὰ προβλήματα, ἅτινα γεννῶνται ὡς πρὸς τὴν κανονικὴν συνέχισιν τοῦ ἔργου αὐτῶν ἕνεκα τῆς μειώσεως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν γυναικῶν, αἵτινες προσέρχονται εἰς τὰς τάξεις τῶν διακονισσῶν καὶ ἕνεκα τῆς ἀξίσεως τῶν προβλημάτων, ἅτινα παρουσιάζονται ἐν τῷ καθ' ὅλου διακονικῷ ἔργῳ ἐξ αἰτίας τῆς διαδόσεως τοῦ πνεύματος τῆς ἐκκοσμηθεύσεως καὶ τοῦ πρακτικοῦ ὕλισμοῦ.

Ἐκ τῶν γενομένων προτάσεων πρὸς ἀναζωπύρωσιν τοῦ διακονικοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πνεύματος δέον ἀπὸ ὀρθοδόξου σκοπιᾶς νὰ ὑπογραμμισθῶν ἔνθεν μὲν ἡ διαπίστωσις τῆς ἀνάγκης τῆς ἐπιστροφῆς εἰς τὸ πνεῦμα τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, ἥτις ἐθεώρει τὴν διακονίαν οὐχὶ ὡς ἀναιμικὸν οὐμανιστικὸν καθήκον, ἀλλ' ὡς περιθάλψιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ πρόσωπον τῶν πασχόντων ἀδελφῶν του, ἐτέρωθεν ἡ προβολὴ τοῦ αἰτήματος τῆς συνδέσεως τῆς διακονίας μετὰ τῆς λειτουργικῆς ζωῆς καὶ τῆς θαλαρᾶς ἐνοριακῆς ζωῆς, τρίτον ἡ τάσις πρὸς ἀνάπτυξιν πολλῶν μορφῶν διακονίας ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἔργῳ καὶ

τέταρτον ἡ καὶ παρὰ τῷ προτεσταντικῷ κόσμῳ ἐκδηλουμένη τάσις ἐπιστροφῆς εἰς τὴν ὀρθόδοξον παράδοσιν, καθ' ἣν διὰ μορφὰς τινὰς τοῦ διακονικοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον εἶναι ἀναγκαῖα ἢ ἰδρυοὺς μοναχικῶν κατ' οὐσίαν ἀδελφοτήτων, αἵτινες, πρὸς τοὺς ἄλλοις, θὰ ἔχουν ὡς ἰδεώδη τὴν παρθενίαν καὶ τὴν καλλιέργειαν τῆς μουσικῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Προετοιμασία ἐπὶ τῇ συμπληρώσει
διακοσιῶν ἐτῶν.

Ἡ κατὰ τὸ ἔτος 1979 συμπλήρωσις διακοσιῶν ἐτῶν ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Κοσμά τοῦ Αἰτωλοῦ ἐπιβάλλει, ὅπως γίνῃ ἡ δέουσα καὶ ἔγκαιρος προετοιμασία ἐκ μέρους τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς παντοειδοῦς πνευματικῆς ἡγεσίας τοῦ ἔθνους πρὸς προβολὴν τῆς μεγάλης αὐτῆς προσωπικότητος, ἥτις ὡς φωτεινὸν μετέωρον ἔλαμψε κατὰ τοὺς σκοτεινοὺς χρόνους τῆς Τουρκοκρατίας.

Ὁ περὶ οὗ ὁ λόγος ἱεραπόστολος καὶ ἐθναπόστολος, περιοδεύων ἀποστολικῶς τῷ τροπῶ ὀδύκλῃρον τὴν ὑπόδουλον Ἑλλάδα, ἀνεχαίτισε τὸ ρεῦμα τῶν ἐξισλαμισμῶν καὶ διὰ τῆς πλουσίας σπορᾶς τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως ἑκατοντάδων σχολείων ἐκράτησεν ἐν ἐργηγόρῳσι τὰς συνειδήσεις τῶν Ἑλλήνων

ὁσοτομος Παπασαραντόπουλος πρῶτος τὰ ἐβάδισε εἰς τὴν Χώραν μας αὐτήν. Καὶ ὁ ἀγαπητὸς Γέροντας, συμπροσεύχεται μου καὶ Προϊστάμενός σας, πατήρ Χαρίτων τὰ θαδίζει.

Τοῦ πατρὸς Χρυσοστόμου ἡ ψυχὴ εἶναι ἀνάμεσά μας τὴν ὥρα αὐτὴ καὶ χαίρεται.

Ὁ Προϊστάμενός σας πατήρ Χαρίτων γίνεται νυμφαγωγός, συμπροσεύχεται μαζί μου καὶ συγχαίρει.

Προσέχετε ἀπὸ τοὺς ψευδοῖερεῖς καὶ τοὺς ψευδοεπισκόπους. Μοναδικὸν σκοπὸν ἔχουν τὴν ταραχὴν καὶ τὴν ἀπάτην.

Σεῖς, γίνετε ὑπερέταί τῆς δικαιοσύνης, τῆς εἰρήνης καὶ τῆς τιμίας ἐργασίας. Προσιταεύσατε τοὺς πιστοὺς σας ἀπὸ τοὺς λύκους. Καὶ οἱ λύκοι εἶναι πολλοί. Ὅποιος μένει μετὰ τὸν Ἐπίσκοπόν του, μένει μετὰ τὸν Χριστόν.

Καὶ τώρα μία παράκλησις προσωπική.

Μὴ με καταισχύνετε οὔτε ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, οὔτε ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων.

Ἐἶπτε ἡ ἀπαρχὴ τῶν προσευτῶν μου σὴν Ἐπαρχία μου.

Δώσατέ μου τὸ δικαίωμα νὰ κανχῶμαι γιὰ οἶς.

Σὰς καλῶ νὰ δεχθῆτε τὴν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ.

—Προσέλθετε, με συνειδήσι καθαρή.

—Προσέλθετε, με συναίσθησι τῆς ἐνθύνῃς σας.

—Προσέλθετε, με συναίσθησι τῶν ἀδυναμιῶν σας.

—Προσέλθετε, με ἐμπιστοσύνη σὴ Χάρι τοῦ Θεοῦ. «ἢ γὰρ δύναμις του ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται» (Β' Κορ. ιβ', 9).

—Προσέλθετε, με ἀφοσίωσι σὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἀποστολὴν Τῆς.

—Προσέλθετε, με ταπεινώσι καὶ συντριβῇ καρδίας, «θυσία τῷ Θεῷ πνεῦμα συντριμμένην, καρδίαν συντριμμένην καὶ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει» (Ψαλμ. ν', 19).

—Προσέλθετε, με ἀγάπῃ καὶ φόβῳ Θεοῦ!

Σεῖς δέ, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ τίμοι ἐκπρόσωποι τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῆς Πολιτείας, ἀλλὰ καὶ πάντες, κατὰ τὴν ὥρα αὐτή,

«Σιῶμεν καλῶς,

Σιῶμεν μετὰ φόβου!»

† Ὁ Κεντρὸς Ἀφρικῆς ΤΙΜΟΘΕΟΣ

και συνεβάλετο εἰς τὴν καθ' ὅλου ἀναγέννησιν τοῦ στενάζοντος ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῆς δουλείας ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἡ προβολὴ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ φωτιστοῦ, ὅστις ἐπεσφράγισε τὴν δρᾶσιν του διὰ μαρτυρικοῦ θανάτου, θὰ εἶναι σπουδαῖον ἀντιστάθμισμα εἰς τὴν θλιβερὰν προπαγάνδαν λογίων τινῶν, οἵτινες, ὡς μὴ ὠφελε, ἐπιχειροῦν νὰ ἐξηγήσουν τὸ θαῦμα τοῦ 1821 ὑλιστικῶς καὶ νὰ ἀρνηθοῦν τὸν ρηξικέλευτον ρόλον πολλῶν ἐργασιῶν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν παλιγγενεσίαν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους.

Ἡ τηλεόρασις καὶ οἱ μαθηταί.

Ὁρθῶς ἐπεσημάνθη καὶ ἐξήρθη ἡ γενομένη ἐν Θεσσαλονίκῃ μελέτη ὑπὸ ὑφηγητικῆς τῆς Παιδαγωγικῆς πρὸς διαπίστωσιν τῆς ἐπιδράσεως τῆς Τηλεοράσεως ἐπὶ τῆς ζωῆς πολλῶν ἑκατοντάδων μαθητῶν.

Τὸ συμπέρασμα τῆς μελέτης ταύτης εἶναι, ὅτι ἡ Τηλεόρασις εἰς πολλὰς περιπτώσεις ἀφ' ἐνὸς βλάπτει τὴν σωματικὴν υἰεῖαν, προκαλοῦσα βλάβας τῶν ὀφθαλμῶν, νεύρων καὶ σπονδύλων, ὡς καὶ παχυσαρκίαν ἀφ' ἐτέρον διαταράσσει τὴν ψυχικὴν ἰσορροπίαν τῶν ἐπιθετικῶν καὶ προγραμματικῶν παιδιῶν τρίτον ἐπιδορᾷ δυσμενῶς εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς οἰκογενειακῆς ζωῆς, τὰς συναναστροφάς, τὴν ἐπιμόρφωσιν δι' ἐξωσχολικῶν βιβλίων, τὴν ἐπίδοσιν εἰς ἀσκήσεις καὶ τὸν ἀθλητισμὸν, τὴν διάρκειαν τοῦ ὕπνου παιδιῶν καὶ ἐφηβῶν, τὸν χρόνον τῆς μελέτης τῶν μαθημάτων κ.τ.λ.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται συναγεμῶς καὶ συνεργασίᾳ τῶν ἀρμοδίων παραγόντων οὐ μόνον πρὸς ἀνύρωσιν τῆς πνευματικῆς στάθμης τῶν προγραμμάτων τῆς Τηλεοράσεως, ἀλλὰ καὶ πρὸς καθοδήγησιν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, ἵνα οὗτος χρησιμοποιῇ τὴν Τηλεόρασιν κατὰ λελογισμένον καὶ ἐπωφελῆ τρόπον, μὴ ἀνατρέποντα τὸν κανονικὸν ρυθμὸν τῆς ζωῆς καὶ τῆς υἰοῦς πνευματικῆς ἀναπτύξεως. Εἴτε πρὸς τὴν κατεύθυνσιν ταύτην νὰ βοηθήσουν τοὺς μαθητὰς καὶ τὰ ἐγκαινιαζόμενα προγράμματα τῆς ἀπὸ Τηλεοράσεως διδασκαλίας μαθημάτων τινῶν.

Τὸ ἑλληνικὸν θέατρον.

Ἐπὶ τῇ ἐνάρξει τῆς νέας χειμερινῆς θεατρικῆς περιόδου αἱ ἐφημερίδες καὶ τὰ περιοδικὰ ἀναγγέλλ-

λον καθημερινῶς τὴν ἔμφρασιν πλήθους νέων θεατρικῶν ἔργων καὶ παρουσιάζουν περιλήψεις τοῦ περιεχομένου αὐτῶν.

Ἦδη ἐκ τῆς διαφημίσεως τῶν ἔργων τούτων καθίσταται φανερόν, ὅτι, ἐκτὸς τῶν ἀξιολόγων θεατρικῶν ἔργων, παρουσιάζονται καὶ πολλὰ ἔργα, ἅτινα παρέχουν εἰς τὸν ἑλληνικὸν λαὸν οὐχὶ «κρείττονα» ἀλλὰ «χειρότερα» καὶ ἐνίοτε βλαβερὰν πνευματικὴν τροφὴν.

Εἶναι καιρὸς νὰ κατανοηθῇ, ὅτι τὸ θέατρον πρέπει νὰ συμβάλλῃ εἰς τὴν ἀνύρωσιν τοῦ πνευματικοῦ ἐπιπέδου τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, τοῦθ' ὅπερ θὰ ἐπιτευχθῆ μόνον ὅταν τὰ θεατρικὰ «ρεπερτόρια» ἐντάσσονται ὀργανικῶς εἰς τὰ πλαίσια τῆς ἑλληνορθόδοξου παραδόσεως καὶ ἀποφεύγῃ πᾶν ὅ,τι σημαίνει διάβρωσιν τῆς παραδόσεως ἢ καὶ φανερὰν καταπολέμησιν ταύτης.

Χριστιανισμὸς καὶ Μαρξισμὸς.

Ὅλον ἐκ πληθύνονται κατὰ τοὺς τελευταίους μῆνας καὶ παρ' ἡμῖν τὰ λεγόμενα καὶ γραφόμενα περὶ τῶν θετικῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ Μαρξισμοῦ.

Ἄλλ' οἱ περὶ θετικῶν σχέσεων ἰσχυρισμοὶ στήριζονται κατὰ κανόνα εἰς τὴν παραθεώρησιν τοῦ πωρῆτος καὶ τῆς ἐνδοτέρας οὐσίας τοῦ Μαρξισμοῦ, τοῦθ' ὅπερ ὀδηγεῖ εἰς τὴν χρῆσιν τῶν λογικῶν σφαλμάτων τῆς «ἀντιφάσεως», τῆς «πειράδος τῶν ὄρων» καὶ τῆς «ἀντικαταστάσεως τοῦ ὅλου ὑπὸ τοῦ μέρους» (pars pro toto).

Ὅθεν ὀρθῶς ὁ Ἀρχιεπίσκοπος τῶν Παρισίων καρδινάλιος Μαρτὶν διεκήρυξε προσφάτως τὰ ἑξῆς: «Εἶμαι πεπεισμένος, ὅτι ὑπάρχει ἀντίφασις εἰς τὰς ἀρχάς. Δὲν δύναται τις νὰ εἶναι ταυτοχρόνως καλὸς — καὶ ἐπιμένω εἰς τὴν λέξιν καλὸς — κομμουνιστὴς καὶ καλὸς Χριστιανός. Διότι ὁ καλὸς κομμουνιστὴς εἶναι μαρξιστὴς καὶ μαρξιστὴς σημαίνει οὐσιαστικῶς ἄθεος. Οἱ ἴδιοι οἱ κομμουνισταὶ παραδέχονται, ὅτι ἡ χριστιανικὴ πίστις εἶναι ἀσυμβίβαστος πρὸς τὴν μαρξιστικὴν θεωρίαν».

Κατ' ἐπανάληψιν ἔχει διακηρυχθῆ ἀπὸ τῆς στήλης ταύτης, ὅτι ἄνευ ἀπομαρξιστικοποιήσεως τοῦ πωρῆτος καὶ τῆς οὐσίας τοῦ Μαρξισμοῦ, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ ἀληθινὴ προσέγγισις Χριστιανῶν καὶ Μαρξιστῶν.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ

Ἰωάννου Θ. Κολιτσάρου, Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «Ζωή», Ἀθήναι 1975 σ. 353.

Λίαν εὐπρόσδεκτον ἔργον, ἀπαραίτητον διὰ πάντα φιλομαθῆ καὶ μελετητὴν τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ὁ ζηλωτὴς συντάκτης τοῦ ἔργου προσεπάθησε καὶ ἐπέτυχε νὰ συντάξῃ τὸ ἀνὰ χεῖρας Λεξικὸν, ἔχων ὡς βάσιν τὰ εἰς τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν Ἐγκυκλοπαιδικὰ Λεξικά,

τὰ ἑλληνιστὶ καὶ ὑπὸ τῶν ξένων συταχθέντα ὑπομνήματα εἰς τὴν Ἁγ. Γραφήν καὶ ὅσα ἐν τέλει τοῦ ἔργου σημειοῦνται ἐν τῇ χρησιμοποίησιν ὑπ' αὐτοῦ διδλωγραφία. Θὰ ἠδύνατό τις τὸ ἔργον νὰ χαρακτηρίσῃ «συνοπτικόν» Λεξικόν, ἄνευ τοῦ ἰσχυρισμοῦ τῆς ἐπιστημονικῆς δεοντολογικῆς πληρότητος. Ὁμολογεῖ δὲ τοῦτο καὶ ὁ ἴδιος, ἐν οἷς ἐν τῷ Προλόγῳ του λέγει: «Τὸ ἀνὰ χεῖρας Ἐγκυκλοπαιδικὸν Λεξικὸν τῆς Γραφῆς συνετάχθη κατόπιν πολλῶν ἀπαιτήσεων, διὰ νὰ μὴ εἴπωμεν πείσεως, ἐκ μέρους πλήθους ἀναγνωστῶν τῆς ἐρμηγνευτικῆς παρ' ἡμῖν ἀποδόσεως τοῦ κειμένου τῆς Π. καὶ Κ.Δ. Ἡ δὲ ἀξίωσις αὐτῶν ἦτο τοσοῦτον μᾶλλον δικαιο-

λογημένη, καθ' ὅσον τὰ δύο προαναφερθέντα Λεξικά (δηλ. Κωνσταντινίδου καὶ Μουστάκη) ἔχουν ἤδη ἐξαγληθῆ. Καὶ συνεχίζει: «Πρέπει νὰ σημειώσωμεν ὅτι εἰς τὸ ἀνά χειρας Λεξικὸν οὔτε ὅλα τὰ λήμματα τῆς Ἀγ. Γραφῆς ἔχουν περιληφθῆ, οὔτε καὶ ὅσα ἔχουν περιληφθῆ ἀναπτύσσονται εἰς ὅλην αὐτῶν τὴν ἔκτασιν. Προσεπαθήσαμεν δηλαδή, νὰ ἐπιλέξωμεν μερικὰ διαφόρων κατηγοριῶν, τὰ κατὰ τὴν γνώμην ἡμῶν σπουδαιότερα, καὶ αὐτὰ νὰ ἀναπτύξωμεν εἰς ἔστω καὶ ἀδρομερῆ κατατοπισμὸν τοῦ ἀναγνώστου... Δὲν ἔχομεν, βέβαια, τὴν γνώμην ὅτι προσφέρωμεν πολλὰ πράγματα εἰς τὸν ἀναγνώστην, οὔτε, πολὺ περισσώτερον, ὅτι τὸ ἀνά χειρας ἔργον εἶναι πλήρες εἰς λήμματα καὶ ἄρτιον εἰς ἀνάπτυξιν ἐκάστου λήμματος. Εἶναι ἀπλῶς μί α μ ι κ ρ ᾶ π ρ ο σ π ᾶ θ ε ι α εἰς ἀ ν α π λ ῆ ρ ω σ ι ν ἔ ν ὅ ς κ ε γ ο ὦ».

Ἄλλα παρὰ τὴν ἐν σεμνότητι ἐκφερομένην γνώμην τοῦ συντάκτου τοῦ ἔργου, οὗτος ἐπέτυχε πράγματι νὰ ἐκθέσῃ τὰ «πρέποντα» καὶ μάλιστα εἰς τινὰ λήμματα μετ' ἀξιολόγου προσωπικῆς συμβολῆς, ἀποτόκου τῆς γνώσεώς του τοῦ ἱεροῦ κειμένου τῶν Ἀγ. Γραφῶν, ὧν τὴν εἰς ἀπλήν νεοελληνικὴν γλῶσσαν ἀπόδοσιν, τόσον ἐπιτυχῶς ἀπέδωκε, μάλιστα διὰ τῆς μεταφράσεως τῆς Π.Δ. Λήμματα τινὰ διερμηνεύουσι τὸ περιεχόμενον ἐπὶ τῇ θάσει τῶν τελευταίων τῆς Ἑρμηνευτικῆς ἐπιστήμης δεδομένων. Καὶ εἶναι μὲν ἀληθές, ὅτι ὁ συντάξας τὸ προκείμενον Λεξικὸν παραλείπει τὴν σχετικὴν ἐκάστου λήμματος βιβλιογραφίαν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀναπτύξεώς του διαφαίνεται κάτοχος τῶν ἐπιστημονικῶν πορισμάτων τοῦ θέματος. Τὸ Λεξικὸν τοῦτο χωρὶς νὰ στερεῖται τῆς ἐπιστημονικῆς ἐκθέσεως, ἀποβαίνει χρησιμώτατον βοήθημα διὰ πάντα μελετητὴν τῆς Βίβλου (Π. καὶ Κ.Δ.). Σημειωθῆτω καὶ τοῦτο. Ἐν τοῖς Λεξικοῖς εἶθισται, καὶ ὀρθῶς, ὡς χρησιμώτατον, ἕκαστον λῆμμα νὰ καταγράφηται διὰ μαῦρων στοιχείων πρὸς διάκρισιν καὶ εὐκόλον χρῆσιν. Ἡ διὰ κεφαλαίων γραφὴ εἶναι ἀκαλαισθητος, ἐν σχέσει πρὸς τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως.

Ἐχω ἐνώπιόν μου κακέκτυπον ἀντίτυπον. Μετὰ τὴν σελ. 320 ἀντὶ νὰ δοθῆ ἡ συνέχεια διὰ τοῦ 21 τυπογραφικοῦ, παρατίθεται διὰ δευτέραν φοράν τὸ 12 τυπογραφικόν, λόγῳ συνηθεστάτης ἀδελτηρίας καὶ ἀπροσεξίας τῶν βιβλιοδετῶν! Αἱ παρεμβαλλόμεναι εἰκόνας σχετικῶς καλαί. Αἱ ἐλάχισται παρατηρήσεις σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἐπιστήσουν τὴν προσοχὴν τοῦ συντάκτου τοῦ Λεξικοῦ κατὰ νεωτέραν τινὰ ἔκδοσιν. Πάντως τὸ Λεξικὸν τοῦτο εἶναι πολλαπλῶς χρήσιμον, ἰδίᾳ διὰ τοὺς σπουδαστὰς τῆς Θεολογίας.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Πέτρου Βαμπούλη, ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΔΙΑΚΟΣΜΗΤΙΚΗ. Ἐκδοτικὸς οἶκος Ἄλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου, Λυκούργου 10. Ἀθήναι 1977 σσ. ν' + 184, Πίνακες ιθ'.

1. Ὁ γνωστὸς διὰ τὴν ἐκδοτικὴν του δραστηριότητα μετ' ἐπίκεντρον τὴν Παράδοσιν, ὑπὸ τὴν εὐρείαν ση-

μασίαν τοῦ ὄρου καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθοδοξίαν ἐκδοτικὸς οἶκος «Ἀστήρ» τῶν Ἄλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου ἔθεσε τελευταίως εἰς κυκλοφορίαν θαυμάσιον ἔργον, ἐξ ἐκείνων ἅτινα δὲν ἐμφανίζονται συχνάκις εἰς τὸν τόπον μας. Πρόκειται διὰ τὸ ἀνωτέρω σημειούμενον ἔργον ὑπὸ τὸν τίτλον «Βυζαντινὴ Διακοσμητικὴ», ὀφειλόμενον εἰς τὴν καλλιτεχνικὴν δημιουργικότητα τοῦ Πέτρου Βαμπούλη, γνησίου μαθητοῦ τοῦ ἀληθμονήτου μεγάλου διδασκάλου Φώτη Κόγτογλου καὶ συνεχιστοῦ τοῦ ἔργου του, εἰς τὸν ὁποῖον καὶ ἀφιερώνει τὸ ἔργον του ὁ εὐγγύμων μαθητῆς, νῦν δὲ ἰκανώτατος συνεχιστῆς τοῦ Κόντογλου καὶ μεταδότης τῆς Νεοελληνικῆς Βυζαντινῆς Ἀγιογραφίας εἰς τοὺς νέους σπουδαστὰς τῆς ὥραίας ταύτης Τέχνης.

2. Ἡ «Βυζαντινὴ Διακοσμητικὴ» εἶναι ἔργον ἄκρως ἐξειδικευμένου περιεχομένου, δυνάμενον ὅμως νὰ ὀμιλήσῃ οὐ μόνον εἰς τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ εἰς ὅσους ἀγαποῦν τὴν Τέχνην γενικῶς. Ἐξ ὅλων τῶν κλάδων τῆς Βυζαντινῆς Τέχνης — Ἀρχιτεκτονικῆς, Ζωγραφικῆς, Γλυπτικῆς, Μικροτεχνίας κ.λπ. — ἡ Διακοσμητικὴ ἐξυπηρετεῖ αἰσθητικῶς τὴν διακόσμησιν μείζονος ἢ μικροτέρου χώρου, ἀλλ' ἅμα καὶ προσφέρει σχέδια καὶ θέματα ἐμπνεύσεως καὶ πρωτότυπα, ἀποβαίνουσα ἀστείρευτος πηγὴ ἐμπνεύσεως καὶ διὰ τὰς λοιπὰς μορφὰς τῆς Τέχνης. Ἐξ αὐτῆς λοιπὸν ἀντλοῦν ὁ γλύπτης, ὁ ζωγράφος, ὁ χρυσοκόμος, ὁ ὑφαντουργὸς κ.π.ᾶ.

3. Τοιαῦτα θέματα μεγάλης ποικιλίας προσάγει ὁ συντάκτης τοῦ ἔργου Π. Βαμπούλης ἐν ἀρμονικῇ συζεύξει σχεδίων καὶ χρωμάτων, μάλιστα ἄνευ παραγνωρίσεως τῆς Παραδόσεως ἢ χωρὶς νὰ λαμβάνῃ ὑπ' ὄψιν του τὸ πρωτότυπον καὶ συγχρόνως μετ' ἐμφανῆ τὴν προσωπικὴν του ἐμπνευσιν καὶ τὴν καλλιτεχνικὴν του προσωπικότητα. Δύναται τις ν' ἀνεύρῃ εἰς τὸ ἔργον, ἐκτὸς τῶν πιστῶν ἀποδόσεων τῶν προτύπων, πλείστας ὅσας παραλλαγὰς ἐν τῇ θεματικῇ πηγῇ ἐμπνεύσεως τοῦ καλλιτέχνου. Ὁ σ. ἠγύλησεν ἐκ πλήθους προτύπων πηγῶν, ὡς ἄλλωστε φαίνεται ἐκ τῆς ποικιλίας τῶν θεμάτων καὶ τοῦ ἐν τέλει Καταλόγου, χρησιμωτάτου διὰ τε τοὺς εἰδικούς, ἀλλὰ καὶ διὰ πάντα εὐπαιδευτον καὶ τὴν Βυζαντινὴν Τέχνην ἀγαπῶντα ἀναγνώστην.

4. Παραλλήλως πρὸς τὸν θαυμασμὸν διὰ τὴν ἀξιολογωτάτην προσφορὰν τοῦ καλλιτέχνου, δύναται τις νὰ ἐκτιμῆσῃ καὶ νὰ ἐπαινέσῃ τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον «Ἀστήρ» τῶν ἀδελφῶν Ἄλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου διὰ τὸν ἐκδοτικὸν πράγματι ἄθλον, ἵνα μὴ εἴπω τρόπαιον τῆς ἐκδοτικῆς του ἐμφανίσεως. Ἐπὶ μακρὰ ἔτη ὁ ἐκδοτικὸς οἶκος τοῦ «Ἀστέρος» πλουτίζει μετ' ὅρας ἐκδόσεις του τὸ εὐρύτατον πνευματικὸν κλίμα τῆς Ἑλληνικῆς καὶ δὴ καὶ τῆς Ὀρθοδόξου Παραδόσεως. Εἰδικῶς, διὰ τὴν «Βυζαντινὴν Διακοσμητικὴν» ἐχρησιμοποιήθη πολυτελής γερμανικὸς χάρτης, εἰδικὸς ἐκτύπωσης ἔργων ζωγραφικῆς τέχνης. Σημειωτέον δ' ὅτι προηγήθη λεπτεπίλεπτος διαδικασία ἐργαστηριακῆς ἐπεξεργασίας τῶν

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἱερὰ Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Α' Σχολῆ Βυζαντινῆς Μουσικῆς.

Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ.κ. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ, ἐκτός τῆς δραστηριότητος ποῦ ἀνέπτυξε εἰς ὅλους τοὺς τομείς τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς κοινωνίας, ἔδειξε μεγάλο ἐνδιαφέρον καὶ ἐστρεψε τὴν προσοχὴν του καὶ εἰς τὸν τομέα τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς, ἐνδιαφερθεὶς ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τὴν διατήρησιν, ἀνάπτυξιν καὶ καλλιέργειαν τῆς πατρῴας Μουσικῆς, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν δημιουργίαν ἱεροφραγματικῶν στελεχῶν.

Ἐτσι Ἰδρυσε Σχολὴν Βυζαντινῆς Μουσικῆς εἰς τὰ Σπάτα, τῆς ὁποίας τὴν διοργάνωσιν καὶ διδασκαλίαν ἀνέθεσεν εἰς τὸν κ. Ἀνδρέα Βουτσινᾶ διπλωματοῦχον μουσικοδιδάσκαλον τοῦ Ὁδείου Πειραιῶς καὶ καθηγητὴν εἰς τὴν Μέσσην Ἐκπαίδευσιν, τὴν δὲ ἐποπτεῖαν εἰς τὸν καθηγητὴν κ. Ἰωάννην Μαργαζιώτην.

Ὁ κ. Βουτσινᾶς ἀνέπτυξε πράγματι μεγάλην καὶ ἀξιόλογον δραστηριότητα μεταβαίνων δις τῆς ἑβδομάδος εἰς Σπάτα μὴ φειδόμενος κόπων διὰ τὴν διδασχὴν καὶ διαδῶσιν τὴν πατρῶων μουσικῶν. Ἐκτός τῆς κεντρικῆς εἰς Σπάτα Σχολῆς Ἰδρυσε κατὰ τὸ λήξαν Σχολικὸν ἔτος καὶ παραρτήματα εἰς Μαρκόπουλον, Κερατέαν καὶ Αἰώνιον.

Αἱ ἐξετάσεις λήξαντος σχολικοῦ ἔτους διενεργήθησαν τὴν Κυριακὴν 19ην Ἰουνίου παρὰ τοῦ Καθηγητοῦ κ. Ἰωάννη Μαργαζιώτη παρουσία τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ.κ. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ, τῶν ἱερῶν τῆς περιοχῆς καὶ λοιπῶν παραγόντων. Ἐξήτάσθησαν περὶ τοὺς 60 μαθητάς. Ἡ κατάρτισις των ἦτο λίαν ἱκανοποιητικὴ καὶ ἐδείκνυε τὰς καταβληθεῖ-

διαφανειῶν καὶ μάλιστα μὲ τόσῃ ἐπιτυχίαν, ὥστε νὰ δοθῆ εἰς τὸ πολὺ δημόσιον ἀξιοθαύμαστον εἰς καλλιτεχνικὴν καὶ αἰσθητικὴν ὠραιότητα ἔργον.

5. Δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ λεχθῆ ὅτι ἡ «Βυζαντινῆ Διὰ κοσμικῆ» ἀποτελεῖ μνημειώδες ἔργον ἀπὸ πάσης ἀπόψεως καὶ ἰδίᾳ λόγῳ τῆς ὑψηλῆς τεχνικῆς, θεθειμένης εἰς ἐξυπηρέτησιν τῆς Τέχνης καθόλου. Διὰ τοῦ ἔργου προβάλλεται καὶ εἰς τὸ Ἑλληνικὸν κοινόν, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ξένους — ἐξ οὗ καὶ ἡ εἰς τὴν ἀγγλικὴν περιληπτικὴ μετάφρασις τοῦ προλόγου — εἰς τομεὺς τῆς Βυζαντινῆς ἀπὸ τοὺς πλέον ἐκθαμβωτικὸς καὶ ἴσως ὀλιγώτερον γνωστὸς.

6. Ἀσφαλῶς τὸ ἀνὰ χεῖρας ἔργον εἶναι χρησιμώτατον μὲν διὰ τοὺς ἀρχαιολόγους, ἀπαραίτητον δὲ διὰ τοὺς θεραπεύοντας τὴν διακόσμεισιν, τὴν ζωγραφικὴν, τὴν χρυσοχοίαν καὶ ἀργυροχοίαν, τὴν ὑφαντικὴν, τὴν ἀγγειοπλαστικὴν καὶ πάσας τὰς συναφεῖς τέχνας. Διὰ πάντα ἐπίσης μεμορφωμένον μὲ λεπτὴν καλλιτεχνικὴν αἰσθησιν ἡ «Βυζαντινῆ Διὰ κοσμικῆ» τοῦ Πέτρου Βαμπερούλη ἀποδῆ ἀληθῆς ἐντρυφήμα καλλιτεχνικῆς ἀπολαύσεως.

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

σας προσπάθειας ὑπὸ τοῦ κ. Βουτσινᾶ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον του διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν μαθητῶν του.

Εἰς τὸ ἐνεργητικὸν του πρέπει νὰ ἀναφερθοῦν καὶ αἱ ἐκδηλώσεις ποῦ ἐπραγματοποιήσεν ὁ κ. Βουτσινᾶς μὲ τοὺς μαθητὰς τῆς Σχολῆς. Ἐτσι ἔλαβε μέρος μὲ τὴν χορωδία τῆς Σχολῆς εἰς τὴν Θ. Λειτουργίαν τῶν τριῶν Ἱεραρχῶν, εἰς τὸν κατανυκτικὸν ἑσπερινὸν τῆς Β' Κυριακῆς τῶν Νηστειῶν εἰς τὸν Ι. Ν. Ἀναστάσεως Χριστοῦ Σπάτων, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ.κ. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ καὶ εἰς δημοσίαν ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν καθ' ἣν ἐπροικοδοτήθησαν παρὰ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου ἀποροι κορασιδες.

Διὰ τὴν τοιαύτην μουσικὴν κίνησιν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς, ἀξίζει νὰ ὑποβληθοῦν θερμὰ συγχαρητήρια εἰς τὸν Σεβ. Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς κ.κ. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΝ, ἐμπνευστὴν καὶ δημιουργόν, ὡς καὶ εἰς τὸν διδάξαντα καθηγητὴν κ. Ἀνδρέαν Βουτσινᾶν.

Ἐκφράζεται ἡ εὐχὴ, ὅπως τὸ παράδειγμα τοῦ Σεβ. Μεσογαίας κ.κ. ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΥ μιμηθοῦν καὶ ἄλλαι Μητροπόλεις τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπικρατείας διὰ τὴν Ἰδρυσιν ἐπισήμων Βυζαντινῶν Σχολῶν μὲ καλῶς καὶ μουσικῶς καταρτισμένον προσωπικόν, πρὸς τὸ καλὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὸ καλὸν τῆς πατρῴας Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς.

Γ' Ἱερατικὸν Συνέδριον.

Μὲ τὴν χάριν καὶ τὴν εὐλογίαν τοῦ Κυρίου ἐπραγματοποιήθη καὶ τὸ Γ' Ἱερατικὸν Συνέδριον τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, τὴν 20ὴν καὶ 21ην παρελθόντος μηνὸς Ἰουνίου, εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Βηθλεὲμ Κοροπίου - Ἀττικῆς. Καρποφόρος ὑπήρξε καὶ ἡ Γ' αὕτη ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνάθροισις. Ἀνεπτύχθησαν ὑπὸ ἱκανῶν ὁμιλητῶν θέματα σοβαρά, σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Ἱερέως. Ἐπηκολούθησαν συζητήσεις, ἠκούσθησαν γινῶμαι, ἐξήχθησαν συμπεράσματα καὶ πορίσματα. — Κατὰ τὴν ἐναρξιν τοῦ Ἱερατικοῦ Συνεδρίου παρέστησαν ὁ κ. Νομάρχης, αἱ πολιτικαὶ καὶ στρατιωτικαὶ Ἀρχαὶ τῆς περιοχῆς, ὡς καὶ ἄλλοι ἐπίσημοι. — Αἱ ἐργασίαι τοῦ Γ' Ἱερατικοῦ συνεδρίου ἐκλείσαν μὲ ὑποθήκας καὶ εὐχὰς τοῦ Σεβασμιωτάτου πρὸς τοὺς Αἰδεσιμωτάτους Ἐφημερίους. — Ἐκ τῶν πορισμάτων αὐτοῦ ἐξήχθη ὁ γενικὸς κανὼν ὅτι: Ὁ Ἱερεὺς, λειτουργὸς τοῦ Ὑψίστου καὶ Οἰκονόμος τῶν Ἁγίων τοῦ Μυστηρίου καὶ ἐπιμελητὴς ψυχῶν πρὸς σωτηρίαν, πρέπει νὰ ἔχη φωτισμὸν καὶ κίνητρον καὶ δυνάμιν ζωῆς ἐν πᾶσι τὴν Πίστιν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἀγάπην πρὸς τὰ πνευματικὰ του τέκνα, νὰ εἶναι ὀλοκληρωμένη κατὰ Θεὸν προσωπικότης, παρέχων ἑαυτὸν παράδειγμα κατὰ πάντα τοῖς πᾶσι, εἰς τε τὸν ἴδιον οἶκον καὶ εἰς τὴν μετὰ τῶν πιστῶν κοινωνίαν του. — Οὕτω θὰ εἶναι ἀξίος τῆς μεγάλης ἀποστολῆς του, ἐπ' ἀγαθῶ τῶν πνευματικῶν του τέκνων καὶ πρὸς δόξαν τοῦ Ἁγίου ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

Ἀντιαιρετικὴ δράσις.

Πρὸς ἀντιμετώπισιν τῶν Χιλιαστῶν τὴν 3ην Ἰουλίου ἀνεγνώσθη εἰς ἅπαντας τοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἐγκύκλιος μὲ θέμα «Ψευδαπόστολοι σὺν ἄγγελοι φωτός». Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἀφάλλη εἰδικὴ δέσις ὑπὲρ τῶν πλανημένων ἀδελφῶν, συμφώνως μὲ τὸ πρόγραμμα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν. Μετὰ τὴν ἀπόλυσιν, κατὰ τὴν ἐξοδὸν τῶν χριστιανῶν, διενεμήθησαν τὰ ἐντυπα «Ψευδαπόστολοι σὺν ἄγγελοι φωτός» καὶ «ἔρχονται Σκορπιοί». Ὁ Σεβ. τὴν ἡμέραν αὐτὴν ἐλειτούργησε καὶ ὁμιλήσεν εἰς τὰ Λεγγραινὰ Συναίου. — Ἡ ὄλη προσπάθεια ἐστῆθη ὑπὸ ἐπιτυχίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

— Ἡ ἐνθρόνισις τοῦ Πατριάρχου τῆς Ρουμανίας κ. Ἰουστίνου καὶ ἡ συμμετοχὴ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου εἰς τὰς ἐορτάς.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Πατριαρχικῆς Ἀντιπροσωπείας Σεβ. Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων προσεφώνησε τὸν νέον Πατριάρχην, μεταξύ ἄλλων, διὰ τῶν ἐξῆς:

«Μακαριώτατε,

Ἐντολὴ τῆς Α.Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἴκουμ. Πατριάρχου Δημητρίου τοῦ Α' καὶ τῆς περὶ Αὐτὸν Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ἔχω τὸ προνόμιον νὰ ἐκπροσωπῶ μετὰ τῶν περὶ ἐμὲ τῶν Ἀγιώτατων, Ἀποστολικῶν καὶ Πατριαρχικῶν Οἴκουμ. Θρόνων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, κατὰ τὴν ἐδολογημένην ταύτην στιγμὴν τῆς ἱστορίας τῆς Ἀγιοτάτης Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας.

Καὶ ὀφείλω ἀμέσως νὰ προσθέσω, ἔχω τὸ ἰδιαίτατον προνόμιον νὰ ἐκπροσωπῶ κατὰ πλεόν ἐνός Θρόνου, ἔστω καὶ ἐν αὐτὸς εἶναι ὁ πρῶτος Θρόνος τῆς Ὁρθοδοξίας: νὰ ἐκπροσωπῶ, λέγω, τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν τῆς Ρουμανίας, Μητέρα ὑπερήφανον διὰ τὴν πράγματι παγκοίμως ἀνεγνωρισμένην μεγάλην, ὀσιαστικὴν καὶ οἰκοδομητικὴν παρουσίαν τῆς Ὁρθόδοξου Ρουμανικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῷ διορθόδοξῳ, διαχριστιανικῷ θρησκευτικῷ χώρῳ, ἀλλὰ καὶ, γενικώτερον, τῷ τῆς ἀνθρωπότητος χώρῳ, ἐν τῇ μεγάλῃ καὶ ἄκρως τὴν στιγμὴν ταύτην ἐπικαίρῳ ὑποθέσει... πῶς ἀποδίδεται εἰς τὴν χριστιανικὴν ἐνότητά, εἰς τὴν συνεργασίαν μετὰ τῶν ἄλλων θρησκευμάτων καὶ εἰς τὴν πανανθρωπίνην σύμπραξιν διὰ τὴν ἐπιχράττησιν τῶν ἰδεῶν, (τὰ ὅποια πλεόν δὲν εἶναι ἀπλῶς ἰδεῶδη, ἀλλ' ὑπαρξιακὴ ἀναγκαιότης τοῦ πλανήτου μας), τῆς ἐν δικαιοσύνῃ εἰρήνης, τῆς διεθνούς διασφάλισις τῆς αὐτοδιαθέσεως καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τῆς διεθνούς διασφάλισις τῶν ἀνὰ τὸν κόσμον διεσπαρμένων καὶ ἐξ ἱστορικῆς κληρονομίας εἰς τὴν εὐαισθησίαν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου ἐμπειστημένων φυλετικῶν καὶ θρησκευτικῶν μειονοτήτων...

Μακαριώτατε,

Ὡς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου δύναμαι ἐνώπιον πάντων νὰ μαρτυρήσω ὅτι ἡ Ἰμετέρα Μακαριότης ἀπὸ τοῦ ἔτους 1961, ὅτε εἶχον τὸ προνόμιον νὰ γνωρίσω Αὐτὴν προσωπικῶς καὶ νὰ συνεργασθῶ μετ' Αὐτῆς καὶ ἐφ' ἐξῆς μέχρι σήμερον, ὑπῆρξεν ὁ ἀριστοτέχνης ἱερούργος ὄλων τούτων τῶν ἀρχῶν καὶ ἰδεῶν, τὰς ὁποίας ἐξέθεσα ἐν ἀρχῇ τῆς ὁμιλίας μου. Ὑπῆρξατε ὁ πιστὸς ἀκόλουθος Ἰουστίνου τοῦ φιλοσόφου, μάρτυρος καὶ ἀπολογητοῦ. Ἐν τῇ τριπλῇ ταύτῃ καί, κατ' ἀκολουθίαν τοῦ πατρῶνος Ἀγίου σας, ἰδιότητι ἀλλὰ καὶ ἱκανότητι, ὑπῆρξατε, Μακαριώτατε, ὁ φιλόσοφος, ὁ μάρτυς, ὁ ἀπολογητής, ἐν Ρουμανίᾳ, ἐν τῷ διορθόδοξῳ καὶ διαχριστιανικῷ χώρῳ καὶ γενικώτερον, καὶ χαίρω προσωπικῶς διότι ἐγὼ εἶμαι προσωπικῶς μάρτυς τοῦ γεγονότος τούτου.

Μακαριώτατε,

Ἐπιθυμῶ νὰ καταλήξω εἰς ἓνα τόνον περισσότερο ἀδελφικόν, ἐγκάρδιον ἢ ἐπίσημον. Ἡ μεθ' ἡμῶν προσωπικὴ μου ἐπικοινωνία καὶ συνεργασία ἄρχεται ἀπὸ τοῦ ἔτους 1961, ἥτοι ἀπὸ τῆς πρώτης Πανορθόδοξου Διασκέψεως ἐν Ρόδῳ. Ἐκτοτε συντηθήθημεν καὶ συνειργάσθημεν ὁμοῦ εἰς Διορθόδοξους Διασκέψεις, ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ γενικώτερον εἰς τὰς μεγάλας ὑποθέσεις τῆς πανανθρωπίνης ἐνότητος. Σεῖς, ὡς φορεὺς τοῦ ἐδγενοῦς ρουμανικοῦ πνεύματος, ἐγὼ δέ, ὡς ταπεινὸς ἀδελφός σας, ὡς φορεὺς τοῦ πνεύματος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τῆς Ρουμανίας, συντηθήθημεν πάντοτε εἰς τὴν ἰδίαν καὶ μοναδικὴν ἐπιδίωξιν τῆς Ὁρθοδοξίας, ὅπως, ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτῆς ἐνώσει, ὑπηρετήσῃ τὴν

μεῖζονα ὑπόθεσιν τῆς χριστιανικῆς ἐνότητος, τῆς διαθρησκειακῆς συνεργασίας καὶ τῆς, ἐν τῷ αὐτῷ διαθέσει καὶ προετοιμασίᾳ, περαιτέρω συνεργασίας μεθ' ὄλων τῶν καταστάσεων καὶ ἀνθρώπων, ἀδιακρίτως ἰδεολογικῆς - φιλοσοφικῆς, κοινωνιολογικῆς καὶ πολιτικῆς τοποθετήσεως διὰ τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καὶ μόνον τοῦ ἀνθρώπου διὰ νὰ δώσωμεν μαρτυρίαν καὶ ἀπολογία, ὅτι ὁ ἀνθρώπος εἶναι δημιουργήμα τοῦ Θεοῦ καί, ὅτι ἡμεῖς ὅλοι, οἱ ἀπὸ ἐκκλησιαστικῆς θέσεως ἐντεταλμένοι, ἔχουμεν τὸ ὑπέριστατον χρέος, φιλοσοφούντες, νὰ μαρτυρήσωμεν ὅτι συνεχίζεται ὁ διάλογος Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου καὶ ὁ διάλογος ἀνθρώπου πρὸς ἄνθρωπον.

Μακαριώτατε,

Ἐμπλεως τοιούτων σκέψεων πῶς προέρχονται ἀπὸ τὰς κοινὰς ἡμῶν ἐκκλησιαστικὰς καὶ πνευματικὰς ἐμπειρίας ἐν τῇ θεωρήσει τοῦ ἐνώπιον ἡμῶν κόσμου τούτου, ἐν τῇ πράξει αὐτῆς ἡμῶν νὰ ὑπηρετήσωμεν ὡς Ἐκκλησία, κατὰ τὸν ἄριστον δυνατὸν τρόπον, ὑπὸ τὰς δεδομένας κατὰ τόπους συνθήκας, τὸν πιστὸν καὶ μὴ πιστὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ, χαίρετιζόμεν τὴν ἄνοδον τῆς Ἰμετέρας Μακαριότητος εἰς τὸν Πατριαρχικὸν Θρόνον τῆς Ρουμανίας, ὡς σημεῖον εὐδοκίαν καὶ οἰκοδομητικὸν διὰ τὴν Ρουμανίαν, διὰ τὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν χριστιανοσύνην, διὰ τὴν ἐν αὐτῇ οἰκουμ. κίνησιν καὶ γενικώτερον διὰ τὴν μεγάλην ὑπόθεσιν τῆς εἰρήνης τοῦ κόσμου».

Ἡ Α.Θ.Π. ὁ Οἴκουμ. Πατριάρχης κ. Δημήτριος ἀπένευμε τὸ Ὀφφίκιον τοῦ «Ἀρχοντος Δικαιοφύλακος» στὸν Δρα Σπύρον Ζομπανάκη, Σύμβουλον Δημοσίων Σχέσεων. Τὸ σχετικὸν δίπλωμα ἐπέδωσε στὸν τιμηθέντα, στὰ πλαίσια ἐδικῆς τελετῆς, ὁ Μητροπολίτης Γέρων Χαλκηδόνος κ. Μελίτων. Σημειωτέον, ὅτι ὁ κ. Ζομπανάκης εἶναι ὁ πρῶτος Σύμβουλος Δημοσίων Σχέσεων, ὁ ὁποῖος λαμβάνει Πατριαρχικὸν Ὀφφίκιον.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

— Ἐπίσκοπος τῆς Α.Μ. τοῦ Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἡλίας εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Κέντρον τοῦ Σαμπεζῦ.

Προερχόμενος ἐξ Ἀμερικῆς, ὅπου ἐπραγματοποίησε μακρὰν ποιμαντορικὴν περιοδείαν, ἀφίκετο εἰς Γενεύην ἡ Α.Μ. ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἡλίας συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Τριπόλεως κ. Ἡλίας. Ὁ Μακαριώτατος ἐπισκέφθη τὸ ἐν Σαμπεζῦ Ὁρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου τῆν Τρίτην, 9 Ἀδούστου, ὅπου καὶ παρετέθη πρὸς τιμὴν του ἐπίσημον γεῦμα.

— Ἰ. Ἀρχιεπισκοπὴ Ν. Ζηλανδίας.

Τὴν 5 Ἰουνίου ἐτελεσθησαν ὑπὸ τοῦ σεβ. Μητροπολίτου Νέας Ζηλανδίας κ. Διονυσίου τὰ ἐγκαινία τοῦ Ἱ. Ναοῦ τοῦ Ἁγίου Νεκταρίου τῆς ἑλληνορθόδοξου κοινότητος HUTT VALLEY (πλησίον τοῦ Ουέλινγκτον) Νέας Ζηλανδίας. Ἡ ὀρθόδοξος κοινότης Ν. Ζηλανδίας προσήλθη εἰς Μητρόπολιν ὑπὸ τοῦ Οἴκουμ. Πατριαρχείου τὸ 1970, ἐκ ταύτης δὲ ἐξαρτῶνται ἡ ὀρθόδοξος Ἱεραποστολὴ εἰς Σεούλ τῆς Κορέας, ὡς καὶ αἱ ὑπὸ ἀνάπτυξιν εὐρισκόμεναι ὀρθόδοξοι κοινότητες Σιγκαπούρης καὶ Μανίλας.

— Τὸ Ἀ' Διαθρησκειακὸν Συνέδριον εἰς Μόσχαν.

Συνήλθεν εἰς Μόσχαν, συγκληθὲν ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Ποιμένος, ἀπὸ 6-10 Ἰουνίου, τὸ Πρῶτον Διαθρησκειακόν

Συνέδριον διά τήν Ειρήνην, τόν ἀφοπλισμόν και τήν δικαιοσύνην. Μετέσχον εις αὐτό 500 ἐκπρόσωποι τῶν διαφόρων θρησκειῶν, προερχόμενοι ἀπό 80 περίπου χώρας. Τοῦ συνεδρίου προήδρευσε ὁ σεβ. Μητροπολίτης Κρουτίσκις και Κολόμνας κ. Ίουβανάλιος. Τήν Ρωμαιοκαθολικήν Ἐκκλησίαν ἀντιπροσώπευσαν δύο ἀπεσταλμένοι, οἱ ὅποιοι ἐτόνισαν τήν ἀνάγκην, ὅπως εἰς ἕλας τὰς θρησκείας δοθοῦν-συγκεκριμέναι δυνατότητες, ἵνα οἱ πιστοὶ τῶν δύνανται νά ἀσχοῦν ἐλευθέρως τὰ θρησκευτικά τῶν καθήκοντα.

— Ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἰς τήν Γιουγκοσλαβίαν.

Ἡ καθολική ἡμερησία ἐφημερίς τῶν Παρισίων «LA CROIX» δημοσιεύει εἰς τὸ φύλλον αὐτῆς τῆς 8 Ἰουνίου ἀνταπόκρισιν περὶ τῆς σημερινῆς καταστάσεως τοῦ Χριστιανισμοῦ εἰς τήν Γιουγκοσλαβίαν. Κατὰ τήν ἐφημερίδα, ἡ ὀρθόδοξος Ἐκκλησία εἰδικώτερον, συνδεδεμένη στενότερα μετὰ τήν ἱστορίαν και τὸν πολιτισμὸν τοῦ λαοῦ, ἀριθμεῖ σήμερον περὶ τὰ 7-8 ἑκατομμύρια πιστῶν, ζώντων κυρίως εἰς τήν Σερβίαν, τήν σερβικήν Μακεδονίαν και τὸ Μαυροβούνιον και καταγεγραμμένων εἰς 27 Ἐπισκοπὰς εἰς τήν Γιουγκοσλαβίαν, 3 εἰς Η.Π.Α., 1 εἰς Ἀυστραλίαν και 1 εἰς Λονδίον. Τὸ Πατριαρχεῖον Σερβίας ἀριθμεῖ περὶ τοὺς 2.500 ἱερεῖς (καλύπτοντας τὰς ἀνάγκας ἱσαριθμῶν περίπου ἐνοριῶν), 155 μοναχὴρια και μονὰς, 1 θεολογικὴν Σχολὴν εἰς Βελιγράδιον (150 φοιτητὰς), ὡς και 4 ἐκκλησιαστικὰς σχολὰς (400 μαθηταί). Ἐκδίδει τὰ περιοδικὰ «PRAVOSLAVJE» και «GLASNİK».

Ἡ ὑπαρξὶς και ἡ δραστηριότης τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καλύπτονται κατ' ἀρχὴν ὑπὸ τοῦ νόμου τῆς 27 Μαΐου 1953 περὶ τῶν θρησκευτικῶν κοινοτήτων. Οὗτος ἀπαγορεύει, εἰς τὸ ἄρθρ. 1 αὐτοῦ, τὴν παρεμπόδισιν τῶν συνάξεων, τῆς διδασκαλίας και τῶν ἱερουργικῶν διαφόρων ὁμολογιῶν, ὡς και τῆς ἐκδηλώσεως τῶν θρησκευτικῶν αἰσθημάτων. Ἐν τούτοις, διὰ τοῦ αὐτοῦ νόμου ἀπαγορεύεται ἡ κατάχρησις τῶν ὡς ἄνω δραστηριοτήτων. Παρ' ἄλλην τὴν ἀπαγόρευσιν ταύτην ὑπολογίζεται, ὅτι τὰ 800 ο τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Σερβίας ἐξακολουθοῦν νά μένουν συνδεδεμένα μετὰ τήν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν.

Προσφάτως ὁ πατὴρ (μοναχὸς) JOVAN PAVLOVIC, μέχρι τοῦδε διακονῶν ὡς πνευματικὸς εἰς τὸ μοναστήριον KRKA τῆς KISTANJE (Δαλματίας), ἀνομάσθη νέος ὀρθόδοξος Μητροπολίτης Ζάγκρεμπ, ἔδρας ἀπολαυσῆς μεγάλου κύρους, κενῆς δὲ ἀπὸ τοῦ 1969. Ὁ νέος Μητροπολίτης εἶναι γνωστὸς διὰ τὸν βαθὺν ἀνθρωπισμὸν του και τὰ οἰκουμενικά του αἰσθηματα.

— Θεολογικὸς διάλογος Ὀρθοδόξων — Ἀγγλικῶν εἰς CAMBRIDGE.

Ἀπὸ τῆς 25ης Ἰουλίου μέχρι τῆς 1ης Ἀγούστου συνήλθεν εἰς τὸ Κολλέγιον CORPUS CHRISTI ἐν CAMBRIDGE ἡ Μικτὴ Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ Διαλόγου Ὀρθοδόξων και Ἀγγλικανῶν.

Μετὰ τήν συνάντησιν τῶν τριῶν Ἰποεπιτροπῶν, ἡ Ἐπιτροπὴ συνήλθεν εἰς ὁλομέλειαν.

Αἱ τρεῖς Ἰποεπιτροπαὶ ἠσχολήθησαν ἐκάστη μετὰ τὰ ἐξῆς θέματα:

- 1) Ἡ Ἐκκλησία και αἱ Ἐκκλησίαι.
- 2) Ἡ Κοινωνία τῶν Ἀγίων και ἡ Προσκύνησις τῆς Παναγίας.
- 3) Ἐδχαριστία και Ἱερωσύνη.

Αἱ Ἰποεπιτροπαὶ ἠκολούθησαν τήν ἐξῆς μέθοδον ἐργασίας, ἡ ὁποία καθιερώθη ἀπὸ τῆς πρώτης συναντήσεως τῆς ὁλομελείας ἐν Ὁξφόρδῃ τὸ 1973: ἀνεφέρθησαν εἰς τήν μέχρι τοῦδε πορείαν τῶν συζητήσεων τῶν και εἰσηγήθησαν περὶ τῆς μελλοντικῆς γραμμῆς τῶν ἐργασιῶν.

Εἰς τήν ὁλομέλειαν ἐτέθησαν τὰ ἐξῆς ζητήματα:

- 1) Ἡ χειροτονία τῶν γυναικῶν εἰς τινὰς τῶν Ἀγγλικανικῶν Ἐκκλησιῶν και 2) Τὸ πρόβλημα τοῦ FILIOQUE.

— Ἐπραγματοποιήθη εἰς Σαμπεζὺ ἡ Γενικὴ Συνέλευσις τῆς Ἀδελφότητος τῶν Ὀργανώσεων Ὀρθοδόξου Νεολαΐας «Σύνδεσμος».

Συνήλθεν εἰς Σαμπεζὺ, εἰς τὸ Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ἀπὸ 19-26 Ἰουλίου ἐ.ε., ἡ 9η Γενικὴ Συνέλευσις τοῦ «Συνδέσμου», τῆς Διεθνούς Ἀδελφότητος τῶν Ὀργανώσεων Ὀρθοδόξου Νεολαΐας. Γενικὸν θέμα τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἡ ἐννοια τοῦ εὐαγγελικοῦ ρητοῦ «ἐλθέτω ἡ βασιλεία Σου», ἐπὶ τοῦ ὁποίου ἀμίλησαν εἰσαγωγικῶς μὲν ὁ κ. Ἡλίας JONES, ἐπὶ εἰδικῶν δὲ θεμάτων ὁ κ. Ἡλίας Πατσαδός, καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ Βοστώνης («Προσευχὴ και ἱσχύς»), ὁ σεβ. Μητροπολίτης Λαοδικείας κ. Ἰγνάτιος HAZIM («Ἡ ἐνότης τῆς εὐχαριστηριακῆς κοινωνίας»), ὡς και ὁ θεοφιλ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρούσης κ. Ἀναστάσιος Γιαννουλάτος, καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν («Ἡ Μαρτυρία τοῦ Χριστοῦ σήμερον»). Ἐξητάσθησαν ἐπίσης, εἰς τὰς ἐπὶ μέρους ἐπιτροπὰς, τὰ θέματα: «Ὀρθόδοξος Ἐνότης», «Ὀρθόδοξος Ἐκπαίδευσις», «Μαρτυρία και Διακονία», «Οἰκουμενικὴ εὐθύνη», «Ὀργάνωσις και προτεραιότητες τοῦ Συνδέσμου», ὁ δὲ Προϊστάμενος τοῦ Πατριαρχικοῦ Κέντρον τοῦ Σαμπεζὺ σεβ. Μητροπολίτης Τρανουπόλεως κ. Δαμασκηνὸς ἐνημέρωσε τὴν Συνέλευσιν διὰ τὴν πορείαν τῆς προπαρασκευῆς τῆς Ἀγίας και Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

— Διάλογος Ὀρθοδόξων — Παλαιοκαθολικῶν εἰς Σαμπεζὺ.

Συνήλθεν ἀπὸ 23-30 Ἀγούστου ἐ.ε. εἰς τὸ ἐν Σαμπεζὺ Γενεῆς Ὀρθόδοξον Κέντρον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἡ Μικτὴ ἐξ ὀρθοδόξων και παλαιοκαθολικῶν Θεολογικὴ Ἐπιτροπὴ εἰς τήν δευτέραν αὐτῆς διάσκεψιν.

Ἔργον τῆς Ἐπιτροπῆς ταύτης εἶναι ὅπως διαπιστώσῃ και διατυπώσῃ εἰς κοινὰ κείμενα τὴν σύμφωνον πίστιν τῆς Ὀρθοδόξου και τῆς Παλαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας και ὑποβάλλῃ ταῦτα εἰς τὰς ἡγεσίας τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν.

NEA BIBLIA

Ἐνυκλοφόρησεν εἰς τὸν ἐκδοτικὸν οἶκον LESKE, OPLADEN, 1976, ἀξιόπροςεκτος μελέτη τοῦ γνωστοῦ ἑλβετοῦ δημοσιογράφου FRIEDRICH - WILHELM FERNAU ὑπὸ τὸν τίτλον: ZWISCHEN CONSTANTINOPEL UND MOSKAW (Μεταξὺ Κωνσταντινουπόλεως και Μόσχας). Πρόκειται περὶ μιᾶς ἰδιαιτέρως ἐνδιαφερούσης ἀναλύσεως τῶν πολιτικῶν κοινωνικῶν προϋποθέσεων, αἱ ὁποῖαι ἐπηρεάζουν τὴν θέσιν τῶν ἐπὶ μέρους Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν τόσο ἐναντι ἀλλήλων ὅσον και ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸ περιβάλλον, ἐντὸς τοῦ ὁποίου καλοῦνται νά ἐκπληρώσουν τὴν πνευματικὴν τῶν ἀποστολήν.

Ἐνα πράγματι ἀξιόλογον βοήθημα διὰ τὸν μελετητὴν τῆς Ὀρθοδόξου ὡς παρουσίας εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἱερά Μητρόπολις Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης

Προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως Ἁγίου Γεωργίου τοῦ ὁμωνύμου χωρίου, καλούμεν τοὺς ἐπιθυμοῦντας καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, συμφώνως πρὸς τὰς κειμένας νομικὰς διατάξεις, ὅπως ὑποβάλλωσιν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ἅπαντα τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Πρεβέζῃ τῇ 27ῃ Ὀκτωβρίου 1977

† Ὁ Νικοπόλεως καὶ Πρεβέζης ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρνανίας

Ἐχοντας ὅπ' ὄφει τὰ ἄρθρα 33-36 τοῦ ὅπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεραῆ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν» καὶ τὰς διατάξεις τοῦ Νόμου 346/1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως Ἐφημεριακῶν τινῶν θέσεων καὶ συστάσεως εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως, προκειμένου νὰ προδῶμεν εἰς τὴν ἀναγκήρῃν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῆς κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἁγίου Γεωργίου Πατισπούλου, καλούμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης προκηρῃσεως ἐν τῇ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 29ῃ Ὀκτωβρίου 1977

† Ὁ Αἰτωλίας ΘεΟΚΛΗΤΟΣ

Ἐχοντας ὅπ' ὄφει α) τὸ Ν.Α. 1398/1973 «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱεραῖς Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ β) τὸ ἄρθρον 52 τοῦ ὅπ' ἀριθ. 2/1969 Κανονισμοῦ «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημεριῶν», προσκαλούμεν τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Θείων καὶ Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προβλεπόμενα προσόντα καὶ βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὰς Ἱεροδιακονικὰς θέσεις τῶν Ἱερῶν Ἐνοριακῶν Ναῶν 1) Ζωοδόχου Πηγῆς Ἀγρινίου, 2) Ἁγίου Χριστοφόρου Ἀγρινίου καὶ 3) Ἁγίου Δημητρίου Ἀγρινίου, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσίευσως τῆς παρούσης ἐν τῇ Δελτίῳ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προεῖ εἰς τὴν ἀνακήρῃν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Μεσολογγίῳ τῇ 31ῃ Ὀκτωβρίου 1977

† Ὁ Αἰτωλίας ΘεΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως

Ἐχοντας ὅπ' ὄφει τὸ ἄρθρον 7 παράγραφος 1 τοῦ ὅπ' ἀριθ. 13/1970 Κανονισμοῦ τῆς Διεκδικητικῆς Ἱεραῆ Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «Περὶ τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», καλούμεν ἅπαντας τοὺς ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα καὶ ἐπιθυμοῦντας νὰ καταλάβωσιν τὴν θέσιν τοῦ Β' τακτικοῦ Ἱεροκήρυκος παρὰ τῇ Ἱερᾷ Μητροπόλει Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως, ὅπως ὑποβάλλωσιν, ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς σήμερον, τὰ προβλεπόμενα δικαιολογητικά εἰς τὸ ἐν Δημητσάνῃ Γραφεῖον τῆς Ἱεραῆς Μητροπόλεως.

Ἐν Δημητσάνῃ τῇ 1ῃ Νοεμβρίου 1977

† Ὁ Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως ΘεΟΦΙΛΙΟΣ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Πατρῶν ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ

† Ὁ Ἐλασσώνος ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΚΩΝ. Γ. ΜΠΟΝΗΣ

Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ

Α) Ἐσωτερικοῦ : Δραχμαὶ 300 ἑτησίως.

Β) Ἐξωτερικοῦ : Δολλάρια 12 ἑτησίως.

Τιμὴ ἑκάστου τεύχους μετὰ τοῦ «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»
δρχ. 15.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κωνστ. Γ. Μπόνη, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, Αὐτοκριτικὴ Θεολογία καὶ περὶ Θεολογίας.

Μητροπ. Σουηδίας Παύλου, Ἡ Ἀποστολικὴ Διαδοχὴ ἐν τῇ Σουηδικῇ Ἐκκλησίᾳ.

Ἰωάννου Ν. Καρμίρη, Ἀκαδημ. Ὁμοτ. Καθηγ. Παν/μίου Ἀθηνῶν, Περὶ τὸν Διάλογον μετὰ Ὁρθόδοξων καὶ Ρωμαιοκαθολικῶν.

Ὁ Εὐχαριστήριος λόγος τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Σεβασταίας κ. Θεοκλήτου.

Βασιλείου Δ. Πατριαρχία, Τὸ Χρονικὸν τῆς 29ης Μαΐου 1977 ἐν Ἀθήναις.

Ὁ Μητροπολίτης Βηρυτοῦ Ἡλίας (†)

Μητροπ. Κεντρῶς Ἀφρικῆς Τιμοθέου, Εἰς Χειροτονίαν πρὸς Ἀφρικανοὺς Ἱερεῖς.

Παρατηρήσεων στήλη.

Βιβλιοκρισίαι.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Νέα Βιβλία.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Ἀθῆναι Ἰασίου 1 — Τηλ. 710.734

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ἰωάννης Μιχαήλ. Ἀναστασάκη 3, Ζωγράφου. Τηλ. 787.978.